

BALASORE.

ବି. ଇ. ୬ ।

ଉତ୍କଳସୁମିଳନୀ ପଭାର

ସଂସ୍କୃତ ଅଧ୍ୟୟନ

କାଳେଶ୍ୱର ।

ପ୍ରଥମ ବନ୍ଧ

ସନ ୧୯୧୭ ମସିହା ।

ସ୍ଥାନ—ବାଲେଶ୍ୱର ପରମିଟ୍ କୋଠି ସଲଗ୍ନ ପ୍ରସସ୍ତ ପଡ଼ିଅରେ ନିର୍ମିତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର
ସମ୍ପଦ ମଣ୍ଡପ ।

ସମସ୍ତ—୧୯୧୭ ସାଲ ଉପମ୍ବରମାସ ତା ୨୧ ରଖ ଦିବା ଘ ୧୨ ଘା ।

ଶିଳା, ଜିଫିଦାର, ମହାଜନ, ଓକିଲ, ଡକ୍ଟର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ
ପ୍ରାୟ ସାର୍ବ ଭବିଷ୍ୟତ ଲୋକ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥିଲେ । ଏ ବର୍ଷ ସନ୍ତଳନାର
ବିଶେଷତ୍ୱ ଏହି ଯେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ସନ୍ତଳନାପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ ଓ ମମତା ।
ସନ୍ତଳନା କେବଳ ଜଣକର ବା କେତେକ ଜଣଙ୍କର ଗୁଣା ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ
ଧାରଣ କରୁଥିଲେ ଏ ବର୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟବିବରଣୀ ସେମାନଙ୍କ ଭ୍ରମ ଦୂରୀକରଣର
ସାଧେୟ ଉପକରଣ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲା । ସନ୍ତଳନା ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆଜାତିର ଚିନ୍ତାଧାର ।

ଏହି ଦିବସର କାର୍ଯ୍ୟାରମ୍ଭ ପ୍ରବଚନ ବ୍ୟାସପ୍ରତିମା ଦ୍ୱାରା କରା ଓ ଔପନ୍ୟାସିକ
ସଦ୍‌ଜନାଦୃତ ବାବୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କଦ୍ୱାରା ସେନାପତି ନିମ୍ନଲିଖିତମତେ
ନିର୍ଦ୍ଦେଶରୂପେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ।

ଦେ ସଦ୍‌ଶ୍ରୀମନ୍ ! ଦେ ଦୟାମୟ ! ତୁମ ଚିନ୍ତାପ୍ରବଳ ଆଜି ଆମ୍ଭେମାନେ
ଏକତ୍ର ହୋଇଅଛୁ । ସ୍ୱଜାତ ମଙ୍ଗଳକ୍ଷୀନ ନିମନ୍ତେ ଏହିତ ହୋଇଅଛୁ ।
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଦୁର୍ଗତି ଦୂର ହେଉ । ସମସ୍ତପ୍ରକାର କୁସଂସାର ଦୂର ହେଉ । ଦେ
ପ୍ରଭୁ ! ଶକ୍ତି ଦୟା । ଶୁଭରେ, ପବିତ୍ରତାରେ ବଳିଷ୍ଠାନ୍ କର ମା ଏହି ପବିତ୍ର ଭୂମି
ସାଦା ଭାରତରେ ସଦ୍‌ପ୍ରଧାନ ଭୂମି ଥିଲେ । ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ଓ ବୈଷ୍ଣବଧର୍ମଦ୍ୱାରା

ଏହାର ଧୂଳ ଦେବପବନ ହୋଇଥିଲା । ଖୁସିରେ ବେଳେ ଅମ୍ବମାନଙ୍କର ପବନଧାର
ବୁଲାଇନ ଅରଣ୍ୟ ଥିଲା ରେବଣାର ପୂଜାପକ୍ଷର ବୁଲାଇନକୁ ଅଦର୍ଶ ଦେଇଥିଲା
ଓ ସେହି ଅଦର୍ଶର ଅନୁକରଣରେ ବୁଲାଇନର ପୂଜାପକ୍ଷର ବସୁବକ ହେଲା ।

ଆଜି ସେହି ଦେଶ ଅଛି, ସେହି ପବନ ତପାମାନେ ଆଜି ପ୍ରବାହୁଛନ୍ତି ଦେଉ-
ଅଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ସେହି ଅମ୍ବମାନେ ଯନ୍ତ୍ରାଦିଗାମୀ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଇଗଲାଣି ! ଅଶୀବାଦ
କର ଅମ୍ବମାନେ ଶିଶିର ଦେଉ, ଅମ୍ବମାନଙ୍କର ଦୁର୍ବଳ ଦୂର ଦେଉ, ଦେ
ଜାଗୁରଣ ! ଅପଣମାନେ ଦଣ୍ଡାସ୍ତମନ ହୋଇ ସେହି ପରମେଶ୍ବରଙ୍କ ଚକଟରେ
ପ୍ରାର୍ଥନା କର, ଅମ୍ବମାନଙ୍କ ସମ୍ମାନର କାର୍ଯ୍ୟ ଯଥାକାଳ ଦେଉ । ଓ ଶାନ୍ତି ଶାନ୍ତି !

ପ୍ରାର୍ଥନାପରେ ନିମ୍ନ ପ୍ରକାଶିତ ସ୍ବାଗତ ସଙ୍ଗୀତ ଦ୍ବାରାମୋକ୍ଷସ୍ତମ ସହ ଗୀତ
ହେଲା ।

ସ୍ବାଗତ ସଙ୍ଗୀତ ।

ଆଜି ଆସ ଏ ଦାନ ଭବରେ ।

ଆସ ଦେ ସୋବରେ ତାକୁ ଅଦରେ

ଜନମା ରେଣ ପୁନେ । ଦୋଷା ।

ବରତ ବେଦକା ଆଜି ଏ ଶୁଣାରେ,

ତାକୁ ଅସ ଆସ ଭାରିମାନେ,

ଗୋଳ ବଣ ପୁର ଶୁଣାବ ତୁଳସୀ

ରଖିବୁ ସଙ୍ଗୀତି ଯତନେ । ୧ ।

ଆସ ଆଜି ତାର କୋଟି ସୁବେ ମିଳି

କୋଟି କର-ପୁଟେ ଦେବା ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳି

ପୂଜା ଅର୍ଘ୍ୟ ଆମ୍ଭ ନୟନ ସଲିଳ,

ଭାଲବା ଜନମା ତରଣେ । ୨ ।

କସ ଶୁ ଆଉ ସେବା ଉପବୁଦେ

ବହୁର କୁଟୀରେ ଶାବ ଅନ୍ନସାର

ମୁକ୍ତ ପ୍ରୀତି ବୋଲା ଦାନ ଉପହାର,

ଅରପୁ ଭବତ ମନେ । ୩ ।

ନାହିଁ ଶୟ, ଭେଦ ନାହିଁ ବାଦ୍ୟ ଯଦି,
 ଜଣାନ୍ତାହିଁ କିଛି ଅବାଦନ ମଧ୍ୟ,
 ଗାଥ ଏକତାରେ ଜନନୀର ଜୟ
 କରତାଳ ଦେଇ ସଦେ । ୪ ।
 ତାହୁଁ ସେ କରବ ତାହୁଁ ପୁରାଣିକ,
 ବାଲେଶ୍ୱର ଅଳ ପଥର ଭଣ୍ଡାର,
 ଅଳ ବସ୍ତୁ ଗୁଣ, ଫାଟିଛି ମେଦନୀ
 “ହା ଅଳ, ହା ଅଳ” ସେଦେ । ୫ ।
 ବଳଙ୍ଗ ବନ୍ଧରେ ଗୁପ୍ତତାହୁଁ ଯୋଗ
 ସୁଲୁପ, ବୋଇତ, ତର ଶର ଶର,
 ଲଭିଛି ସବଳ ସଲିଳ ସମାଧି
 କୁଟିଳ ବସାଳ ଲିଖନେ । ୬ ।
 ନାହାନ୍ତି ଅଳି ସେ ଶିଳି ବାରିଗର,
 କାହିଁଛନ୍ତି ଧନ ବଶିବ ଜବର
 ମୁଦ ସାକ୍ଷୀ ରଗ ଅଟ୍ଟଳବାସକ,
 ଟେକିଛନ୍ତି ଶିର ଗଗନେ । ୭ ।

ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର ବ, ଏ,

ସଙ୍ଗୀତ ସ୍ୱର ରଚନା ବାସ୍ତୁମଣ୍ଡଳରେ ମେଣ୍ଟି ଅନ୍ୟର୍ଥନା ସମ୍ପର୍କର ସମ୍ବନ୍ଧ
 କିଛି ଅଭିଭାଷଣ ପାଠ କଲେ ।

ଅନ୍ୟର୍ଥନା ସମ୍ପର୍କର ସମ୍ବନ୍ଧକୁ ଅଭିଭାଷଣ ।

ଭାଷ୍ୟମାନେ ।

ଅଳ ଅମ୍ବୁବାଦକର ଅତି ଶୁଭ ଦବସ । ଉତ୍କଳସନ୍ତର ସୁଦୂରପ୍ରାନ୍ତ ଦେଶ-
 ମାନଙ୍କରୁ ଉତ୍କଳର ବରେଣୀ ପ୍ରବଚଣ ଅଳ ଏହି ପ୍ରବଚ ମଣ୍ଡପରେ ସମବେତ
 ହୋଇଅଛନ୍ତି । ବଜା, ପ୍ରଜା, ଧନ, ଦରଦ୍ର, ପ୍ରଜ, ଭୃତ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଚଳନିଜର
 ସ୍ୱଭାବତା ଭୁଲି ଏକ ଅଭାବମୟ ମହାଦେବ ଶକ୍ତିରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ପରସ୍ପର
 ଭାଉ ଭାଉ ବୋଲି ଅଲିଙ୍ଗିତ କରୁଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଏକ ଉଦାର ଅବ-
 ସ୍ଥିତି, ଏକ ଅଭିନବ ଆଶା, ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଜାତୀୟତା ଜାଗରତ ହୋଇଅଛି ।

ଏହା ଦର୍ଶନ ଦର ଦେଉଁ କହୁ, ଅଜ ଉତ୍ତର ପ୍ରଶ୍ନର ହୃଦୟ ଉତ୍ତର ହୋଇ
 ତ ଉଠିବ ? ବାହାର ପ୍ରାଣ ପବନ ଜାଗାୟିବାର ଅନୁରୋଧରେ ପ୍ରାଣର ହୋଇ
 କି ଯିବ ?

ଅନୁମାନଙ୍କର ସ୍ଫୁଲ୍ବପଟରେ ଏହି ମାହେନ୍ଦ୍ରସୋମର ବସନ୍ତ ଅନୁଷ୍ଠାନ
 ଚରସ୍ଫୁରଣୀୟ ହୋଇ ରହିଲା । ବାଲେଶ୍ଵରର ଇନ୍ଦ୍ରହାସ ଏହି ବାର୍ତ୍ତା ରବିବାର
 ବସନ୍ତମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ବକ୍ତିକର୍ତ୍ତାବଳରେ ଦୋଷଣା କରିବ । ଅନୁମାନଙ୍କର
 ଏ ଶୈଳାନ୍ତ ଯେ ଏହି ମହାମିଳନ ଅନୁମାନଙ୍କର କୁଟୀର-ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ସଂଘଟିତ
 ହେଉଅଛି, ଏହାଠାରୁ-ବଳ ଅନନ୍ଦର କଥା, ଗୌରବର କଥା, ଗର୍ବର କଥା
 ଅଛି ତେ ହୋଇପାରେ ? ନେ ଏହି ଅନନ୍ଦ ଉତ୍ସବ ଅନୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ
 ବିଶାବର ବିଗତ ବାର୍ତ୍ତା ଅନୁଷ୍ଠାନ କରୁଅଛି । ଅଜ ଯଦି ବାଲେଶ୍ଵରର ପ୍ରବୃତ୍ତ
 ଜନତାସ୍ଫୁଟ, ଉତ୍ତଳଜନମାର ବରପ୍ରସ୍ତ, ପବିତ୍ରତା ମହାସଜ୍ଜା ଦୈକ୍ଷଣ୍ୟତାପ ଆନ୍ଦ୍ର,
 ତାହାଦେଲେ ଏହି ଉତ୍ସବର ବିଗତ ଶଙ୍ଖଜବାବରେ ଦଗଦଗନ୍ତ ଉତ୍ତଳ
 ଉଠନ୍ତା । ଦୁର୍ଗମର ଶୁଭମାନଙ୍କର ସମ୍ବନ୍ଧିତାପାଇଁ ଅଭିଧ୍ରୁବସ୍ତ୍ର ମହାସଜ୍ଜା
 ପଞ୍ଚୋପବିତରେ ଅସ୍ତୋତନ କରିଥାନ୍ତେ—ଅଜ ହୁଏତ ଦୈକ୍ଷଣ୍ୟତାପଙ୍କର ଅଭି
 ଦୈକ୍ଷଣ୍ୟରେ ରହି ଅନୁମାନଙ୍କର ଏହି ସାବନା ଓ ଅସୋମ୍ୟତା ଦେଖି କେତେ
 ମୁଗ୍ଧ ହେଉଥିବ । ମୋର ପୁଲ୍ୟପଦ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତା ସ୍ଵୟ ବାହାଦୁର ସାମନ୍ତ
 ଶ୍ରୀ ରାଧାବେଶ ଜାବିତ ଥିଲେ ମହାସଜ୍ଜାଙ୍କ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଏବେ ବାସ୍ତବ ଥାନ୍ତା, ସାଧା-
 ତରଣଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଓ ଅସ୍ତ୍ରତ୍ୟାଗ୍ରାସ୍ତ୍ରୀ ଅନୁମାନେ ଗତବର୍ଷ ଶ୍ରେଣିଜମାକୁ ବାଲେ-
 ଶ୍ଵର ଜଗତକୁ ନିବେଶିତ କରିବାରେ ସାହସୀ ହେଉଥିଲେ । ସେତେବେଳେ
 ବିଏ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ହିନ୍ଦୁ ବାଳ ଅହାଳରେ ତାହାଙ୍କୁ ଛତ୍ରାଈ ସେନାସିବ—କିଏ
 ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ମାତୃପୁତ୍ରର ଏହି ମହୋତ୍ସବ ମଣ୍ଡପରେ ତାହାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଲୁଚିଯିବ ?
 ଅନୁମାନେ ସେହି ମହାତ୍ମାମାନଙ୍କର ଏପରି ଅସୋମ୍ୟ ବଶ୍ୟର ଯେ ସେମାନଙ୍କ
 କର ପବନ ଅସତରେ ସମାପ୍ତିନ ହେବାକୁ ନିଜକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବୋଧ ହେଉଅଛି ।
 ସେମାନଙ୍କର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ହେଉଛି ବାଲେଶ୍ଵର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଶ୍ରୀମନ୍ତ ହେଉ ପଡ଼ୁଅଛି ।
 ଅଜ ବାଲେଶ୍ଵରରେ ଦେଖାଉବାର କିଛି ନାହିଁ । ଦିନେ ଯେଉଁ ବୃତ୍ତା ବଳଙ୍ଗ
 ସମୁଦ୍ରବାସ୍ତ୍ର ପୋତାବଳୀର ଚରଣମାଳାରେ ବରୁଣିତ ହେଉଥିଲା, ସେଉଁ
 ବାଲେଶ୍ଵର ଉତ୍ତଳର କୌବାଣିଜ୍ୟର ସବୁପ୍ରକାର କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥଳୀ ଥିଲା, ସେଉଁସ୍ଥଳ
 ଶରସ୍ଫୁଟ, ଶିଳ୍ପୀ ଓ ବଣିକମାନଙ୍କର ସମୃଦ୍ଧ ବିପଣିଶ୍ରେଣୀରେ ପରିଗୋରତ

ଉପଯୋଗୀ ଓ ସ୍ବଚ୍ଛବନଃ ପ୍ରଣୟ । ଉଲ୍ଲଙ୍ଘଣ ଶିଳ୍ପ ବାଣିଜ୍ୟର ଉପାଦାନରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ସମସ୍ତ ଶ୍ରମମାନଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବାକୁ ମୁଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଅଛି । ଅମୃତାବଳୀର ସଦାବଶ୍ୟ ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ମଧ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଦିରସା ଅଛି ସରକାର ବାହାଦୁର ଯୁଦ୍ଧର ଅବସାନ ପରେ ବାଣିଜ୍ୟାଦର ସୁବିଧା ନିମନ୍ତେ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘରେ ଗୋଟିଏ ବାଣିଜ୍ୟ ବନ୍ଦର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବେ ଓ ଦେନାଲ ଓ ବେଲପଥର ଦୁକି କରିବେ ।

ଦେଶର ଓ ଜାତିର ସବାଜୀବ ଉନ୍ନତ ଶିକ୍ଷାଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, ଯେଉଁ ପ୍ରଣାଳୀରେ ପ୍ରାଥମିକଶିକ୍ଷା ଗୁଲୁଅଛି ତାହା ଦେଶର ଉନ୍ନତକଲ୍ୟାଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗୀ ନୁହେଁ । ଅଶାବ୍ଦରୁ ଅମୃତାବଳୀର ଉଦାର ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଅଦୂର ଭବିଷ୍ୟତରେ ସେହି ଅଭିବ୍ୟାପନ ମୋଚନ କରିବେ । କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷାର ଅସଂ-କୁଚିତା ସବୁଥା ତାହା ଉନ୍ନତର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ । ଅଶାବ୍ଦରୁ ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଏସ୍ଥର ଯଥୋଚିତ ସୁବିଧା କରିବେ । କିନ୍ତୁ ଏ ବିଷୟରେ ଦେଶବାସିନ୍ଦର ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ୍ୟ ଅଛି ।

ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ ପ୍ରଦେଶମାନଙ୍କର ଶାସକାଧୀନରେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନଭାବରେ କିମ୍ବଦନ୍ତୀରୁ ଜାତିର ସବାଜୀବ ଉନ୍ନତ ପକ୍ଷରେ ଅନୁସନ୍ଧ୍ୟା ଘଟୁଅଛି । ଓଡ଼ିଆ-ଜାତି ନିଜର ସମସ୍ତ ବଳ ପ୍ରକ୍ଷୀଭୂତ କରି ସମସ୍ତ ଭାବରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦେବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଏ ବିଷୟରେ ଅମୃତାବଳୀରେ ଅବେଦନ, ନବେଦନ କରି-ଅସୁଅଛି କିନ୍ତୁ ଅସାବ୍ୟସ୍ତ ତହିଁର ଅଶାବ୍ଦରୁପ ଫଳ ପାଇ ନ ଥିଲେ ସବା ଦୃଢ଼ତା ଦେବାର କୌଣସି ଦାରଣ ନାହିଁ । ଅମୃତାବଳୀର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଶା ଓ ବିରାଗ ଅଛି ଯେ ଉନ୍ନତ-ବାମୀ ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ରର ଦ୍ରୁତି ବେର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଦିନେ ଅମୃତାବଳୀର ଗୁଡ଼ାରି ଶୁଣିବେ । ସେଥିପାଇଁ ନିଷ୍ପେଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଲେ ତଳବନାହିଁ, ସ୍ବତ୍ବ ଓ ଉଦ୍ୟମର ଫଳ ଅବଶ୍ୟମ୍ବାଗ । ନିଷ୍ପେଷ୍ଟ ସେବତୁ ଅସିବ ଯେଉଁଦିନ ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ ପ୍ରଦେଶମାନଙ୍କ ଏକ ସ୍ବତ୍ବ ଶାସକାଧୀନରେ ସମ୍ମିଳିତ ହୋଇ ଦୋଷି-ବିଷୟରେ ଦ୍ରୁତି ନ୍ୟାୟପଥରେ ଗୁଣ ଶାନ୍ତି କରିବେ ।

ଭ୍ରମମାନେ ! ଅତି ଅପଣମାନଙ୍କର ବହୁଲ୍ୟ ସମସ୍ତ ନଷ୍ଟ କରିଦିନାହିଁ । ଅପଣମାନଙ୍କ ଦେବାରେ ଅମୃତାବଳୀର ଅପୋଗ୍ୟତା ଓ ଅଭିଭାଷଣ ଅମୃତାବଳୀରୁ ପ୍ରାପ୍ତ । ଅପଣମାନେ ତତେ କଷ୍ଟ କରି ଅମୃତାବଳୀର ଦରଦ୍ର ଭୂତା-ରରେ ପଦାର୍ପଣ କରିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଅମୃତାବଳୀର ତାହାର ଯଥାଯୋଗ୍ୟ ପର-

କର୍ଯ୍ୟା କରବାକୁ ଅସମ । ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଅଛି ସେ ଅପ ଶମାନେ ଚକର ଉଦାର
ଗୁଣରେ ଏହି ଅପେକ୍ଷା ଭରମାତଙ୍କର ଶରଣେ ଓ ସଦସ୍ତ ଦୋଷ ମାର୍ଜନା
କରିବେ ।

ଶ୍ରୀ ସଧାରୋଚନ ଦାସ ।

ସରାରେ ଉପ ପ୍ରତି ସମସ୍ତ ଉତ୍କଳୀୟମାନଙ୍କ ଅନୁବେଷ୍ଟକମେ କାର୍ଯ୍ୟ କବା-
ହୁବାସମିତ ଚକାଚିତ ସରାପତ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀକବାସ ସଜମଣି ସଜଦେବ ସୁଦାମଧନୀ
ମଞ୍ଜୁଷା ସଜାମଦୋଦୟ ସନ୍ନିଳମାର ସରାପତରୁପେ କରବ ଦେଲେ । ସରାପତ
ଅପତ ପ୍ର ହିତ କରୁଛି ନିମ୍ନଲିଖିତ ଜାଗନ୍ମତ ସଙ୍ଗୀତ ଗୀତ ଦେଲେ । ଗାନ ସମୟରେ
ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଶ୍ରୀରାମସ୍ତୁତି ପଞ୍ଚାମୃତ ଦୋର ସଙ୍ଗୀତରତ୍ନସିଂହା ସଙ୍ଗୀତ
କବିବର ଶ୍ରୀ ରାଧାକାଥ ସବୁଙ୍କ ସ୍ବର୍ଗୀୟ ଆତ୍ମାକୁ ସନ୍ନିତ କରିଥିଲେ ।

ଜାଗନ୍ମତ ସଙ୍ଗୀତ ।

ସଂକ୍ଷେପାଂଶୋ ଜନନୀ ଭାରତ

ଧରଣୀ କବିରତେଷୁ ;

ଜନନୀବସୁଳ ଚନ୍ଦ୍ରେ ଗଣି ପ୍ରତ

ସମ୍ପାଦ୍ ସର୍ବ ବିଧେଷୁ ।

ହମରେ ସୀମନ୍ତ-ମସ୍ତକମିତ

ମମୁଧ ପରଗତ ପାର୍ଶ୍ବ

ଅସ୍ତୁ ଜନ୍ମଦ-ମନଦ-ମନଶଂ

ଶ୍ରୀରାମ ପୁରାଣ ମାର୍ଗ ।

କଳକରଦର୍ଶ ଶ୍ରୀରାମବର୍ଣ୍ଣ

ବିଶ୍ୱାକ୍ଷର ନିବାଳ ।

ଶ୍ରୀରାମବର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରୀରାମସ୍ତୁତି—

ନିକମିତ ମୈତ୍ରୀବିଧାନ

ଉତ୍କଳ ଗୌଡ଼ାନ୍ତୀୟାଃ ସସଦ

ସେ ବସୁମତ ସମେତାଃ

ଏତେ ଶୁଭର ଜୟଦଳା ନନ୍ଦ

ଭାରତ-ବିହାର-ବିଜେତାଃ

ଭାରତ ହେଉ ସମ୍ମାନନ ମେବହୁ

ଦାର୍ଯ୍ୟମିଶ୍ରମଦପାଦଂ

ଭାରତବର୍ଷଂ କମଳି ନ ଦାର୍ଯ୍ୟଂ

କବିତା ମିତ୍ୟସ୍ତାତଂ ।।

ଭାରତ ପଦ୍ମଜଦଳନିବମହଲ

ମଣିଳ ମିତ୍ର ଦଦତଂ ଯତ୍ନ

ବନ୍ଧ୍ୟ କୃତେ ଦୟମୟ ସମେତା

ବିଦିତାଶୋଭନ-ସମ୍ବତ୍

ଭାରତମେକା ଗଉରବଦାକଂ

ଦାପସ୍ତ୍ରୀ ଭବ ଦାମ

ସଦାଦୌ ଚିତ୍ତ ପରସ୍ତ୍ରୀ ଦର୍ଶିଣ

ଭାରତମେବ ନମାମଃ ।

୪ ସାଧାରଣ ସ୍ବ ।

ସମ୍ମାନନ ବାବୁ ଶ୍ରୀ ଦୈତ୍ୟାଭିଷେପ ଦାସ ବ ଏଲ୍ ଅନୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ରତ୍ନବ୍ୟକ୍ତି-
ମାତଙ୍କ ସହାନ, ଭୁବନେଶ୍ବର ଚାର ଓ ପଦ ପାଠ କଲେ । ସେ ସବୁ କିମ୍ଭାବେ ପ୍ରକାଶ
କରାଗଲା ।

Orissa Commissioner's Office
No. 327 T. J.

From

The Hon'ble Mr. H. LeMesurier

C. S. I. C. I. E. I, C. S.

Commissioner of the Orissa Division,

To

The President,

Executive Committee,

Utkal Union Conference,

Balasore.

Camp Khurda, the 21st Dec. 1916

Sir,

I have the honour to acknowledge the receipt
of your letter No. 1893 dated the 17th Dec. 1916,
forwarding a copy of resolution No. 1 of the your
meeting of the same date.

I am gratified by the kind wish of the Conference that I should attend the meetings, and by their offer to send a deputation to explain their object and the present situation. I greatly regret that adding to my engagement I am now on tour in the Puri District and shall not return to Cuttack till the beginning of January. The motives for my tour preclude my being able to postpone it but I hope to have the opportunity of discussing the subject alluded to with the Hon'ble Mr. Das and other members of the proposed deputation with whom I have the honour of being acquainted.

I have the honour
to be Sir.

Your most obedient servant,
Sd. H. LeMesurier
Commissioner

ସମ୍ମାନାର୍ଥେ ମିତ୍ର ଏମେ, ଏ, ବି, ଏଲ
ସମ୍ମାନାର୍ଥେ

ତା ୨୭/୧/୧୭

Regret cannot join Conference accidentally report sent also correspondence of war contribution which has been kept particularly for consideration of the Conference.

ଲଲିତା ଶ୍ରୀ ବଳେନ୍ଦ୍ରସିଂହ ବରିହା

ଜମିଦାର ବୁଢ଼ାସମ୍ବଲ,

ତା ୨୮/୧/୧୭

Regret for my inability to attend Conference but have every sympathy Kabibar Gangadhar Meher and Babu Rajkumar Kar are going on my behalf.

ଠାକୁରସାହେବ, କେଶ

ତା ୨୮/୧/୧୭

Regret can't attend owing illness.

ବିବରଣ କରୁଥିବା ସମୟ
 ପ୍ରତିହତ ହୋଇ, କଲକତା
 ତା ୨୮/୧୨/୧୭

Sorry unable to join for serious illness.

ଗଡ଼ଜାତବାସୀଙ୍କର ସମ୍ମାନ
 ତା ୨୮/୧୨/୧୭

Owing to untoward circumstances cannot join
 sorry, sympathy.

ଶ୍ରୀ ଗଦାଧର ରାମ ନୂତନ
 ମହତ୍ତ୍ୱ ମହାଶୟ ଏମାରିମଠ, ପୁରୀ
 ତା ୨୮/୧୨/୧୭

Regret inability to attend the Conference owing
 to ill health I fully sympathise with the movement.

ଶ୍ରୀ ଦୟାଧର ପଣ୍ଡା, ଚିତ୍ତଲ, ଗଞ୍ଜାମ
 ତା ୨୮/୧୨/୧୭

Greatly regret inability [attend] fervently pray
 success, Conference.

ଶ୍ରୀମତୀ ଅନୁପମା,
 ସପ୍ତଶାମ ନିବେଦନମୟ.

ଶ୍ରୀମତ୍ ମହୋଦୟ !

ସଂଗଠନ ପକ୍ଷରୁ ଶ୍ରୀ ଏ ନିମନ୍ତ୍ରଣପତ୍ର ପାଇ ଅତି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲି । ସଂଗଠନ
 ସମ୍ପର୍କେ ମୋର ଯାହା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତାହା ଏଥି ସହିତ ପଠାଯିବା ଦ୍ୱାରା
 ପଦ୍ୟରେ ମନରୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ଲେଖି ଦେଇଅଛି । ଆପଣଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚନା
 ହେଲେ ସତ୍ତ୍ୱରେ ପ୍ରକାଶ କରିପାରନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ଗୋପୀକାନ୍ତ ଦାସ ଶର୍ମା (ସରକାର)

ପ୍ରତାପାସି, ଗଞ୍ଜାମ

ତା ୨୩/୧୨/୧୭

ଶ୍ରୀମାନ୍ ମହାଶୟ ଓ ପି. ଚନ୍ଦ୍ର, ପାଟଣା

ତା ୨୩/୧୨/୧୭

ମହାଶୟ ।

ଆପଣଙ୍କର ନିମନ୍ତ୍ରଣପତ୍ର ପାଇ ସାବଧାନ ଅନୁରୋଧ କେଲି । ମାତ୍ର ଦୁଃଖର ବସ୍ତୁ ଏହି ଯେ ଆମେ ଉକ୍ତ ସମ୍ମିଳନୀ ମଣ୍ଡପରେ ନିରୁପିତ ଦିନସମାବେଶରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ଯୋଗଦାନ କରିପାରିବୁଁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ଆପଣଙ୍କ ଶ୍ରୀକାର୍ଯ୍ୟେ ଲେଖିଲୁଁ । ଇତି ।

ମହାଶୟ ଓ ପି. ଚନ୍ଦ୍ର, ପୋଲପୁର

ତା ୨୩/୧୨/୧୭

Camp Subaliya

Dear Sir,

I am glad to acknowledge the receipt of your invitation letter to join Utkal Conference at Balasore on the 29th instant I regret I am unable to attend as I am at present busy in declaring new settlement in these parts of my territory. I hope you will please communicate my absence to the members of the Conference.

ଯୁବରାଜ ସାହେବ ସେନପୁର ଷ୍ଟେଟ୍,

Camp. Subaliya

The 24th Dec, 1916

Dear Sir,

Your invitation letter to join the Utkal conference at Balasore on the 29th instant is to hand. I regret I am unable to attend as I am at present busy in settlement work in these parts of my territory.

ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବାନଙ୍କ ଦେବ—ବାମଣ ।

ତା ୨୩/୧୨/୧୭

ମହାଶୟ !

ଅପଣଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରେରଣ ଉତ୍ତଳ ସନ୍ଥାନଙ୍କର ନିମନ୍ତ୍ରଣପତ୍ର ପାଇ ପରମ ଅକାନ୍ଦବ ଦୋଇଅଛି । ନାନା ଅସୁବିଧା ଓ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଯୋଗୁଁ ସନ୍ଥାନଙ୍କରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ପାରିବାକୁ ମୋର ଯୋଗ୍ୟତା ନାହିଁ ।

ସନ୍ଥାନଙ୍କ ସେଉଁ ହୃଦୟର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ମନୋନୀତ କରିବେ ତହିଁରେ ମୋର ସମ୍ମୁଖେ ସହାନୁଭୂତି ଥିବାର ଶ୍ରୀମଦ କରୁଅଛି । ଦେଶହୃଦସାଧକ ଏପରି ସନ୍ଥାନଙ୍କରେ ଯୋଗଦାନ ଦେବାକୁ ଅକ୍ଷମ ହେବାରୁ ନିରାଶ ଲଜିତ ଓ ଦୁଃଖିତ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ମାର୍ଜନା କରିବାହେବେ । ଦେଶ ସମ୍ୟକ୍ ଉଦ୍ଧୃତ ଲଭ ହେଉ, ସନ୍ଥାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ହେଉ, ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ ସ୍ଵପ୍ନାଳୟ ହେଉ ଏହାହିଁ ଏକମାତ୍ର କାମନା ।

ଗଜା କିଃ ମଧୁପୁର

୨୩/୧୨/୧୭

ମହାଶୟ !

ବିଭିନ୍ନ ଅବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟ ହେତୁ ଏବର୍ଷ ମାର୍ଚ୍ଚମାସରେ ଅପଣ-ମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଅକ୍ଷମ ହୋଇ ସତ୍ତ୍ଵେନାସ୍ତି ଦୁଃଖିତ ହେଲି, ଆଶା କରୁଛି ଶୀଘ୍ର କୃପାରୁ ସନ୍ଥାନଙ୍କର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଚ୍ଚରୂପେ ସମ୍ପନ୍ନ ହେବ । ଇତି

ଶ୍ରୀ ଧ୍ୟାନମହାପାତ୍ର ଦେଃ ମାଷ୍ଟର ବଦଲଦା ।

୨୩/୧୨/୧୭

ମହାଶୟ !

ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ସ୍ଵଳ୍ପ ବଡ଼ଦଳ ପବୋପଲକ୍ଷେ କେବଳ ଭୁଲଦଳ ବନ୍ଦ-ଥିବାରୁ ଅମ୍ଭେମାନେ ଅପଣଙ୍କର ଅନୁରୋଧାନୁସାରେ ସତ୍ତ୍ଵେନାସ୍ତି ଯୋଗଦାନ ଦେବାକୁ ସମ୍ମୁଖେ ଅକ୍ଷମ ହୋଇ ହୃଦୟର ଗଭୀର ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରୁଅଛି । ସ୍ଵଳ୍ପ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ବିଶ୍ଵକ୍ରମେ ସମବେଗ ହୋଇ ତାହା ପାସଟକା ସ୍ଵାକ୍ଷରସ୍ଵରୂପ ଅଜୀବାର ବରଣବାରୁ ଅଦ୍ୟ ଉକ୍ତ ଟଙ୍କା ପଠାଇଲି ।

ଶ୍ରୀ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ପଟ୍ଟନାୟକ

ସ୍ୱପ୍ନଦେଶେଷ ।

ପାରିଜାତେମଣ୍ଡି ସନାତନା

୨୭/୧୨/୧୭

ଶ୍ରୀ ମନ୍ମଥୋଦୟ !

ଶ୍ରୀ ମନ୍ମଥୋଦୟ ! ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ବର୍ତ୍ତମାନରେ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ, ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଏହି ସେ, ସେ ବିଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଉପସ୍ଥାପନରେ ମାନ୍ୟତା ମମତା କରିବେ । ଅତଏବ ଆମାମୀ ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନରେ ଯୋଗ ଦେଇ ନ ପାରିବେ ବୋଲି ସେ ଅଜ୍ଞାନ ଭୁଲିବ । ସମ୍ମିଳନରେ ଆମାମୀ ଅଧିବେଶନରେ ସମାଲୋଚନା ଓ ଗୁପ୍ତତା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ପ୍ରଭୃତି ତାହାଙ୍କର ସମାଲୋଚନା ଅସମ୍ଭବ ରହିଥାଏ । ସମ୍ମିଳନରେ ଆମାମୀ ଅଧିବେଶନ ସୁସମ୍ପନ୍ନ ହେବବୋଲି ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଶା କରିବେ ।

ଶ୍ରୀ ବନମାଳୀ ପଟ୍ଟନାୟକ

ବଳାସମୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର ।

୨୭/୧୨/୧୭

ମହାଶୟ !

ଅସନ୍ନା ତା ୨୮/୩୦ ରେ ମାନ୍ୟତାରେ ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନରେ ଯୋଗ ଦେବା-
ନମନ୍ତେ ଅମରାପୁର ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଅଛୁ । କିନ୍ତୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିଶେଷ ଏକମାସରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ
କାଶ୍ମିରରେ ପ୍ରାପ୍ତ ଥିବାରୁ ସମ୍ମିଳନରେ ଯୋଗଦାନ କରିବାକୁ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ
ଅତି ପଡ଼ିବାର ଜଣାଇଲି ।

ଶ୍ରୀ ବନମାଳୀ ପଟ୍ଟନାୟକ, ରଥ

ହୋ: ପ୍ରତିପଦ ପଟ୍ଟନାୟକ ର ଗୁରୁତ୍ୱେନ ସ୍ଥଳ ।

୨୭/୧୨/୧୭

ଶ୍ରୀ ମନ୍ମଥୋଦୟ !

ଏ ବର୍ଷ ବାଲେଶ୍ୱରରେ ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନର ଦ୍ୱାଦଶ ଅଧିବେଶନରେ
ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଏକାନ୍ତ ଇଚ୍ଛା ଅଛି । କିନ୍ତୁ ଶାଶ୍ୱତ ଅସୁସ୍ଥତାବଶତଃ ସେ ଇଚ୍ଛା
ପୂରଣ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଆଶା କରାଯାଉଛି ଯେ ସେ ପ୍ରଭାବର ଅଶୀ-
ବାଦରୁ ମାନ୍ୟତା ସ୍ୱରୂପେ ସମ୍ପନ୍ନ ହେଉ ଏବଂ ମୋର ତାହାଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମରେ
ସତତ ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ମାତ୍ୟବର ଶୟନ୍ତ୍ର ଗଣେଶଲଲ ପଣ୍ଡିତ

ବଟକ

୨୭/୧୨/୧୭

ମହାଶୟ !

ଉତ୍କଳସନ୍ଥଲମ୍ବର ଦ୍ଵାଦଶ ଅଧିବେଶନରେ ଯୋଗ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଅର୍ଦ୍ଧାବସାପଣ ପାଇଅଛି । ଅନନ୍ତର ସହର ଅପଣମାତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୋଗ ଦେଇ-
ଥାନ୍ତି କିନ୍ତୁ ମୋହର ଶରୀର ଅସୁସ୍ଥତାଦେଇ ମୁଁ ଏତାଦୃଶ ପଦ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ
ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଅସମର୍ଥ ହେବାକୁ ବଶେଷ ହୁଅନ୍ତି ଦେଲି । ଉତ୍କଳର ନିକଟ
ଏକାନ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥନା ହେ, ସେ ଉକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ସମ୍ପନ୍ନ ହେବୁ । ଅଶା ବର୍ଷେ
ଅପଣମାନେ ମୋହର ନିମନ୍ତେ ମାନ୍ୟତା ଦେବେ ।

ଶ୍ରୀ ମାଳମଣି ବ୍ୟାଞ୍ଜନ

ବଡ଼ଫେମଣି ।

୨୭/୧୨/୧୭

ସଞ୍ଜ ନ କବେଦନ

ମହାଶୟ !

ନିମନ୍ତେପକ ପାଇ ଅପଣେ ଅନ୍ତରର ଧନ୍ୟବାଦ ପ୍ରଦାନ କରୁଅଛି ।
ଅଳବ୍ୟୟ କାରଣବଶତଃ ସଞ୍ଜଲମ୍ବରେ ଯୋଗଦାନ କରି ନ ପାରିବା-
ଦେଇ ବସେଷ ହୁଅନ୍ତି । ସଞ୍ଜଲମ୍ବର ସବୁକେଶ୍ୟପ୍ରତି ଶ୍ରେୟ ସଦାନୁଭୂତ ଅଛି ।
ମୁଁ ସପ୍ତରାତ୍ରେ ସଞ୍ଜଲମ୍ବରେ ଯୋଗଦାନ କରି ନ ପାରିଲେ ମଧ୍ୟ ମୋର ମନ
ସଞ୍ଜଲମ୍ବରେ ।

ଅନୁପସ୍ଥିତି ଅପଣର ସମା କରିବା ଦେବେ ।

ସରୋପାଳ ।

୨୭/୧୨/୧୭

ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସରିବର ସରୋପାଳ ମହାଶୟ !

ଅପଣଙ୍କର ନିମନ୍ତେ “ଅଗ୍ରା” ସଂପ୍ରାଦିତ ପଦ୍ଧତିଯୋଗେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ
ନିମ୍ନାଦିତ ଉତ୍କଳଭାବୁଦନ ଯତ୍ନସମେତାସ୍ତି ପ୍ରୀତି ଦେଲୁ । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ଅନ୍ତ-
ତରଣରେ ଏହି ଅଶା ବଳବତ୍ତା ଶୁଭ ବ ସହିପରି ସୁଯୋଗରେ ଅରେ ନାଶୟ

ମହାସନ୍ନିଧିନୀ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବୁଁ । ମାତ୍ର ଉକ୍ତ
 ଅଗ୍ର ମନକୁ ସବଦା ବାଲେଶ୍ୱର ଅଞ୍ଚଳ ପ୍ରଧାନ ଭବନ ଲେଖି ପ୍ରସାଧିତା
 ବଳ ଅଧିକତ୍ୱରୁ ତାହା ଦାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିବାକୁ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ
 ସାଲଗମାରି ଦାର୍ଯ୍ୟ ଅଭାବ । ଯଦି ମାତ୍ର ମାତ୍ର ଜିଲ୍ଲା ସାହେବ ବାହାଦୁରଙ୍କର
 ଶ୍ରଦ୍ଧାମୟ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବାଧା ଦେଇ ଅନୁମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅବ-
 ସର ନେଇ ଯିବାକୁ ନିତାନ୍ତ ଅସମର୍ଥ । ଉତ୍କଳଜାତୀୟ ସନ୍ନିଧିନୀରେ ଯୋଗ ଦେଇ
 ପାଉଥିଲେ ଅନୁମାନଙ୍କର ଓ ଏଠାକାର ଉତ୍କଳଭାଗ ପ୍ରଜାପତିଙ୍କର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ବ୍ୟକ୍ତ
 ହେଉଥାନ୍ତୁ । ମାତ୍ର କଣ କିପରି ଏହା ଅନୁରୂପ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ବୋଲିବାକୁ ହେବ ।
 ଯାହାଦେଇ ଅନୁମାନେ ଏହି ଲିପିଦ୍ୱାରା ନିବେଦନ କରୁଅଛୁ ଯେ ଅପଣମାନେ
 ଅନୁମାନଙ୍କ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାପ୍ରତି ସୁଦୃଷ୍ଟି ପ୍ରକାଶ କରିବା ଦେବେ ।

	ଅପଣଙ୍କର ବସନ୍ତ
ଶ୍ରୀ ମଦନମୋହନ ପାଣିଗ୍ରାହୀ	ଦେଉଳାଳୀ ପୁରୁଷର
„ ଭଗୀରଥୀ ପାଠକ	ଗାୟକିଣୀ ।
„ ଜୟକୃଷ୍ଣ କାନୁଭୋ	ମହୋଦର ।
„ ବୃନ୍ଦାବନ କାନୁଭୋ	ସାର୍ମ ମହୋଦର ।
„ ଗୋପବନ୍ଧୁ ପୂର୍ବର —	ଚୈତନ୍ୟର
„ ସାତୁଟିଚନ୍ଦ୍ର ପୂର୍ବର	କାଳର
„ ଦୟାଳୟ ଗୌରୀ	ବୋହରୀ
„ ଧନୁର୍ଭୟ ଗୌରୀ	କୁସୁମବିହାର
„ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଗୌରୀ	ବାଲସି
„ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଗୌରୀ	ସଲଡ଼ି
„ ଗୁରୁପ୍ରତାପ ଭଞ୍ଜର	ପୈତଳ
„ ବିଲେତକ ପର	ଦେଲେଶ୍ୱା
„ ଶ୍ରେଣୀଗଣ ସିଦ୍ଧ	ଗଡ଼ ଗାୟକିଣୀ—ବଲେଦା
„ ମାଧବ ମହାନ୍ତି	ସରଳପାଳ
„ ଦିବ୍ୟାନୁ ଗୌରୀ	ହେମମିଳ
„ ଗୁମସେର ସିଦ୍ଧ ଗୌରୀ	ଗଡ଼ ପୁରୁଷର
ଶ୍ରୀ ମନବୋଧ ଗୌରୀ	ବେଲଟିବଦ

ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ପୁଷ୍ପି
କଟିଦାର, ବହୁବିକଳାର, କଟକ
ତା ୨୭ । ୧୨ । ୧୭

ମହାପଦ୍ମ ।

ଉତ୍କଳସନ୍ତାନମାନଙ୍କର ଅମୃତକୁ ଅମୃତ ଯୋଗ ଦେଇଅଛୁ । କିନ୍ତୁ ଭାଗ୍ୟର
ବିଷୟ ଏବର୍ଷ କୌଣସି ବିଶେଷ ଅସୁଖାଯୋଗୁଁ ଓ ନିଜର ଶରୀର ଅସୁସ୍ଥତା-
ଯୋଗୁଁ ଏ ବସର ଉକ୍ତ ପବନ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଯେ ଶ ଦେବାଦାରଣ ଅପାରଣ
ହେଲା । ଅତଏବ ସବିନୟ ନିବେଦନ ଏହି ଯେ ଅପଣ ଅନୁଗ୍ରହଦେବକ ଶ୍ରୁତି
ମାର୍ଗନା କରି ମୋହର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଦାନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରକାଶ କରିବେ ।

କବି ଶ୍ରୀ ଉତ୍କଳାମଣି ମହାନ୍ତି
ଉତ୍କାସର ଗଣାମ ।
ତା ୨୮ । ୧୨ । ୧୭

ସନ୍ତାନାୟକ ମହୋଦୟ ।

ମାନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଅଦ୍ଭୁତପଣ ପାଇଥିଲି । ମାତ୍ର ପ୍ରୀତିର ଦେଇ ସେ ପବନ-
ପୂଜାରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ନିଜର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକୁ ଧୃତ୍ୱାର କରୁଅଛି ।

ଯାହାଦେଉ ଦୈବତାବଳୀର ଶରଣ ନୁହେଁ ତ ହୋଇ ନ ପାରିଲେ ସୁଦ୍ଧା
ସନ୍ତାନାୟକ ମୋହର ଭକ୍ତି ସଦାନୁଷ୍ଠାନ ଅସ୍ମୁଦ୍ଧ ଅଛି ଏବଂ ମୁଁ ନିଜକୁ ମାନୁ-
ଷ୍ୟପୀଠରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲି ପର ମଣ୍ଡିଅଛି ।

ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନନାଥ ଶର୍ମା
ଦେବଗଡ଼ ବାମଣୀ ।
ତା ୨୭ । ୧୨ । ୧୯୧୭

ଶ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ରଦୋହୟ ।

ଓଡ଼ିଆଜାତିର ମହାଚିନ୍ତକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସନ୍ତାନ ମଣ୍ଡପରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା-
ନିମନ୍ତେ ଭବ୍ୟାୟ ନିମନ୍ତ୍ରଣପତ୍ର ଯଥାସମୟରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ କୃତଜ୍ଞତା ସ୍ୱୀକାର
କରୁଅଛି ।

ଏହି ପବନ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ନାନା ଅସୁଆପ୍ରସୂତ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ନ ପାରୁ
ମର୍ମାନ୍ତର ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରୁଅଛି । ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ନିକଟରେ ସାନୁଦୟ ପ୍ରାର୍ଥନା
କରି ସନ୍ତାନ ନିଜର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରି ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆଜାତିର ମହୋ-
ପକାର ସାଧନ କରୁ ।

ଶ୍ରୀ ବରୁଣାଚର ସାହୁ,
ବେବମନ୍ତ ବାମନ
ତା ୨୭ । ୧୨ । ୧୭

ଶ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ରଦାୟ !

ଉତ୍କଳସନ୍ଥଲିନୀ ମଣ୍ଡପରେ ଉପସ୍ଥିତ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଭବ୍ୟାୟୁକ ନିମନ୍ତେ
ପଦ ପ୍ରାପ୍ତଦୋର ବୃତ୍ତଜ୍ଞତା ସ୍ୱୀକାର କରୁଅଛି । ନାନା ଅସୁବିଧା ବଶତଃ ସନ୍ଥଲିନୀରେ
ଉପସ୍ଥିତ ଦୋର ନ ପାରି ଦୁଃଖିତ ଦୋରଅଛି । ମଙ୍ଗଳମୟ ଭଗବାନଙ୍କ ନିକଟରେ
ସବିନୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କରେ ସନ୍ଥଲିନୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନକର ସମସ୍ତ ଉତ୍କଳରାଣୀ ଓ
ଉତ୍କଳବାସୀଙ୍କର ମହୋପହାର ସାଧନ କରୁ ଏହି ମାତ୍ର ବାମନ ।

ଏହି ନବେବନ ପଦଦ୍ୱାରା ସହାନୁଭୂତ ଜଣାଇ ବଦାୟୁ ଦେଇ ରହି ।

ଶ୍ରୀ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ
ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ।

Dear Sir,

I wish I could attend the Conference at Balasore,
But to my profoundest regret I can not do so for
several good reasons. I hope and pray the Almighty
that the coming session of the Conference would be a
signal success.

ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମରେଣ ବବିତନ, ଶାନ୍ତି

ସମ୍ପାଦକ ଭବନେଶ୍ୱର ପାଠାଗାର

ହିଞ୍ଜିଳି, ଗଞ୍ଜାମ ।

ଶ୍ରୀମନମହୋଦୟ !

ଅମୁମାତଙ୍କର ଉତ୍କଳସନ୍ଥଲିନୀମଣ୍ଡପରେ ଯୋଗଦେବାରେ ମୋର ଏତାନ୍ତ
ପିପାସା ଥିଲେହେଁ ମୁଁ ଶାଶ୍ୱତିକ ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଯୋଗୁଁ ମାରୁପୁଜାରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ ।
ଅତଏବ ଅପଣମାନଙ୍କ ନିକଟ ଏହି ପଦ ପ୍ରେରଣ କରିବାରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ଦୋର
କୃତାଞ୍ଜଳିପୁଟରେ ନବେବନ କରେ ମୋର ସନ୍ଥଲିନୀ ପ୍ରତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାନୁଭୂତ
ଅଛି ।

ଶ୍ରୀ ରାଧାନାଥ ପତି ବ, ଏଲ୍,
ମେଡ଼ିନାସ୍ପୁର ।

My dear Sir,

I am glad to hand your reminder inviting me to attend the Conference. A. P. C. was already sent to me by the Secretary.

As my eldest son is seriously ill I am incapable to go out during the holidays but I have asked some of my acquaintances invited to attend Conference.

I therefore hope you will kindly excuse my non attendance for which I am very sorry

Thanking you Sir
I remain yours

Babu Madanji
Secretary
Behar Students
Central Association .
Bankipur,
27-12-16.

Dear Sir,

Many thanks for your kind invitation through Babu Rajendra Prosad M. A. B. L. to attend your Conference, owing to the dates being rather inconvenient for us for you know the list examinations and Law examinations are held just after the Christinas vacation. Rest assured how ever, that if you fix convenient dates next time of during the Maharam vacation we shall try our best to make it a point to attend your Conference.

I need hardly assure you of our sincere and brotherly affection for the welfair of your Conference and on behalf of my association and thus of the whole student Community of Bihar wish your Conference an un qualified success and long life

S. N. Basu
Teacher B. N. Ry
Indian School—Kharagpur
26th Dec, 1916
Reporter of Associated Press India

Dear Sir,

Allow me to introduce myself to you before my interview with you at your Conference

I may be permitted to claim myself a Domiciled Bengali being a resident of the District of Balasore.

I was formerly Head Master of the Bettiah Raj school (Behar) At present I am Asst. Head Master of the B. N. R. H. E. school at Kharagpur and a daily passenger from Midnapur. I devote myself to English, Bengali, Uriya and Hindi literature though upto date I have not, I must confess, written a single line in Uriya. I am also an Associated Press Reporter of Midnapur as well as of Kharagpur. I am also an "Own correspondent of the A. B. Patrika from Midnapur and Kharagpur, I belong to the editing Board of the Vernacular weekly Medini Bandhab too. I am a member in the Executive Committee of the Bangiya Sahitya Barishal—of the Midnapur branch.

All along I had a strong desire to visit Utkal Conference but my presence as a delegate to other Conferences in Bengal did not permit me to do so. I was thinking of going to Balasore this year though I had been meant for Bankipur when the opportunity presented itself. I have been asked by the Press to report your Conference both the days I shall start for Balasore to-morrow by the Puri Express train after finishing here the "All Bengal Muktar's Conference" to-morrow evening.

I shall be much obliged if you kindly help me with all press facilities. I have also written a letter to Mr. B. N. Misra.

It also affords me an immense pleasure for the interest four mother province, to lay down certain proposals before the Conference through you by demanding the privilege of your kindness.

ଶ୍ରୀ ବିଦ୍ୟାସିଂହ ମିଶ୍ର ବା, ଏ,
ବୈଷାଖ ମାସ ସମ୍ବତ୍ ୧୯୩୭ ଚିତ୍ରାବିନୟନ
ତା ୨୭/୫/୩୭

Regret absence wish, Conference every success.

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର
ଡିପ୍ୟୁଟି ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର
ସ୍କୁଲ ବଲାଙ୍ଗିର ।

ମହୋଦୟ !

ଅନୁମୋଦନ ପ୍ରଦାନ କରି ଅନୁଷ୍ଠାନ ଉଚ୍ଚାଧିକାରୀଙ୍କ ନାମରେ ଯୋଗଦାନ କରିବାକୁ ଅପରାଧର ନିମନ୍ତ୍ରଣପତ୍ର ପାଇଅଛି । କିନ୍ତୁ ନିତାନ୍ତ ଅବଶ୍ୟକତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରୁ ବାଧ୍ୟତାରେ ଯୋଗଦେବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ଅସମର୍ଥ ଅଟେ । ବେଶ୍‌କରି ଅନୁରୋଧ କରୁଅଛି ଯେ ମୋତେ ସମ୍ମାନନୀୟ ଏଥିପାଇଁ ସମା କରନ୍ତି । ସମ୍ମାନନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ମୋତର ସମ୍ମାନ ସଦାଜ୍ଞାତ ଅଛି ।

ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ମାଗୁଣି ମିଶ୍ର ଶର୍ମା
ସଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ, ପୁରୀ ।
୨୭/୫/୩୭

ମହୋଦୟ !

ଅପରାଧ ନିମନ୍ତ୍ରଣପତ୍ର ଯଥାସମ୍ଭବରେ ଦ୍ରୁତରେ ହୋଇଅଛି । ମୋର ଶାଶ୍ଵତ ଅସୁସ୍ଥତାଯୋଗୁ ମାଗୁଣି ଉପରେ ଯୋଗଦାନ କରି ନ ପାରୁ ମୁଁ ଏକ ଜ୍ଞାତାଭିବର୍ତ୍ତନୀ ସମାଜର ଅନ୍ୟ ସଭ୍ୟମାନେ ନିଜ ଶାବଦକୁ ଧକ୍କା ଦେଇ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ମୋର ଏକ ସମାଜର ଅନ୍ୟ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କର ପ୍ରତି ସଦାନୁଭୂତ ଅନ୍ତରର ସହିତ ପ୍ରକାଶ କରୁଅଛି ।

ମହାମାତ୍ୟ ପୁରୀରୁ ଶ୍ରୀରାଜା ଉତ୍କଳସମିତିର ଦ୍ଵାଦଶ ବାର୍ଷିକ
ଅଧିବେଶରେ ସଭାପତି ମହାଶାସନ ଶ୍ରୀମାତା ରାଜାମହୋଦୟ ମହାମହାଶୟେଷୁ—
ମହାରାଜ ।

ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଜୟପୁର ଶାଖା ଉତ୍କଳସମିତିର ପ୍ରାପକ ଅନନ୍ତ ପ୍ରାସ
ଅଂମାସ ଦେବ । ଏହି ଅବସର ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଦୟାବ ସମିତି ଏହାର ସାଧାରଣ
କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଅଧିଷ୍ଠାରେ ଏବଂ ନବୁତ୍ଥରେ ମଧ୍ୟ ଏପରି ଉତ୍ସେହଯୋଗ୍ୟ କୌଣସି
କାର୍ଯ୍ୟ କରିନାହିଁ ଯାହା ଶ୍ରୀପୁରରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ନିବେଦନ କରି ଅପଣାକୁ ବୃତ୍ତ-
ବୃତ୍ତାର୍ଥ ନେଇ କରିବୁଁ । ମାତ୍ର ରାଜବାନଙ୍କ ଅପାର ବହୁଣୀ ଏହି ଯେ ଜୟପୁର
ରାଜ ଅନନ୍ତ ମାଳ ହୃଦେଶରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଉତ୍କଳସମିତି ପ୍ରାପକ କରାଇ
ଉତ୍କଳ ଭ୍ରାତାମାନଙ୍କର ପାରମ୍ପରିକ ମନୋଭାବ ଏବଂ ଲକ୍ଷ ଏବଂ ଦୟାକୁ ଅବର୍ଣ୍ଣ
କରାଇ ଅଶ୍ରବ୍ୟ ଅଶ୍ରବ୍ୟ ସୁସର କରିବୁ ।

ବିଭାଗୀୟ ମାତ୍ର ପୂର୍ବେ ଅମ୍ଭେମାନେ ଅସଂଖ୍ୟ ଉତ୍କଳୀୟ ସଭ୍ୟମଣ୍ଡଳୀ
ଆମା ପୋଷଣ କରିଥିଲୁଁ ଯେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକଜଣ ଭ୍ରାତାଙ୍କୁ
ଉତ୍କଳସମିତିର ଗୈର ଅଧିବେଶନକୁ ପ୍ରେରଣ କରି ଜୟପୁର ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର
ଯାବତସ୍ୟ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଶ୍ରୀପୁରରେ ଏବଂ ସମ୍ମିଳନରେ ନିବେଦନ କରି ଏହାର
କୌଣସି ପ୍ରତିକାରର ଯତ୍ନକ୍ଷେତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଇ ପାରିବୁଁ । ମାତ୍ର ରାଜବାନଙ୍କର
ଜେ ଅବସର । କାରଣ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଉତ୍କଳସମିତିର ଅଧିକ ଅବସ୍ଥା ଅଗାଧ
ମନୋହାରୀ ଅମ୍ଭେମାନେ ଦେଖି ଏ ମହତ୍ତ୍ଵ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳିରେ ଯୋଗଦାନ କରି ନ
ପାରି ଯେ ଦେବେତୁର ମର୍ମାଦର ଓ ଦୁଃଖିତ ହୋଇଅଛୁଁ ଓ ଦେଉଅଛୁଁ ତାହା
ସେହି ସଦାଜୟନ୍ତା ପରମ୍ପରା ପରମେଶ୍ଵରଙ୍କ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ବଦଳ ନଦେବୁଁ ।
କିନ୍ତୁ ଚଳିବର୍ଷର ମହା ଉତ୍କଳସମିତିର ସବାଜୀବ ଉଦ୍ଧୃତ ଯଶ ଓ ଜୟ ନିମିତ୍ତ
ଏହି ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଶିବଲିଙ୍ଗ ଶ୍ରୀ ମାଳବେଶ୍ଵର ମହାଦେବଙ୍କ ନିକଟରେ
ଉତ୍କଳସମିତିର ଦିବସ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଲେଖ ଦିଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ତା ୨୮୩୦ ଲକ୍ଷ ଦତ୍ତ
ଶିବାର୍ଚ୍ଚିତ ଲଳିତାପୁରୀ, ହାତ୍ୟାହନ ଏବଂ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ବଳପତ୍ର ପ୍ରଦାନ ଏବଂ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷେକ
ପ୍ରଦାନ ମଙ୍ଗଳକରକ ସେବାଦର ଅନୁଷ୍ଠାନ କରିବାର ସହଜ କରିଅଛୁଁ ଏବଂ
ଏହା ନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବୁଁ ।

ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଉତ୍କଳସମିତିର ସଭ୍ୟମଣ୍ଡଳ ମହା ଉତ୍କଳସମିତିର ସଭାପତି
ଏବଂ ସଭ୍ୟ ମହାଶୟ ଗଣଙ୍କର ଉତ୍ତରେତୁର ଯଶସ୍ବତ୍ତି ଏବଂ ଶ୍ରୀ ସମ୍ମାନନ ନିମିତ୍ତ

ଦୟାମୟ ପରମେଶ୍ଵରଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହିପରି ଭବିଷ୍ୟତ
 କରୁଥିବେ । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂର୍ବରୁ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଉତ୍କଳସମିଳନୀର
 ପ୍ରାରମ୍ଭ କରୁଥିବା ସମୟକୁ ଗୋଟିଏ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଉତ୍କଳୀୟ କଳରୂପେ ଗଠନକରିବା
 ନିମିତ୍ତ ଗରୁଡ଼ମେଣ୍ଡାଙ୍କୁ ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇ ପ୍ରସ୍ତାବନା କରୁଅଛନ୍ତି
 ସେଥିନିମିତ୍ତ କରୁଥିବା ଓଡ଼ିଆମାନେ ଭବିଷ୍ୟତ ନିମିତ୍ତ ସମିଳନୀର ପ୍ରାରମ୍ଭକ
 ନିକଟରେ ରୁଣି ଓ ବୁଦ୍ଧି ଥିବେ ଏବଂ ଅଛନ୍ତି ଏଥିରେ ଅଣ୍ଟାମାଡ଼ି ସନ୍ଦେହନାହିଁ ।
 ଅସଂଖ୍ୟ ଉତ୍କଳସମିତିର କୌଣସି ସଭ୍ୟ ମହା ଉତ୍କଳସମିଳନୀରେ ଯୋଗଦାନ
 ନ କଲେ ମଧ୍ୟ କରୁଥିବା ଉତ୍କଳୀୟ ମାନଙ୍କର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଅପତୋଦାନ ନିମିତ୍ତ
 ଯେ ମହା ଉତ୍କଳସମିଳନୀ ସ୍ଵାଧୀନ-ଯତ୍ନର ଏହା କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବେ
 ଏହା ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ଵାସ ।

ପରିଶେଷରେ ଶ୍ରୀକ୍ଷମ୍ଭରେ ଏବଂ ମହାଉତ୍କଳସମିଳନୀରେ ସଭ୍ୟ ମହୋ-
 ଦୟମାନଙ୍କ ନିକଟରେ କୃତଜ୍ଞତାପତ୍ରରେ ନିବେଦନ ଏହି ଯେ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର
 ମହାସମିଳନୀରେ ଅନୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜନନ ଦୋଷ ମାର୍ଜନାକାର ଅମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଶେଷ କୃତ-
 ଜ୍ଞତା ପାଶରେ ଆନବଦିତବା ହେବେ । ନିବେଦନ ରହ ।

ଉତ୍କଳସମାଜ ଅପିଷ୍ଠ } ଶ୍ରୀକ୍ଷମ୍ଭର ଉପସ୍ଥିତ ବିନୟାବନନ ଭାବ୍ୟ
 କରୁଥିବା } ଶ୍ରୀ ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ସାମନ୍ତସ୍ଵୟ
 ତା ୨୩/୧୨/୧୭ } ଗଜମ ଉତ୍କଳ ଶାସ୍ତ୍ରୀସମିତିର କରୁଥିବା ଶାସ୍ତ୍ରୀ ସମ୍ପାଦକ ।
 ସମସ୍ତ କରୁଥିବା ଉତ୍କଳୀୟମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ।

Sankar Misra
 Teacher, Khalikote
 28-12-16

Dear Sir,

Sorry to say that owing to danger at home I am quite unable to attend the Conference this year.

With sincere prayer to Heaven I wish the Conference through success and give thanks from the core of my heart to the Executive Members of this great Utkal assembly.

ଶ୍ରୀ ବାଣୀନାଥ ମହାପାତ୍ର
ଗୁରୁବସା ଜୟା ସ୍ମର
ତା ୨୭/୧୨/୧୭

ଶ୍ରୀମନ୍ମହୋଦୟ ।

ଉତ୍କଳସନ୍ନିଳମାଳ ଦ୍ଵାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଯୋଗଦାତୃବଦ ମାତୃପୂଜା କରବାକୁ ଅପଣଙ୍କର ମନ ତା ୧୦/୧୨/୧୭ ରଖି ମୁଦ୍ରା ନିମନ୍ତେ କାର୍ତ୍ତ ମନ ତା ୧୫ ରିଦ୍ଧରେ ପ୍ରାପ୍ତହୋଇ ଅନ୍ତରିକ କୁତୁହଳ ସହଜ ନିବେଦନ କରୁଅଛି ଯେ ସାନନ୍ଦରେ ସିବାପରି ଅସ୍ଵୋଜନ କରି ରହିଥିଲ । କିନ୍ତୁ ଦୈବଦୁର୍ଘଟିକାରେ ମନ ଦାଲଠାରୁ କୁରବେଗରେ ପ୍ରସାଦିତ ହେବାରୁ ପ୍ରାକୃତିକ ଉତ୍କଳର ଏକଦିଗ ଭ୍ରାତାମାନଙ୍କ ସହଜ ମାତୃପୂଜାରୁ ବଞ୍ଚିତହୋଇ ଶ୍ରେଣୀଧନକୁ ଅବ୍ୟକ୍ତ ମର୍ମୀରତ ହେଷ ଅନୁଭବ କରୁଅଛି । ମନ ମୋର ଜଡ଼ଗଣର ଏଠାରେ ଶ୍ରେଣୀଧ୍ୟାମତ । କିନ୍ତୁ ମନ କଳ୍ପନାସଙ୍ଗରେ ସେଠାରେ ବିଚରଣ କରି ଅପଣମାନଙ୍କସହଜ ମାତୃପୂଜା ଯଜ୍ଞରେ ବ୍ୟାପ୍ତ ରହିଅଛି । ଯାହାହେଉ ଉତ୍କଳ ସମସ୍ତଦାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବିଦ୍ଵରେ ନିବାହୁତ ହରନ୍ତୁ ଏହାହିଁ ଗାଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମରେ ସତତ ପ୍ରାର୍ଥନାକର୍ତ୍ତେ । ମୋର ଏହି ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ କାରଣବଶତଃ ଉକ୍ତ ଯଜ୍ଞସେଷରେ ଅନୁପ୍ରସିଦ୍ଧିକଳର ଦୋଷକୁ ମୁକ୍ତିଦେବା ନିମନ୍ତେ ସନ୍ନିଳମାଳପ୍ରସରେ ଏହାବଦେ ଭ୍ରାତାମାନଙ୍କଠାରେ ଏକ ଅପଣଙ୍କ ନିବେଦରେ ବିନୀତ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଅଛି ।

ଶ୍ରୀ ଜୟମଙ୍ଗଳ ରଥ
ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି
ତା ୨୭/୧୨/୧୭

ଶ୍ରୀମନ୍ମହୋଦୟ ।

ଯଥାସମ୍ପଦରେ ଅପଣଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କାର୍ତ୍ତ ପାଇ ମୁଁ ଚରିତାର୍ଥ ହୋଇଅଛି । ମୋର ସନ୍ନିଳମାଳ ପ୍ରକାଶ ରକ୍ତି ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ସ୍ଥଳେସ୍ଥଳ ଏ ବର୍ଷ ବିଶେଷ ଦରଶନ ବଶତଃ ସେହି ମାତୃପୂଜା-ପବନଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଯୋଗଦେଇ ନ ପାରି ମର୍ମୀକ୍ରୁତ ବେଦନା ଅନୁଭବ କରୁଅଛି । ଯଥାପି ମୁଁ ଏଠାରେ ଥାଇ ବାଲେଶ୍ଵର ଅଧ୍ୟାୟ ଶଳ ପ୍ରତି ବଶେଷ ସହାନୁଭୂତି ରଖେ ଏବଂ କେବେଗୁଣ ପତ୍ନୀକୁ ସେଥିପାଇଁ ସହାନୁଭୂତି ସିବା ତେଜ୍ଞାରେ ତେଜ୍ଞିତ । ଅଶୀତର୍ତ୍ତେ ବିଶେଷ କାରଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅପଣ ମୋର ଅନୁପ୍ରସିଦ୍ଧିକୁ ସମାଦେବେ ।

ଶ୍ରୀ ଭୂମିରଥ ପଦ୍ୟାଳୟ
ସେକ୍ରେଟେରୀ ମହାନଗରପାଳିକା

ଭାଲଭେର ।

ତା ୨୭/୧୨/୧୬

ଭକ୍ତିଭାବେ ମହୋଦୟ !

ଦୁର୍ଦ୍ଦମାୟ ପ୍ରଭବକବିତାଃ ସମ୍ମିଳନରେ ଯୋଗଦେଇ ୯ ପାଠି
ସହାନୁଭୂତି ନିବେଦନ କରୁଅଛୁ । ସମ୍ମାନଦେବା ଦେବେ ।

ଶ୍ରୀ ସାଧ୍ୟାୟ ମଙ୍ଗଳକ ମାନଧାରା ମହାପାତ୍ର

ତା ୨୮/୧୨/୧୬

ମହାଶୟ !

ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନସମିତିରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଅପେକ୍ଷାର
ଅର୍ତ୍ତନା ପଡ଼ି ପାରୁ ନାହିଁ ବୋଲି ଅନୁରୋଧ କରୁଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ଦେହ
ଜଳରେ ପୀଡ଼ିତ ହେବାଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ସମିତିରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ନ ପାରି ପଡ଼ି-
ବାର ଜଣାଇଲି ।

Krishna Chandra Palit
Cuttack
28-12-16

Dear Sir,

I am very much sorry to inform you that owing to excessive inflammation of arm and tooth-act for the last 5 days I am quite unable to leave home. So you will kindly excuse me. Kindly send me programme and list of works done in the Conference.

Balunkeswar Misra B. L.
Bargarh
29-12-16

Regret inability attending have full sympathy.

Hemendra Chandra Mandal
Chinsura
28-12-16

I am in receipt of your letters and I am sorry I am suffering from dysentery and fever and was almost bed-ridden. You can use my dwelling house leaving my bedroom and baithaikkhana for my use and ask Huria and my cook to open my other rooms for the members of the Utkal Conference. Hoping your Conference a success.

ଶ୍ରୀ ବସନ୍ତାଧି ଦେବବର୍ମା
ଶ୍ରୀ ରାଜାବାହାଦୁର
କା ଅଂଗଡ଼ା ।
ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ ରାଧାମା ।

ପ୍ରିୟ ମହାଶୟ !

ସ୍ୱଥାସମୟରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣପତ୍ର ପାଇଅଛି । ବନ୍ଧୁ ମୋର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ୱସ୍ଥତା ନିବନ୍ଧନ ମାରୁଷେବା ମିଳନମେଳାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇପାରୁ ନ ଥିବାରୁ ଦୁଃଖିତ ହେଉଅଛି । ଅନୁଗ୍ରହ କରି ସମା ଦେବା ଦେବେ । ସମ୍ମିଳନୀର ତାବତୀୟ ନିର୍ବାହଣରେ ମୋହର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାନୁଭୂତି ଅଛି । ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳର ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଉନ୍ନତ-ସାଧକ ହେଉ । ଏହାହିଁ ମଙ୍ଗଳମୟ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ନିଦର୍ଶରେ ଏକାନ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଶ୍ରୀ ରମଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶଙ୍କ
ଶରଣ୍ୟ
ସିଂହବୁଦ୍ଧମ ।

ମହାଶୟ !

ରବିବାର ୯-୧୨ ନିମନ୍ତ୍ରଣପତ୍ର ସ୍ୱଥାସମୟରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ବାଲେଶ୍ୱର ଉତ୍କଳସମିଳନୀ ସ୍ୱରୂପ ଉତ୍କଳମାତାଙ୍କ ଯଜ୍ଞସ୍ଥାନକୁ ସମାସୀନ ଉତ୍କଳ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦେଖି ତତ୍ତ୍ୱ, କର୍ତ୍ତୃ ଓ ମତର ପାତ୍ରଲଭ କରିବା ସମବେତ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ସହିତ ଉତ୍କଳମାତାଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧ ଯଜ୍ଞରେ ଶ୍ରେଣୀ ଦେବାଲାଗି ବହୁବିବସ୍ତାରୁ ଉତ୍ସାହିତ ଥିଲି ବନ୍ଧୁ ବଡ଼ ହୃଦୟର ବସୟ ଯେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଶରୀର ନିବନ୍ଧନ ହୋଇ ବ୍ୟବସାୟ ଦୂର-

ବସ୍ତାରେ ଥିବା ବିବର୍ତ୍ତନ ସେଥିରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଅସମର୍ଥ ଦେଲି । ଅତଏବ
ଅନୁସେଧ କରୁଅଛି ଯେ ସେଠାରେ ଯୋଗଦାନ ନ କରି ପାରିବା ଦ୍ଵାରଣ ଅମ୍ଭ
ଉତ୍କଳ ବ୍ରହ୍ମବନ୍ଧୁଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହ ପ୍ରଦାନ ଗୋଟିଏ କରାଇ ଦୋଷ ମାର୍ଜନା କରିବା
ଦେବେ । ଆଶାକରେ ଏ ବର୍ଷ ସମ୍ମିଳନର ଦ୍ଵାର୍ଯ୍ୟ ଅଭିପ୍ରାୟକୁ ସହିତ ସମାହିତ
ଦେବ ।

Lakhman Kar, Secretary
Mandasa Road
29-12-16

Sreejot Joymangul Rath, Narasingh Panigrahi
and Ballabhnarayan Patra held branch Sammilani
Choukipet-Jalantra taluq assembled about hundred
from seven villages sympathise Conference.

Raja of Dharakote
29-12-16

Unavoidably detained here full sympathy for
Conference wish every success.

Dinabandhu Ratnaparkhya
Chatrapur
29-12-16

Suffering fever please excuse my absence.

Biswanath Barma . .
Khallikote
29-12-16

My sympathy could not attend owing pressure
of work.

From Mandasa Road
29-12-16

Branch Sammilani presided Ananda Patajosi
sympathises hearty congratulations.

Bhargava Patanaik
Scheme of Financial Assistance
Khallikote

Regret unable to attend Conference has
sympathy with

Prajabandhu Samity
Rambha.

Five hundred people assembled full sympathy
with the proposal of the Conference with their souls
there though bodies here.

Hon'ble Mr. M. S. Das C. I. E

Convey my regret to my bretheren that I can-
not be present though absent in body my heart and
soul join you in your efforts to raise Orissa please
invite conference in my name to Cuttack next year.

Nrupalal Singh
Zamindar, Jharsogra,
29-12-16

I cannot attend in the meeting please excuse.

ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗାଧର ମିଶ୍ର ଶର୍ମା ।

ତେଜାନାଲ

ତା ୨୮/୧୨/୧୭

ମହାରାଜ !

ମୁଁ ଜଣେ ଜଗନ୍ନାଥ ମୂର୍ତ୍ତି, ମୋହର ଉତ୍କଳସିଂହ ନବେଦନ ସମ୍ମିଳନର
ଦେବତା ତଥା ଉତ୍କଳସିଂହ ବ୍ରାହ୍ମାଣ୍ୟର ଶ୍ରଦ୍ଧା ମୋତର ଦରମ ଚରକାଶ୍ଚ
କରବା ଦେବେ ।

“ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନର ଦ୍ଵାଦଶ ଅଧିବେଶନ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶେଷ ହେବାକୁ ଦେଲ
ଆପଣ ସମ୍ମିଳନର ଅଧିବେଶନ ଦୌଶସି ବର୍ଷ ଦୌଶସି ଗଡ଼ଜାତ ପ୍ରଦେଶରେ
ଦେଲ ଦାହିଁ । ଏହାଦ୍ଵାରା ସମ୍ମିଳନର ଦେବତା ତଥା ଉତ୍କଳସିଂହବ୍ରାହ୍ମାଣ୍ୟ
ଦେବମାନଙ୍କର ଗଡ଼ଜାତ ଉତ୍କଳମାନଙ୍କର ଅଗ୍ରାଦ ଅସ୍ପଦ୍ୟା ଦୃଢ଼ପଦ୍ୟା ବରକାରେ

ଅକ୍ଷୟ ହୋଇଥିବା ବସ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଚାଲି ଦେବା ଏ ନିବେଦନପତ୍ରର ପ୍ରଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଉତ୍କଳର ଉନ୍ନତତାମନା କରବାକୁ ମନେ ଗଢ଼ଜାତମାହାରକୁ ବାବଦେଇ କେବଳ ପୁରୀ ନଦୀ ବାଲେଶ୍ଵର ସୀମାବେକ୍ଷିତ ବୁଢ଼ମର ଅକ୍ଷୟ ଅସୁବିଧା ଦେଇ ଆଲୋଚନା କଲେ ସମସ୍ତ ଉତ୍କଳର ଉନ୍ନତ କପର ଦେବ ତାହା ଉତ୍କଳୀୟ ବ୍ରାହ୍ମାମାନେ ଟିକିଏ ବଦଳେଇ କଲେ ଅତି ଗଢ଼ଜାତ-ମାନଙ୍କରେ ଅଧିବିମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାର ଧାରଣ କରି ନ ଥିଲା ।

ଅତି ଗଢ଼ଜାତର ଅଧିକାରୀ ଅଧିବାସୀ ସମ୍ମିଳନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁଝିବା ଦୂରଥୋଡ଼ି ସମ୍ମିଳନର ଅସ୍ତିତ୍ବ ବଦଳ ନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ କପର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାକ୍ରମ୍ଭ, ସାଧାରଣ ଉନ୍ନତପଥରେ ଅଗ୍ରସର ଦେବା ନିମନ୍ତେ କପର ବହନ, ସେମାନଙ୍କର ଅକ୍ଷୟ ଅସୁବିଧା ଦେବେଦୁର ଜଟିଳତାରେ ଘଟିଅନୁତ, ଉତ୍କଳୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ତାହା ନୟନମେ ତର କଲେ ସେମାନଙ୍କର କାର୍ତ୍ତିକ ସାଧାରଣ ଲୋକର ହୃଦୟ ବ୍ୟଥିତ ହୁଅନ୍ତା । ସେମାନଙ୍କର ଏପରି କୌଣସି ସକ୍ତି ବା ଉପାୟ ନାହିଁ ଯଦ୍ବା ସେମାନେ ନିଜଜିବର ଅକ୍ଷୟ ସମ୍ମିଳନର ଘୋରତାକୁ ଅଣିପାରିବେ । ଉତ୍କଳର ଉନ୍ନତ କରବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଗଢ଼ଜାତମାହାରକୁ ଉତ୍କଳର ପ୍ରଧାନ ଅତି ସ୍ଵରୂପ ସମ୍ମିଳନରେ ଗ୍ରହଣ କରାଗଲେ ଉତ୍କଳ ହୁଅନ୍ତା । ଯେଉଁ ସାଧୀନ ହୃଦୟରେ ଉତ୍କଳୀୟବ୍ରାହ୍ମଣ ଅତି ସମ୍ମିଳନରେ ଯୋଗଦେବା ଦାରଣ ବାଲେଶ୍ଵରରେ ସମବେତ ଗଢ଼ଜାତବାସିନୀଙ୍କର ସେ ସାଧୀନତା ନାହିଁ । ସମ୍ମିଳନର ଚେତୁରତା ତଥା ଉତ୍କଳୀୟ ସେମାନଙ୍କର ଗଢ଼ଜାତବାସି ବ୍ରାହ୍ମାମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଅକ୍ଷୟଅତି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ସହର ଏକ ପଥରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ସମ୍ମିଳନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ ସଦାଶେ ବୁଝା ଦେବା ଦାରଣ ମୋହର ଏକାନ୍ତ ମାତ ନିବେଦନ ।

ସଭାପତିଙ୍କ ଅଭିଭାଷଣ ।

“ ଜନନୀ ଜନ୍ମଭୂମିଷ୍ଠ ସ୍ୱର୍ଗାଦପି ଗଣସ୍ତସ୍ୟ ”

ଭାରମାତେ ।

ପୁଣି ବର୍ଷକ ପରେ ଆଜି ସାକ୍ଷାତ୍ । ମାରୁ ପୂଜା ବେଳାରେ ଏହି ବାଣିଜ୍ୟ ମିଳନ ଦେହେ ସ୍ୱାଗତ । କେଳାଣି ବିଆଇଁ ଏହି ଶ୍ରବଣନ ଲାଗି, ଏହି ମଙ୍ଗଳ ମିଳନରେ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ଦେହେପ୍ରାଣ ଅର୍ଥୀର ଦୋର ଅକାର ଇହସ୍ଥଳ । କେଳାଣି ବି ଶକ୍ତିରେ ଅବୁଦ୍ଧ ଦୋର ଅଜ ଦେବେ ଅସଲରୁ କେବେ ସହୃଦୟ ସ୍ୱଦେଶସେବକ ଏହି ଯଜ୍ଞପୀଠରେ ଅସି ସମ୍ମିଳିତ ଦୋରଅଛନ୍ତି । ଏହି ମହା ମିଳନରେ ମତେ ସଭାପତିର ଅସନ ଦିଆଯାଇଅଛି । ଏହା ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷେ ଗୌରବର ପଦ । ଲୋକ ସେତେ ଧନା ଦେଉ, ଜ୍ଞାନା ଦେଉ, ଯେତେ ଅସାମାନ୍ୟ ଶକ୍ତି ଓ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଦେଉପଛନ୍ତି, ସମସ୍ତ ଜାତିର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ସମ୍ମାନ-ଭାଜନ ଦେବା ତା ପକ୍ଷରେ ଅଳ୍ପ ସୌଭାଗ୍ୟର ବସ୍ତୁ ନୁହେଁ । ପୁଣି ମୋପର ଅବସ୍ଥାନ ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷେ ଏ ସମ୍ମାନ କଲ୍ୟାଣର ଅଗାର । ମୁଁ ତାଣେ ମୁଁ ଏ ପଦର ସମ୍ମାନ ଅଭାଜନ । ଜାତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋହର ସାକ୍ଷୀ ନାହିଁ । ସେପରି ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ନାହିଁ । ଅଳ୍ପ କେବଳ ମୋହର ଜାତି ପ୍ରତି ଭକ୍ତି, ଜାତିର ବ୍ୟବସାୟରେ ବ୍ୟାପ ଏବଂ ଜାତିର ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାଣରେ ଦାନନା । ଦେଳାଣି କାହିଁକି ଏହି ଅଭାଜନ ଉପରେ ଏହିପରି ଗୌରବମୟ ଗୁରୁ ଦୟାକ୍ଷିପ୍ରଣୀ କାର୍ଯ୍ୟର ଭାର ନ୍ୟସ୍ତ ଦେଲା । ଏହା ସମସ୍ତ ଜାତିର ଆଦେଶ, ସୁତରାଂ ଅଲଂବନୀୟ । ଏହି ବନ୍ଦୁରରେ ମୋହର ଗତ ଶୁଠି, ଦୁର୍ବଳତା ଓ ଅଯୋଗ୍ୟତା ସତ୍ତ୍ୱେ ଏ ଭାର ବିଶେଷାର୍ଥ୍ୟ ଦଲ । ଜାଣି ଶୁଣି ଯେଉଁ ମାନେ ମୋ ଅଯୋଗ୍ୟ ହସ୍ତରେ ଏହି ଭାର ନ୍ୟସ୍ତ ଦରଅଛନ୍ତି, ତାହାର ନିଜାହରେ ଯେ ଭ୍ରମ ପ୍ରମତ ଶୁଠି ଅଜ ସଞ୍ଜବ—ଅବଶ୍ୟ ସଞ୍ଜବ—ସେମାନେ ତାହା ସବୁ ମାର୍ଜନା ଦରକାର, ଏହା ମୋହର ସମ୍ମାନ ଉପାୟ । ଆପଣ-ମାନଙ୍କ ସମାଗୁଣ, ଦୃଢ଼ବୃତ୍ତା, ଏବଂ ସହାନୁଭୂତି ଉପରେ ମୋହର ପ୍ରାଣ ନିର୍ଭର ଓ ସମସ୍ତ ଭରସା ।

ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଦୂର୍ଘଟନା ।

ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀର ବିଶେଷ ଭୂମି ଅଧ୍ୟାୟବେଶନ ଯେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଦୂର୍ଘଟନାରେ ଭୂଖଣ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଅଳ୍ପ ସୁଦ୍ଧା ଚାହାଁ ଘୁରୁ ନାହିଁ—କେବେ ଯେ ଘୁରୁବ ତବ ନିଷ୍ଠା ଦୂର କହି ପାରେ ? ମାତ୍ର ଏହି ଇତିହାସୀୟ ବିପ୍ଳବର ବିରାଟ ନ ଦେବା ଯାଏ ଅସମ୍ଭାବ୍ୟ ମନରୁ ଉଦ୍‌ବେଗର ଦେବ ନାହିଁ । ବିରାଟ ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ବିପ୍ଳବରେ ଲାଗିପଡ଼ି ଲାଗି ଅବକ । ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଭାରତର ପ୍ରାଚୀନ ଯାହା ଦେଉ ପଛରେ ଭାରତ ଯେ ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ବିଶିଷ୍ଟ ଓ ଅବଶ୍ୟକୀୟ ଅଙ୍ଗ, ତାହା କୋପି ଅସ୍ଵୀକାର କରାଯାଇ ନ ପାରେ । ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ଭାରତର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା ଉପସ୍ଥିତ ଘଟଣାରେ ବିଶଦରୂପେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଅଛି । ଭାରତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଅନ୍ଧାର ଦେଇ ନ ଥିଲେହିଁ ଯୁଦ୍ଧଦେଉ ଚାହାଁ ଉତ୍କଳ-ଇନ୍ଦୁରମାନଙ୍କରେ ପ୍ରତିଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵ ହୋଇଅଛି । ସମାଜର ପଶ୍ଚିମାଂଶ ଅଳ୍ପ ଚାହାଁ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପଦାର୍ଥ ବିଶିଷ୍ଟରେ ଯୁଦ୍ଧର ବିଷୟ ପଳ ଅନୁବଦ୍ଧ କରୁଅଛି । ଗଜରାଜି ଭାରତର ଦୁଇବ ସିଦ୍ଧି ସୁଖ । ଚାହାଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଘଟଣାରେ ଯେତେଦୂର ପ୍ରକାଶ ପାଇଅଛି ତତ୍ତ୍ଵେବେ ସେହିପରି ଫୁଟି ବାହାରିବାର ସୁଯୋଗ ଘଟିପାରି ନ ଥିଲା । ଏହା ଦୂର୍ଘଟନାରେ ସୁଯୋଗ । ଇଂରେଜ ଗଜ. ସମ୍ମିଳନୀ ଭାରତର ଉପାଦେୟତା ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ଉତ୍ତମରୂପେ ବୁଝିଅଛନ୍ତି ଦେଇ ବିଶ୍ଵାସ ହୁଏ ।

ଏ ରାଜଭକ୍ତି ।

ଭାରତ ରାଜ୍ୟର ଭୂମି—ଉତ୍କଳ ସେହି ଭୂମିର ଦେଉ, । ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀର ମହାପୁରୁଷମାନେ ଉତ୍କଳକୁ ପ୍ରିୟ ପ୍ରାଣୀରୂପେ ମଣି ଉତ୍କଳର ପବନ ଧୂଳିଗଣିରେ ଜଳ ନିଳର ଅଙ୍ଗ ମିଳାଇ ଦେଇଅଛନ୍ତି । ଗଜରାଜି, ସୁଭାବକ୍ତି, ମହାରାଜି, ପିତୃଭକ୍ତି ଇତ୍ୟାଦି ରାଜବଦ୍ଧ ଭକ୍ତିର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପାର୍ଥକ୍ୟ ବିକାଶ ମାତ୍ର ; ସୁରାଂ ଭକ୍ତିର ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟ ବିକାଶମାନ ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେ ଗରଷ୍ଟ ଏହା ବୋଲିବା ବାହୁଲ୍ୟ ମାତ୍ର । ଭାରତର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରଦେଶ ଭୂଲନାରେ ଓଡ଼ିଶା ଅନ୍ୟତ୍ର ଦୂରତ୍ର ଶକ୍ତି ବିଶେଷ ହୋଇ ଭିନ୍ନ ପ୍ରାଦେଶିକ ଶାସନାଧୀନ ଦେଇ ରହି ସବାରୁ ଏହାର ସଦୃଶ ଶକ୍ତିର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ସୁରାଂ ଉପସ୍ଥିତ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଦୂର୍ଘଟନାରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ମନ ଅନୁସାରେ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ପୁଣି ବ୍ୟକ୍ତି-ଭାବରେ ସ୍ଥାନ ବିଶେଷର ଓଡ଼ିଆମାନେ ଯେ ଯତ୍ନବଶତ୍ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଅଛନ୍ତି,

ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ସାଧନ ଏକତା ଅଭାବରୁ ସେ ଓଡ଼ିଆ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଏହି ଅସ୍ଥିତ
 ଦଶ ନାହିଁ । ସେ ଯାହାଦେଉ ଏ ସେତେରେ ଆମ ମୁଖରେ ଯାହା ଓଡ଼ିଆ ଚାହୁଁ ମନ
 କରିଅଛୁ ବା ଯାହା କରି ପାରୁନା, ସେ ସବୁ ସବୁ ଓଡ଼ିଆ ଚାହୁଁ ମନ କରିଅଛୁ ।
 ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଅଟଳ ଭକ୍ତଭକ୍ତି ଓ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଅଶ୍ରୁତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଚାମୁଣ୍ଡା ବାରିଷ୍ଟର
 ଜଣାଇଅଛୁ ଏବଂ ଅଳ୍ପ ମଧ୍ୟ ଏହି ଜାତିର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମଣ୍ଡପରୁ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି
 କରୁଅଛୁ । ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଅଟଳ ଭକ୍ତଭକ୍ତିରୁ ଦେହ ଦେହ ବ୍ୟକ୍ତିକର
 "Orissa is the hotbed of loyalty" ବୋଲି ବହୁବାର ଶ୍ରୀଯାତ୍ରୀ
 ଆସ । ମାତ୍ର ଉତ୍କଳ ପ୍ରଭୁ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତି ବହୁ ପରେ ବଳିତ ଦେବାର ନୁହେଁ ।
 ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଆସ୍ତେସ୍ତେ ଏହି ଭକ୍ତିର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପରି-
 ତପ୍ତ ହେଉ । ଉପସ୍ଥିତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଏହିଭଳି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଆସ୍ତେସ୍ତେ ପରିତପ୍ତ
 ଦେବାଲଗି ବଙ୍ଗାଳିମାନେ ସ୍ବଧର୍ମ ଓ ସ୍ବଯୋଗ ପାଇଅଛନ୍ତି—ଏହା ଅବଶ୍ୟ
 ଅଭ୍ୟାସ ସ୍ବଭାବ ବସ୍ତୁ । ଭାରତର ଭଲ ଅଞ୍ଚଳର ଦୌର୍ଗନ୍ଧ୍ୟ ଦୌର୍ଗନ୍ଧ୍ୟ ଗଳା ମହା-
 ଗଳାମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ବଳାସ ବଳର ତ୍ୟାଗର ସମସ୍ତାଶରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ
 ଦେବାର ଅବକାଶ ପାଇଲେ । କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ ଏ ସ୍ବଯୋଗ
 ଅଭ୍ୟାସ ଘଟିନାହିଁ । ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ଶାସନମାନଙ୍କର ବସ୍ତୁତ୍ତ୍ବମାନେ ଅଭ୍ୟାସ
 ଲେପ ପାଇନାହାନ୍ତି । ଉତ୍କଳୀୟ କ୍ଷତ୍ରିୟ ରାଜ୍ୟବର୍ଗ, ବଣର ପୁର ମର୍ଯ୍ୟଦା ଓ
 ସମ୍ମାନ ଅଭ୍ୟାସ ରୁଚିନାହାନ୍ତି । ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟର ଶିକ୍ଷାପାଇଲେ ଏମାନେ ସେ
 ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ବିଶେଷ ଶ୍ରେଣୀରେ ଅସିବେ, ଏଥିରେ ଦୌର୍ଗନ୍ଧ୍ୟପ୍ରକାର ଶକ୍ତି ସନ୍ଦେହ
 ନାହିଁ । ମୁଁ ନିଜେ ଯୁଦ୍ଧରେ ଯେନଦେବା ନିମନ୍ତେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମୋହର
 ଇଚ୍ଛା ଜଣାଇଥିଲି । ସେ ଇଚ୍ଛା ଲାଗି ମୁଁ ନେବଳ ଧନ୍ୟବାଦ ପାଇଅଛି । ମହ
 ଇଚ୍ଛା ଚରଦାର୍ଥ କରିବାର ସ୍ବଯୋଗ ପାଇଲେ ମୁଁ ଭବିଷ୍ୟତ ହୁଅନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାରେ
 ଏହିପରି ଅପ୍ରକାଶିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ ଭାବରେ ଏହି ଇଚ୍ଛା ରହିଅଛି । ଉତ୍କଳ ଓ
 ସ୍ବଯୋଗ ମିଳିଲେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଏବଂ ସୈନ୍ୟବଳ ଗଠନ କରିପାରନ୍ତେ
 ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଆସ୍ତେସ୍ତେ କରି ଗୌରବଲବ୍ଧି ହୁଅନ୍ତେ । ସମର
 କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଅସୁବିଧାସୁବିଧା ଭଜିଭକ୍ତିର ପରିତପ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟାଭାବର
 ସ୍ବଯୋଗ ପାଇ ନ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଓଡ଼ିଆମାନେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗୀ ସେତେରେ ଓ ନିଜ
 ଦରପାଶରେ ସେତେ ଭଜିଭକ୍ତିର ସେତେ ପରିତପ୍ତ ଦେଉଅଛନ୍ତି ତାହା, ଅଶା
 କରେ, ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସ ରୁଚିନାହାନ୍ତି । ବାଲେଶ୍ବର ଜିଲ୍ଲାକୁ ଅନ୍ୟତା ।

ବାଲେଶ୍ଵର ଘଟଣା ।

ବାଲେଶ୍ଵରର ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରଜାମାନେ ଜଣ ଜୀବନକୁ ବିପଦାପନ୍ନ କରି ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ବଳଦ୍ଵାରା ବନ୍ଦୀୟ ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଧରିବାରେ ଯେପରି ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ତାହା ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷେ ବିଶେଷ ପ୍ରଶଂସାର ବିଷୟ । ମାତ୍ର ଆକ୍ଷେପର ତଥା ସେହି ସଜଦ୍ରୋହମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧ ନିମନ୍ତେ ବାଲେଶ୍ଵରରେ ସେ Defence of India Act ପ୍ରକର୍ତ୍ତିତ, ବିରୁଦ୍ଧ ପରେ ତାହା ଅଜଣାଏ ସ୍ଵକ୍ଷା ରହିଅଛି । କୌଣସି ଉତ୍କଳୀୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଅଭ୍ୟନ୍ତର ଜଣ ଦେବା ଓଡ଼ିଆ ଭରତ ସଙ୍ଗେ ମେଳ ଖାଇନାହିଁ । ସେ ବିଶେଷ ଦଶାରେ ଏହି ଅଭ୍ୟନ୍ତର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିଲା ସେ ଦଟଣା ଶେଷ ହୋଇଥିବାରୁ ଏ ବିଧାନ ଶୀଘ୍ର ଉଠାଇ ଦିଆଯିବାର ବାଞ୍ଛନୀୟ । ଯୁକ୍ତଅନ୍ତେ ଭାରତବାସିନ୍ଦୁ କି ଅଧିକାର ମିଳିବ, ଏହା ଭାରତରେ ଏବଂ ବିଲୋଚରେ ଅନେକ ବଡ଼ ବଡ଼ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଆଲୋଚନାର ବିଷୟ ହୋଇଅଛି । ଓଡ଼ିଆମାନେ ଅବଶ୍ୟ ଏପରି ବିରୁଦ୍ଧ ବହୁତୁରରେ । ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଏହା ବିଶ୍ଵାସ ଯେ ଭାରତୀୟ ସଜ୍ଜିତର ଯଥୋଚିତ ପୁରସ୍କାର ଅବଶ୍ୟ ମିଳିବ ଏବଂ ଯଦି ଓଡ଼ିଆ ମଧ୍ୟ ତାହାର କ୍ୟାନ୍ଦ ଅଂଶରୁ ବହୁତ ହେବନାହିଁ ।

ଦେଶ ମିଶ୍ରଣ ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲୋକ ମଧ୍ୟରେ ଯୁକ୍ତ ଅବସ୍ଥାନ ପରେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଚର ଉପ୍ରାପ୍ତ ଦେଶମଣ୍ଡଳ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଦେବ ବୋଲି ଓଡ଼ିଆମାନେ ଆଶା ପୋଷଣ କରିଅଛନ୍ତି । ଭଲ ଭଲ ଓଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳମାନ ଶାସନସ୍ଵତ୍ତ୍ଵରେ ଶକ୍ତିବଶସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିରହିଥିବାରୁ ଓଡ଼ିଆଜାତିର ସେ କି ଅବଦଳ ଏବଂ ଦୂରବସ୍ଥା ଦୃଷ୍ଟିଅଛି, ତାହା ଏହି ସମ୍ପର୍କମାନ ପ୍ରାୟମୁଖ୍ୟ ଆକାଂକ୍ଷା ପ୍ରତିବର୍ଷ ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରାଣକୁ ଆଲୋଚିତ ଓ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିଅଛି । ସମ୍ବାଦପତ୍ରମାନଙ୍କରେ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷର ଚିନ୍ତାରେ ସ୍ଫୁଲ୍ବତଃ ଓଡ଼ିଆଜାତିର ସ୍ଵପ୍ନ ଗ୍ରାସରଣ ସମସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ, ଏହି ଦେଶମଣ୍ଡଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ ନିରନ୍ତର ଗର୍ଭୀର ଭାବନାର ବିଷୟ ହୋଇଅଛି । ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧେ ଯଥେଷ୍ଟ ଲୁହାଯାଇଅଛି । ଏ ବିଷୟର ଉପାସନା ପୁନଶ୍ଚ ଦୃଢ଼ ହେଲେ ସ୍ଵକ୍ଷା ଯେତେବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଏହିଶାସନରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ତେତେବେଳେ ଯାଏ ବାରମ୍ବାର ଏହାର ଆରୁଦ୍ଧ ଓ ଆନ୍ଦୋଳନ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିବ । ଟିକ୍ଷା ସାହିତ୍ୟ ଲବ୍ୟାଦି କିଛି ସ୍ଵାକ୍ଷର ଭଲ ଉପାଦାନମାନ ଶାସନ ବାହୁଲ୍ୟ ଦେଖି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ଗଙ୍ଗାମର

ଓଡ଼ିଆ ଶିଶୁ ଏକ ପ୍ରକାର ଓଡ଼ିଆ ଶିଶୁ ନୃସିଂହ ପାରିବାରିକ ଲୋକ ପାଲଟି ପ୍ରଣାଳୀ, ଗାଦିପ୍ରାଣିଆ, ସାମାଜିକ ଅଭାବ ବ୍ୟବହାର ପ୍ରଭୃତି ସମାଜ ଦେଲେ ଓଡ଼ିଆ ବ୍ୟାପାରୀରେ ନୃସିଂହର ଗତି, ମାନସିକ ଲୋକତାର ପ୍ରଣାଳୀ, ନିରୁପିତ ପ୍ରସ୍ତୁତାଦି ଓ ପାରିପାତ୍ରିକ ଅବସ୍ଥା ସମାନ ନୁହେଁ । ସେହିପରି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଓ ସମ୍ବନ୍ଧପୁର ଓଡ଼ିଆ ଶିଶୁର ଗୁଣ ଓ ପରିବାରଗତ ଶିକ୍ଷା ଶାସନାଦିର ପାର୍ଥକ୍ୟ ନ ଥିଲେ ସଦା ବ୍ୟାପାରୀରେ ପତ୍ନୀ ସ୍ବଭାବ । ଏହି ଶୋଚନୀୟ ଅବସ୍ଥାର ବିଷୟ ବିଭିନ୍ନ କଲେ ପ୍ରାଣରେ ତାହାକୁ ବୋଧ ନାହିଁ । ଏହିପରି ନିମାଗତ ଲୋକରେ ଓଡ଼ିଆ ବାହାର ସ୍ବାଭାବ ବା କେତେକଦିନ ରହିପାରନ୍ତି ? ଶିକ୍ଷା ଛାଡ଼ି ଶାସନ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟରେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଯେ କିଛି ଓ ଅସୁବିଧା ଦେଖୁଥାନ୍ତୁ ବାହା ସମ୍ବଳମାନ ପୂର୍ବ ଅଧିବେଶନମାନଙ୍କର ବଳା ଓ ସରସବତୀମାନେ ବିଶଦରୂପେ ଅଲୋଚନା କରିଥାନ୍ତୁ । ସରସବତୀ କାନରେ ମଧ୍ୟ ଅମ୍ବୁମାନଙ୍କର ଏ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ବାରିମ୍ବର ପଡ଼ିଥାନ୍ତୁ । ପଳ ନ ମିଳିବା ଯାଏ ଅମ୍ବୁମାନେ ବାରିମ୍ବର ଏକଥା କାନରେ ପକାଉ ଥିବୁଁ । ଗୁଣ ସୂଚରେ ପ୍ରଦେଶଗତ ନୀତି ଭାରତରେ ଏକ ପ୍ରକାର ମହାମହମ ସମ୍ରାଟ ନିଜେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ଯାଇଅଛନ୍ତି । ନୂତନ ପ୍ରଦେଶ ଗଠନରେ ଏ ନୀତିର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଏଥିରେ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କରି ଆସୁଅଛନ୍ତି । ସମ୍ପ୍ରତି ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶରେ ଅନ୍ୟମାନେ ଗୁଣାସୂଚରେ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଅନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶ-ଗଠନର ଯତ୍ନରେ ଅଛନ୍ତି । ଅନ୍ତ୍ର ଜାତିର ଉଦ୍‌ବାରହୃଦୟ ବଂଶୀଜ ଚୋରାମାନେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଦେଶମିଶ୍ରଣ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ କରୁଅଛନ୍ତି । ଏପରି ସହାନୁଭୂତି ଅମ୍ବୁମାନଙ୍କ ଉଦ୍ୟମର ଅନୁକୂଳ ବୋଲି ମୁଁ ମନେକରେ । ଅମ୍ବୁମାନଙ୍କୁ ଭଲ ଭଲ କରି ରଖିବାରେ ଗରୁଡ଼ମେଣ୍ଡାଙ୍କର କୌଣସି ସ୍ବର୍ଥ ଅଛି କିମ୍ବଦିନୀ । ଘଟଣା କ୍ରମେ ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁ ଓଡ଼ିଆଅଞ୍ଚଳ ଯେ ପ୍ରଦେଶ ସଙ୍ଗେ ଏକତାଳୀତ ଇଂରେଜ ଶାସନାଧୀନରେ ଆସି ଅଛି ତାହା ଏକାକ୍ରମେ ସେହିପରି ଭବିଷ୍ୟତରୁ ରହି ଯାଇଅଛି । ଇଂରେଜ ଶାସକମାନଙ୍କର ରାଜଶାଳୀ ନାହିଁ । ବିଶେଷ ଅସୁବିଧା ନ ଦେଖିଲେ ପ୍ରତିଲିପି ନୀତି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ମନ ବଳାନ୍ତି ନାହିଁ । ଭଲଭଲ ଓଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳ କୌଣସି କୌଣସି ପ୍ରାବେଶିକ ଶାସନ ପ୍ରତି ଯେ ଅସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟିଅଛି ତାହା ଗଳ୍ପପୁରୁଷମାନେ ବୋଲେ ବୋଲେ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରୁ ଅଛନ୍ତି । ଏଭଳି ଅସୁବିଧା ନଷ୍ଟ ସଂସ୍ଥା । ତେଣୁ ଲଜ୍ଜାଦାନ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଓଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳକୁ ସେହି ଶାସନର “Troublesome exorciscence” ବା, ବିରୁଦ୍ଧିକର ଲଥା ବା ପିଟିବ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଅଛନ୍ତି ।

ବାସ୍ତବିକ ଏହିପରି ଶକ୍ତି ଶକ୍ତି ଭବ ଭବ ଶାସନରେ ଲଥାବୁଝେ ରହୁ
ସେହି ସେହି ଶାସନମାନଙ୍କ ସମ୍ମତମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅସାଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ
କରୁଅଛି ଏବଂ ନିଜ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶକୁ ଶାନ୍ତି ଓ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର କରୁଅଛି । ସରକାର କେବେ
ଏ ଅସୁବିଧା ଦୂର କରି ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ ଏକ ଶାସନାଧୀନରେ ରଖିବାକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା
କରିବେ ଅମ୍ଭେମାନେ ବ୍ୟାକୁଳ ପ୍ରାଣରେ ସେହି ସ୍ଵପ୍ନ ଦିନକୁ ଅନାଇ ରହିଥାଉଁ ।

ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ତିରୋଧାନ ।

ଏପରି ଅନାଇଁ ଅନାଇଁ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କରୁ କେତେ ଗୁଲିଗଲେଣି । ଏହି
ବାଲେଶ୍ଵରର ସ୍ଵର୍ଗୀୟ ମହାରାଜା ଶ୍ରୀ ବିକ୍ରମନାଥ ଦେ ବାହାଦୁର ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ
ପ୍ରଦେଶମାନଙ୍କୁ ଏକ ଶାସନାଧୀନ କରିବାଲାଗି କାଳାପ୍ରକାର ଅସ୍ଵାଦନ ଓ
ଅବେଦନ କରିଥିଲେ । ସେ କେବଳ ସମ୍ବଲପୁର ଓଡ଼ିଶା ସହ ସଂଯୋଗ ଦେଖି
ସାଧୁଅଛନ୍ତି । ଗଙ୍ଗାମର ନରସିଂହ ଦାସ ଏହି ମିଶ୍ରଣ ଅନୋଳନରେ ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି
ସାମର୍ଥ୍ୟ ତାଳ ଦେଇଥିଲେ । ସେ ଆଉ ନାହାନ୍ତି । ଏହି ମିଳନ କାମନାରେ
ସ୍ଵର୍ଗୀୟ ମଧୁସୂଦନଙ୍କ ରକ୍ତିପୁର୍ଣ୍ଣ ହୃଦୟରୁ କେତେ ଜାଗାସ୍ଵ ସଜୀବ ନାମୁଦ
ହୋଇଥିଲା । ସ୍ଵାଗତ ଗମନରୁ ବ୍ୟସ୍ତ ପ୍ରାଣର ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଚକ୍ରାରେ
ତାଙ୍କ କାଳ ଗଲେ । ଏହିପରି ପ୍ରଦାଶ୍ୟରେ ଦେଉ ବା ଅପ୍ରଦାଶ୍ୟରେ ଦେଉ,
ମୁଖ୍ୟ ଭାବରେ ଦେଉ ବା ଗୌଣ ଭାବରେ ଦେଉ, ଗଜନେଉଡ଼, ସାମାଜିକ ବା
ସାହିତ୍ୟିକ ହୃଦରେ ଯେଉଁମାନେ ଓଡ଼ିଆଜାତିର ଏକତ୍ଵ ଏବଂ ସନ୍ନିଲତ ଶକ୍ତି
ରକ୍ଷା କରିବା ଲାଗି ଯତ୍ନ କରିଅଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କ୍ରମେ
କ୍ରମେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରୁ ଗୁଲିଯିବା ଦେଶ ପକ୍ଷେ ଘୋର ସ୍ଵରର ବସ୍ୟସ୍ତ ।

ପ୍ରଭବର୍ଷ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଏହି ସନ୍ନିଲମ୍ବା ମଣ୍ଡପରେ ବାହାଡ଼ି ନା ବାହାଡ଼ି
ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଶୋକ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଦେଉଅଛି । ବାଲେଶ୍ଵର ଯାହାଙ୍କ ଦମ୍ଭ
ଓ ପରମର୍ଶରେ ଗତବର୍ଷ ସମ୍ବଲପୁରରୁ ସନ୍ନିଲମ୍ବାକୁ ଆମରୁଣ କରିଥିଲେ ଅଜି ମେ
ସାମନ୍ତ ଶ୍ରୀଚରଣଙ୍କ ଦେଖିବାକୁ ପାଉନାହୁଁ । ଯେଉଁ ଯତିଦଳକ ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ
ଓ ସାହିତ୍ୟ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଏତେ ଯତ୍ନ ଓ ସାଧନା କରୁଥିଲେ, ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟର
ଉନ୍ନତ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯତ୍ନ ଛଡ଼ା ଆର୍ଥିକ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରକାର ସହାୟ
କରୁଥିଲେ, ବାମନୀର ସେହି ସଂଯୋଗ୍ୟ ନରପତି ଅକାଳରେ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ
ଗୁଲିପାଇ ଅଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ଦରକାରୀ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଘୋର ଜାଗାସ୍ଵ ସ୍ଵପ୍ନ ।
ରମବାନ ସେମାନଙ୍କ ଆସାର ସ୍ଵପ୍ନରୁ କରନ୍ତୁ । ଏଭଳି ସ୍ଵପ୍ନ ଅବ୍ୟୟମାଣ—

ନିନ୍ଦା ପାଶରେ ବାନ୍ଧିବ ତ ଅସୁର ? ମାତ୍ର ଏଥିରେ ବରାଣ ନ ହୋଇ,
ଜାତୀୟ ନିରାଶରେ ବରାଣ ରହି ଅନୁମାନକୁ ବାର୍ଯ୍ୟରେ ଅବସର ଦେବାକୁ
ଦେବ । ଦାତା ବିଭୀଷରେ ଓଡ଼ିଶାର ଅଭାବ ରହିଅଛି । ଗଜେଶ୍ବର ଏବଂ ସାମାଜିକ
ପ୍ରଭୁର ଭାବ ଭାବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନବ ନବ ଅବସ୍ଥା ଏବଂ ବଞ୍ଚଣା ଉପସ୍ଥିତ ହେଉ-
ଅଛି । ଅନୁମାନକୁ ସେ ସବୁର ସମ୍ମୁଖରେ ଦେବାକୁ ଦେବ ଏବଂ ସେ ସବୁ ମଧ୍ୟରେ
ସାଧ୍ୟାନ୍ତରାଳରେ ଅନୁମାନଙ୍କର ସୁବିଧା ଚିନ୍ତାଦେବାକୁ ଦେବ ।

ପାଟଣା ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟ ।

ଉପସ୍ଥିତ ଏପରି ସଂଗଠନାତ୍ମକ ମଧ୍ୟରେ ପାଟଣା ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା
ଅନ୍ୟତମ । ଭାରତରେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ଶୁଦ୍ଧିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦେଖା-
ଯାଉଅଛି । ନୂତନ ନୂତନ ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟର ସୃଷ୍ଟି ହେଉଅଛି । କାଶୀର ହିନ୍ଦୁ
ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟାପରେ ଏବଂ ନୂତନ ପଦ୍ଧତି । ଦେଶୀୟ ଗଣ୍ୟ
ମହିଷର ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟ ଦେଶୀୟ ଗଣ୍ୟମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଏବଂ ନୂତନ ଅବସ୍ଥା ।
ଏମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବହାର—ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶରେ ନୂତନ ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟ
ପ୍ରାପ୍ତ ଅସ୍ପୋଜନ ହେଉଅଛି । ଏହାର ଅବାର ପ୍ରଚାର ଉପରେ ଓଡ଼ିଆମାନ-
ଙ୍କର ଭାବ୍ୟ ବହୁପରିମେଶରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଅତୀତ ଏ ଓଡ଼ିଶା ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟା-
ଳୟର ଅଧୀନ ଅଛି । ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧ ଓଡ଼ିଶା ପକ୍ଷେ ବିରତର ଦେଉ-
ଅଛି । ସେ ସମ୍ପର୍କ ଶୁଦ୍ଧିବାକୁ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଇଚ୍ଛା—ଶୁଦ୍ଧିବା ପ୍ରୟୋ-
ଜନ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଉନାହିଁ । ତଥାପି ସରକାର ନୂତନ ପ୍ରଦେଶ ପାଇଁ
ଏତେବେଳେ ନୂତନ ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟ ଚଳୁଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଥାଉ ବା
ନ ଥାଉ, ଯେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ଗଣ୍ୟ ନୂତନ ପ୍ରଦେଶ ସହର ଯୋଡ଼ା ହୋଇ
ସଂରକ୍ଷଣ, ଏହି ନୂତନ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଶୁଦ୍ଧିକରବାକୁ ସେମାନେ ବାଧ୍ୟ ବୋଲି
ଅନେକେ ମନେ କରନ୍ତି । ବିନ୍ଦୁ ଶ ସନ ମାତ୍ରସଙ୍ଗେ ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ
ସମ୍ବନ୍ଧ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣରେ ଅବ୍ୟାପି ତେବେ ସମ୍ଭବତଃ ହୋଇନାହିଁ ଏବଂ ଦେପର
ନ ଦେବା ମଧ୍ୟ ସବ୍ୟା ବାହ୍ୟାୟ । ନୂତନ ପ୍ରଦେଶର ଶାସନ ଅଧୀନରେ ଥାଇ
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟ ଚଳେ ଥିଲେ ତ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଓ
ଅବସ୍ଥା ଦେବ ଜଣାଯାଉନାହିଁ । କଟକ ସରକାରୀ ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟ
ଉଦୟଥା ସମ୍ଭାଳ । କରଂ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଅଧିକାର
ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟର ହେଉ ଦେବ ବାଦିପୁର । ବାଦିପୁର ଅପେକ୍ଷା

ବନ୍ଧିବତା ବେଦର ଦେବତା ନିବେଦନୀ ନୁହେଁ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାତୀୟ ବସ୍ତୁରୋଦ୍ଦେଶି
ସ୍ଵଭାବଜନକ । ନୂତନ ବର୍ଣ୍ଣବ୍ୟାପାରରେ ଗଲେତପା କଲେକ ଦେବ “ବାହାରର
କଲେକ” । ଭରତ କଲେକ ଅର୍ଥାତ୍ ବାଲିପୁରରେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ବର୍ଣ୍ଣବ୍ୟାପାର
କଲେକମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଏହାର ଅନେକ ବସ୍ତୁରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିବ । କିନ୍ତୁ
କଲେକ ଅଧୀନରେ ଏହା ଘଟିବାର ଅପକା ନାହିଁ । ଯୋଗ୍ୟତା ଓ ପ୍ରତି-
ଯୋଗିତାରେ ପାଇଲେ ଏକ ସ୍ଥାନୀୟ ଅସ୍ତ୍ର ଉତ୍ପାଦ ଅଧିକ ଦେଖାଗଲେ
କଲେକତା ବର୍ଣ୍ଣବ୍ୟାପାର ଅଧୀନ ସ୍ଥ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କଲେକପରି କଟକ କଲେକର
କ୍ରମୋଦ୍ଭବ ସମ୍ଭବ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ କଲେକ ପ୍ରତି-
ଷ୍ଠାର ସମ୍ଭାବନା ମଧ୍ୟ ଅଛି । ମାତ୍ର ପାଣ୍ଡିଆ ବର୍ଣ୍ଣବ୍ୟାପାର ପ୍ରସ୍ତାବିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା
ଅନ୍ୟପ୍ରକାର । ଲକ୍ଷେ ଉତ୍ପାଦ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଦେଲେପୁରୀ ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥାଦ୍ଵାରା କଟକ
ବେବେ ବାଲିପୁରର ସଂଯୋଗ ପାଇବ ନାହିଁ । ଫଳରେ କଟକ କଲେକ ବାଲି-
ପୁର କଲେକ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରିବାର ସଂଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି ହେବେ ପାଇବ
ନାହିଁ । ଦେବତା ଦୂରଗାହେକୁ ନୁହେଁ, ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମମାନଙ୍କ ସମତୁଳ୍ୟ ଦେବ
ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ବାଲିପୁର ଯାଇ ପାରିବେନାହିଁ । ଫଳରେ ଏହି ପ୍ରଦେ-
ଶରେ ଦୁଇ ଜାତିର ଶିଳ୍ପୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦେଇ ଏକ ବର୍ଣ୍ଣବ୍ୟାପାର ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ
ଶ୍ରେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାନ ଦେବରେ ଉଚ୍ଚ ମାନ ବଢ଼ିବ ଯେ ନହେବ ତାହା
କିଏ କହିବ ? ବାଲିପୁରସ୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣବ୍ୟାପାର ଭରତ କଲେକମାନଙ୍କରୁ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ
କି, ଏ, ଉପାଧିକାର କଟକ କଲେକର କି, ଏ, ଉପାଧିକାର ଠାରୁ ଅପଣାକୁ
ଉତ୍କୃଷ୍ଟତର ମଣିବା ସ୍ଵାଭାବ ଏବଂ ତଦନୁସାରେ ଗୋଟିଏ ମୂଲ୍ୟରେ ଗାରଜମ୍ୟ
ରହିବା ମଧ୍ୟ ଶୁଭ ସମ୍ଭବ । ନୂତନ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ବ୍ୟାପାର ଅନୁସାରେ ରବିଶ୍ୟତ
କଲେକମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି । ଅର୍ଥାତ୍ କଟକ ସହରର
ଏକମାତ୍ର ଭିତରେ ନୂତନ କଲେକ ଦେବତା ଦେବ, ନହେଲେ ତାହା ବର୍ଣ୍ଣ-
ବ୍ୟାପାର ଦ୍ଵାରା ଗୁଚ୍ଛିତ ହେବନାହିଁ । ଗୁଚ୍ଛିତ ବର୍ଣ୍ଣବ୍ୟାପାର ବ୍ୟାପକରେ ଏହା
ଏକ ଅଭିନବ ନିୟମ । କାର୍ତ୍ତ୍ତମାନେ ଏହାଦ୍ଵାରା ରବିଶ୍ୟତରେ ଗୋଟିଏ ନୂତନ
ଧରଣର ବର୍ଣ୍ଣବ୍ୟାପାର ପ୍ରାପନ କରିବାର ଆଶା ରଖିଅଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ଏପରି ଏକ
ସ୍ଥାନରେ ଶିଳ୍ପୀର କେନ୍ଦ୍ର ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଲେ ଲୋକେ କପରି ଦେବେ
ବା ଶିଳ୍ପି ଦେବେ ଏବଂ ଉଚ୍ଚଶିଳ୍ପ ପ୍ରତି ଚାହୁଁବି ଅଳ୍ପ ବଢ଼ିବ ଯେ ନୁହେଁ
କଲେକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକ ଦେବ । ଏ ବ୍ୟାପକରେ ଅବଶ୍ୟ ବଦଳର ଦେବେ
ସଜ୍ଜ ଦେବନାହିଁ । ବଦଳ ମୋଟରେ ସାବନୋଟି କଲେକ ପାଇବ-ଓଡ଼ିଶାରେ

ରହିବ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର । ଓଡ଼ିଶା ବେଳେ ଅମ୍ଭେମାନେ ମୋଗଲବଳୀ ଓ
 ଗଡ଼ଜାତକୁ ହସାଦରେ ଦେଉଅଛୁ । ଉଡ଼ ଶିକ୍ଷା ସମ୍ବନ୍ଧେ ସେପରି ହସାଦ ଧର-
 କାକୁ ଦେବ । କାହିଁକି ନା ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଗଡ଼ଜାତ ଗଜମାନେ ପୁଅକ ଦେଲେ
 ସୁଦ୍ଧା ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ଗଜ ନୈରବ ଓଡ଼ିଶା ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ଅବସ୍ୟ
 ରହିବ ଏବଂ ଅନ୍ୟଥା ସେମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷାର ସ୍ବାଭାବ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ । ପୁଣି ଓଡ଼ିଶା
 ଗଡ଼ଜାତମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କେବେ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନର ସମ୍ଭାବନା
 ନାହିଁ ଏବଂ ତାହା ମଧ୍ୟ ବହୁମାତ୍ର ନୁହେଁ । ପୁଣି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଡ଼ଜାତ ଗଜ ଏପରି
 କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଯେ ସେମାନେ କଲେ କଲେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବଲେଜ ଚଲାଉବା
 ଅସମ୍ଭବ—ତଳାର ପାଇଲେ ବା ଦୁଇ ବ୍ୟାପାରୀମାନଙ୍କ ସେପରି ବଲେଜ
 ସ୍ଥାପନର ଅଧିକାର ରହିଛି କାହିଁ ? ଏ ସମସ୍ତ ଗଡ଼ଜାତ ଗଜମାନଙ୍କ ମିଶାଇ
 ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବହୁତ ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ସଙ୍ଗେ ସମାନ । ସମାନ ସଂଖ୍ୟାତ
 ଲୋକମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାକୁ ଦୂରକରକ । ସକାଶେ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ସାତୋଟି କଲେଜ
 ରହିବା ପ୍ରଳେ, ଓଡ଼ିଶାରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ବଲେଜ ରହିବା (କ୍ୟାମ୍ପସ୍)ର ସୁ-
 ଭାବ ବୋଲି କହି ଦେବକାହିଁ । ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପୁଣି ଗଞ୍ଜାମ ଓ ଜୟପୁରର ବିଷୟ
 ବିଶ୍ବର ବନ୍ଧନା ଉଚିତ । ଗଞ୍ଜାମ ମାନ୍ଦ୍ରାଜରେ ଅଛି ସତ୍ୟ, ମାତ୍ର ଶିକ୍ଷା, ସ୍ବାଭାବ୍ୟ, ସମାନ,
 ଶାନ୍ତ ମାତ୍ର ସକଳ ବିଷୟରେ ଏହା ଓଡ଼ିଶା । ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ସରକାର ଓଡ଼ିଆଭାଷାକୁ
 ସ୍ୱୀକାର କରୁଅଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଅପରି ଅବଦାନ ଅନ୍ୟାୟରେ ସେମାନ-
 ଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ସମ୍ବନ୍ଧେ କିମ୍ବଦନ୍ତେର ସୁବଧା ଦର ଦେଉଅଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ସେ ସବୁ
 ସୁବଧାର ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଅଧୀନରେ । ସୁତରାଂ ପୂର୍ଣ୍ଣତା ବା ଅଶାନ୍ତରୁପ ଫଳ ଦେବ
 କିପରି ? ଗଜନୈରବ ଓଡ଼ିଶାରେ ଗଞ୍ଜାମ ଓଡ଼ିଆ ସେପରି କି ଗଜର ସୁବଧା
 ପାଇଲପରି ମନେକରେ, ମାନ୍ଦ୍ରାଜରେ ଏବେଦିନ ରହି ସୁଦ୍ଧା ସେକଳ ସୁବଧା
 ଅନୁରବ କରିପାରୁନାହିଁ । ବେଳ ସମ୍ପର୍କ ଦେବା ଦରକୁ ଓଡ଼ିଶା ସ୍କୁଲ ବଲେଜ-
 ମାନଙ୍କରେ ଗଞ୍ଜାମର ଶିକ୍ଷାସଂଖ୍ୟା ଦରକୁ ଦର କରୁଅଛି । ଯାହାର ଟିକିଏ ସୁବଧା
 ଅଛି ସେ ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଓଡ଼ିଆକୁ ଶୁଦ୍ଧ ଯାଉଅଛି । ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟର ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା
 ନିମନ୍ତେ ଗଞ୍ଜାମ ଓଡ଼ିଆମାନେ ମାନ୍ଦ୍ରାଜକୁ ନ ଯାଇ ଓଡ଼ିଆକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବେ
 ଓ ସୁବଧାଳବ ମନେ କରୁଅଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ ସହିତ ଏକୋପନଧୀନ ଦେଉ ବା
 ନଦେଉ ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ଗଞ୍ଜାମ ଓଡ଼ିଶା ସହିତ ଏକ ସୁତରେ ଅବକ ଦୋର
 ତଳବାକୁ ଦେବ । ବିଶେଷତଃ ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରାହଣୀୟ ସରକାରଙ୍କ

ବନ୍ଧୁର ବସନ୍ତ ସୁଦ୍ଧା ସୁଲେ ଭବ ଭବ ପ୍ରଦେଶର ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା-
ମାନ ଉପସ୍ଥାପନା ଭାବେ ବନେଇବ ଦେବା ଉଚିତ । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସୂକ୍ଷ୍ମରେ ପ୍ରଦେଶ ମଠକ
ମାଲ ବୃକ୍ଷର ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେହି ମାଲ ଅନୁସାରେ ବନ୍ଧବଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତି-
ଷ୍ଠାର ଅବଶ୍ୟକତା ଅନେକେ ଉପଲବ୍ଧି କରୁଅଛନ୍ତି । ପାଟଣା ବନ୍ଧବଦ୍ୟାଳୟ
ତମେଟି ମଧ୍ୟ ବନ୍ଧବଦ୍ୟାଳୟରେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ବନ୍ଧବଦ୍ୟାଳୟ ଦେବାର
ଅଶା ଦେଉଅଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ଦୂରତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦେଖି ଏହି ଅଶା ଦେବଳ
କୁହେଲିକା ବୋଲି ଅପକା ଦେଉଅଛୁ । କଟକକଲେଜ ଯାହାଅଛି କହୁବାଳ
ଫର୍ମାନ୍ତ ତାହାହିଁ ରହିବ—ଅତ୍ ଅଧିକ କିଛି ଉଦ୍ଭବ ଦେବନାହିଁ । ପ୍ରସ୍ତାବିତ
ଅରଦ ପାଣ୍ଡୁଲିପିରେ ଏପରି କିଛି ନଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଅରଦପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ମାନ୍ୟବର
ଶଙ୍କର ତାସୁରଙ୍କ ବକ୍ତବାରୁ ଏହା ଜଣାପଡ଼ୁଅଛି । ଆରମ୍ଭରୁ ତଟକ କଲେଜର
ଅବସ୍ଥା ଏପରି ଦେଲେ ଉଚିତ୍ତାରେ ତାକୁଧର ବନ୍ଧବଦ୍ୟାଳୟ ଦେବ ବୋଲି ଅଶା
ରଖିବା ବିଚଳନା ନୁହେଁକି ? ଏ ଅଶାର ସଫଳତା ଲାଗି ଆରମ୍ଭରୁ ଭବି
ସ୍ଥାପିତଦେବା ସମ୍ଭବ । ଆମ୍ଭେମାନେ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ମଣ୍ଡଳରୁ ବାରମ୍ବାର
କଟକ କଲେଜରେ ଉଚ୍ଚ ଅରଦ ଟିକା, ଏ ମ., ଏ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ବସନ୍ତ
ମାତକରେ ଟିକାର ପ୍ରୟୋଗମାତ୍ରା ଉପଲବ୍ଧି କରି ମନୋଗତ ଭବ ବ୍ୟକ୍ତି
କରିଅଛୁ । ଅନ୍ୟାପି ସେ ଅଭାବମାନ ପୂରଣ ହୋଇ ନାହିଁ । ମାନ୍ୟବର ଶଙ୍କର
ତାସୁରଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟରୁ ସେ ଅଭାବମାନ ପୂରଣ ଦେବ କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ । ଏ ଅବ-
ସ୍ଥାରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଉଚିତ୍ତାରେ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ବନ୍ଧବଦ୍ୟାଳୟ ପାଇବାର ଅଶାରେ
କିପରି ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ରହିବେ ? କଟକ କଲେଜକୁ ଶୀଘ୍ର ସମସ୍ତ ବସନ୍ତରେ
ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶାଳ କଲେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ ଦେବ ଏବଂ ଉଚିତ୍ତାରେ
ଓଡ଼ିଆରେ ଅଧିକ କଲେଜ ସ୍ଥାପନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ରହିଲେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚ
ଟିକା ଭବିତ ସ୍ଥାପନକ ହୋଇ ରହିବ । ନୂତନ ବନ୍ଧବଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରସ୍ତାବରେ
ଦୈନିକ ଟିକା ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ଅଜସ୍ରା ଓଡ଼ିଆ-
ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ଉଚ୍ଚିତ୍ତାସୁରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅଜ୍ଞାନ ରେଖାରେ ଗଣାଯିବ
ପାଇବ । ଅଜଣା ଏ ଓଡ଼ିଆରେ ସେପରି ଟିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ଥିବା ସେଥିର
କାରଣ । ନୂତନ ଶାସନରେ ଓଡ଼ିଆ ବିଶେଷ ମନୋଯୋଗ ପାଇବ, ସତରଂ ଟିକା
ବସନ୍ତରେ ଉଦ୍ଭବ କରିବ ବୋଲି ଅନେକେ ଅଶା ରଖିଥିଲେ । ମୂଳରୁ ପ୍ରସ୍ତା-
ବିତ ବନ୍ଧବଦ୍ୟାଳୟରେ ଏ ବସନ୍ତରେ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହି ନାହିଁ । ବୈଷ-
ୟିକ ଉଚ୍ଚ ଟିକା ନିମନ୍ତେ କଲେଜ ଯୋଗ୍ୟ ବାଦ୍ ଦେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଓଡ଼ିଆରେ ସେ

ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସ୍ଵଲମାନ ଅଦୌ ନାହିଁ, କହରେ ଶୁଣେ । ଓହ୍ଲାଇ ସେହିପରି
ଏହିକିଏର, କୃଷି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରକାର ସମସ୍ତା ବିଦ୍ୟାବିଦ୍ୟ ଓ ଉଚ୍ଚତମ
ବେଳେ ମାଟି, କୁଳେଶବ ଏହା, ଏ ବାପ ପାପ ବଳରେ ଅବସ୍ଥାପାତର ବ୍ୟବସ୍ଥା
ବରବାକୁ ବେଳେ ବରପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସମ୍ପାଦକର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ବଡ଼ ଅଶାନ୍ତିକର
ଦେବ । ବିଭିନ୍ନ ବସ୍ତୁସମ୍ପଦେ ଏପରି ମାର୍ଗ ଉନ୍ନତ୍ତି ବଢ଼ିବା ଉଚିତ ଯେ ଯାହାର
କୁଳ ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରି ପାରିବେ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ
ବାଟରେ ଚଳାଇବା ପ୍ରକୃତ-ଅନୁମୋଦିତ ନୁହେଁ ତମ୍ଭା ଅର୍ଥାତ୍ ହସାବରେ
ଦେଖିଲେ ଦେଶପକ୍ଷରେ ଲୋକନିକଟ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ଶିକ୍ଷା ପ୍ରସଙ୍ଗ ।

ଶିକ୍ଷା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରୟୋଗିତ ମଧ୍ୟ ଅଙ୍ଗର ଅବଶ୍ୟକ ।
ଲୋକାର ମଧ୍ୟ ଦେଶରେ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାର ବହୁଳ ପ୍ରଚାରର ଅବଶ୍ୟକତା ସ୍ଵାଭାବ
କରୁଅଛନ୍ତି । ଏକ ହସାବରେ ଦେଖିଲେ ଦେଶର ଉନ୍ନତ ନିମନ୍ତେ ଉକ୍ତ ଶିକ୍ଷା
ସେପରି ଅବଶ୍ୟକ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ସେପରି ବା ଚିତ୍ତୋତ୍ସାହକ ପ୍ରୟୋଗିତ ।
ଜନସାଧାରଣ ଶିକ୍ଷିତ ନ ଦେଲେ ଶାସକ ପକ୍ଷେ ସୁବିଧା ନୁହେଁ ତମ୍ଭା ଲୋକଙ୍କ
ପକ୍ଷେ ହଲ୍ୟାଣକର ନୁହେଁ । ଅନେକ ସମୟରେ ଏପରି ଶିକ୍ଷାକୁ ପାଠ ଥାଉଁ
କି ଓଡ଼ିଶାର ସାମରାଜ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ପ୍ରଦେଶର ସାମରାଜ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ
ସଂଖ୍ୟା ତୁଳନାରେ ଅଧିକ । ଏହାର କାରଣ ଅଛି । ମାତ୍ର ସେ କାରଣ ଦୂର
ଦୂର ଅସ୍ଥାପିତ । ଫଳରେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମରାଜ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ଏହିକି ଉନ୍ନା
ପଡ଼ିବ । କାରଣ ଏହି—ପୁରୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପକରେ ଶୁଣେଲୀ ସ୍ଵଳ । ଶୁଣେଲୀ ପ୍ରାପ୍ତ
ନିମନ୍ତେ ଲୋକଙ୍କୁ ବେଶି ଚିତ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ କରାଇ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ସ୍ଵଳ । ଅଧିକ ଶିକ୍ଷା
ପ୍ରଣାଳୀ ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତାପେକ୍ଷ । ସ୍ଵଳ ଏବଂ ଅହାରପାତ୍ର ଆରମ୍ଭ କରି ପିଲାଙ୍କର
ପୋଷାକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁଥିରେ କଟକଣା । ଗଣ୍ୟ ଏ ସବୁ ବସ୍ତୁ ସେ ପାଳନାୟ-
କ ନୁହେଁ ତାହା କୁହାଯାଉ ନାହିଁ । କେନ୍ଦ୍ର ଲୋକଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନସବସ୍ଥାରେ ନିର-
କ୍ଷରତା ଦୂର କରିବା ସତ୍ତାରେ ସ୍ଵରର ସମସ୍ତପ୍ରକାର ଅବଲମ୍ବନ । ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷା-
ଶାଳୀ ଜାତିର ପ୍ରକୃତର ଅନୁପ୍ରାପ୍ତ ନୁହେଁ ତାହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଦେବା ଚିତ୍ତ ।
ପୁରୀ ଶୁଣେଲୀମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁ ପ୍ରକାର ଗଣିତାଦି ଶିକ୍ଷା ହସାପାତ୍ର ସ୍ଵଳ ବା
ସାଧାରଣ ପାଠ ପଢ଼ା ଦେଉଥିଲା ତାହା ଏତାବେଳେ କେବେବି ନ ଦେଲେ
ସୁଦ୍ଧା, ସେ ସବୁ ପ୍ରକାର ଲୋକଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମମତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଦେଉଥିଲା ଏବଂ

ଶ୍ରବମାନେ ଶୁଣିଲାରୁ ଉଦ୍‌ଘାଟି ହୋଇ ଗାଙ୍କର ଅବଶ୍ୟକତା ସେଣା ପକ୍ଷ
କରି ପାରୁଥିଲେ । ସେହି ଶୁଣିଲାରୁ ବାହାରିବା ଲୋକେ ବ୍ୟବହାର ଜ୍ଞାନ
ମିଳି ଲାଗିବା, ହସାବ ରକ୍ଷା ଇତ୍ୟାଦି ଏବଂ ପ୍ରଶ୍ନ ପ୍ରାଠରୁ ଅରମ୍ଭ କରି ଚିଠି
ଲେଖା ଲେଖି ଅବ ନିବନ୍ଧ, ଅବଶ୍ୟକତା କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରୁପେ କରିପାରୁ ଥିଲେ ।
ବର୍ତ୍ତମାନ ଶିକ୍ଷାପ୍ରଣାଳୀଦ୍ଵାରା ଶ୍ରବମାନେ ନିଜର ପରମ୍ପରାଗତ ସବଳ ଜୀବନର
ମଧୁର ପାଶୋର ପକ୍ଷ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଜିପିଯୋଗୀ ଜ୍ଞାନ ଉପାର୍ଜନକର
ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଶ୍ରବମାନେ କାୟିକ ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ବା
ପୁର ଜାତିଗତ ବ୍ୟବସାୟରେ ହାର ଦେବାକୁ ନୀତି କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ମନେ କରୁ
ଅଛନ୍ତି । ଦେଶର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଣାଳୀ ଭବିଷ୍ୟତର ନ ଦେଲେ ଦେଶର ଅଜ୍ଞାନ
ଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ ମୋ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାର ଦେବ ନାହିଁ । ଯୁବକ ଲୋକେ ଶୁଣିଲାରୁ
ପିଲାଙ୍କୁ ପଠାଇବାକୁ ଯେପରି ଶକ୍ତ । ଦରୁଥିଲେ ସେପରି ଶ୍ରଦ୍ଧା ବର୍ତ୍ତମାନ ନାହିଁ ।
ଅଳ୍ପ କେବଳ ଶିକ୍ଷାଦ୍ଵାରା ଶୁଦ୍ଧତା କରି ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରିବାର ଲାଭପା । ଚନ୍ଦ୍ର-
ପରି ଅମ୍ଭ ଉତ୍କଳଦେଶର କେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରେ କୋମଳମତ ବାଳକମାନଙ୍କ
ଶିକ୍ଷା ଅନ୍ୟ ଭାଷାଭାଷି ଓଡ଼ିଆ ଅନଭିଜ୍ଞ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ହାତରେ ଅଛି । ଗଣ୍ୟ
ଓ କଷ୍ଟପୂର୍ବ ଅସ୍ଥିର ଓଡ଼ିଆ ବାଳକମାନେ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଚେନ୍ନୁ ଶିକ୍ଷକ-
ମାନଙ୍କଠାରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଶିକ୍ଷା ପାଉଅଛନ୍ତି । ଏ ଶିକ୍ଷା ଯେ କିପରି ଦେଉ-
ଥିବା ସବୁଜରେ ଅନୁମାନ କରିଯାଇ ପାରେ । ସିଂହଭୂମର ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷକମାନେ
ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ପାଉ ନାହାନ୍ତି । କେହି ହଜିଲେ କେହି ବା
କଞ୍ଚାଳାରେ ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରସ୍ତୁତମାନ ପଢ଼ୁଅଛନ୍ତି ।

କଚେରି ଭାଷା ।

ସିଂହଭୂମର ଶୁଣିଲ ଅଦାଲତମାନଙ୍କରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବ୍ୟବହାର ନମନ୍ତେ
ସେ ଜିଲ୍ଲାର ଓଡ଼ିଆ ରଜା, ଜମିଦାର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ପ୍ରାଦେଶିକ
ସରକାରଙ୍କ ଠାରେ ଅବେଦନ କରିଥିଲେ । ସରକାର ସେ ଅବେଦନର ଦୟା
ଦାଖଲ କରିଅଛନ୍ତି । ଶୁଣିଯାଏ ସରକାର କହିଅଛନ୍ତି ଯେ ସିଂହଭୂମ କଚେରି
ଭାଷାର ସଂଖ୍ୟା କଢ଼ାଇବା ନମନ୍ତେ ବୌଦ୍ଧିକ କାରଣ ଦେଖିଯାଉନାହିଁ । ଯେଉଁ-
ମାନେ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରୁଅଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଵାଧୀନ ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣ ବୋଲି
ବିବେଚିତ ଦେବାକୁ ଉଚିତଥିଲା । କାରଣ ନାହିଁ କହିଲେ “ବଡ଼ଲୋକକୁ ନିଆଁ
କାହିଁ” ଶୁଣିଲେ ଜଳପାଥାଭଳି ଅବଶ୍ୟ ନାହିଁ ରହିବେ । ମାତ୍ର ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ

ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ କିମ୍ବା କାରଣ ନାହିଁ ବୋଲି ସରସବତୀ କହିବାମାନେ ଯଥାର୍ଥରେ ଲେଖକ ର ଚକ୍ଷୁ ଓ ଅସୁବିଧାର ଯେ କାରଣ ଅଛି ତାହା ମଧ୍ୟ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ନାହିଁ । ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଏହାସ୍ପଷ୍ଟ କରେଇ ଗୁଣ ଅଛି । ଚର୍ଚ୍ଚାସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଆ ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ମୋଡ଼ିଥିଲେ ବିଶେଷ କିଛି ଅସୁବିଧା ହୋଇଥାନ୍ତା ବୋଲି ବୋଧ ହେଉନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ଏ ବିଷୟରେ ସରସବତୀଙ୍କଠାରେ ବାଲମ୍ବର ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଦେବ ଏବଂ ଅମ୍ଭର ବିଶ୍ବାସ ସରସବତୀ ଦେବ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଚ୍ୟାୟା ପ୍ରାର୍ଥନା ମନ୍ତ୍ରର ଦେବେ । କେବେଗୁଡ଼ିଏ ଓଡ଼ିଆ ଗ୍ରନ୍ଥ ନ ଚଳୁଥିବାରୁ, ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ତାହାର ଶିକ୍ଷା ବୁଦ୍ଧି ବିଷୟରେ ଲେଖକଙ୍କର ଏହାନ୍ତ ଇଚ୍ଛା ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା, ଜୀବନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥିବା ହେତୁ ଚର୍ଚ୍ଚାସଙ୍ଗେ ଆସିବା ନୁହେଁ ବୋଲି କହିବା ନୁହେଁ । ମହାନ ଏବଂ ଜୟସୁର ଅସ୍ତର କୋର୍ଟ କେବେମାନଙ୍କରେ ତେଲଗୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଆର ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ସରସବତୀଙ୍କର ଅବେଶ ଥିଲେ ସଦା ସ୍ଥାନୀୟ ବର୍ମରମାନଙ୍କର ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଅନାଦର ଏବଂ ସ୍ବାର୍ଥପରତା ହେତୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଆ ଗ୍ରନ୍ଥର ଯଥୋଚିତ ବ୍ୟବହାର ହୋଇପାରୁନାହିଁ ଏବଂ ଏହାର ଫଳରେ ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷାରେ ବାଧା ପଡ଼ୁଅଛି ।

ଯେ ଯାହାର ମାତୃଭାଷା ବ୍ୟବହାର ଭେଦରେ ସରସବତୀଙ୍କର କୌଣସି ଆପତ୍ତି ନାହିଁ । ବରଂ ତାହାହିଁ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା । ଅନେକ ସ୍ଥଳରେ ସେଥିପାଇଁ ସରସବତୀ ଉତ୍ସାହ ଦେଉଅଛନ୍ତି । ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ଗୋପୀନାଥ କଳଙ୍କ ‘ଶବ୍ଦରତ୍ନାବଳୀ’ ଉତ୍କଳାଭିଧାନ ପ୍ରକାଶକ ନିମନ୍ତେ ମାତୃଜ୍ଞ ଓ ବ୍ୟାକରଣ-ଓଡ଼ିଆର ପ୍ରାଦେଶିକ ସରକାରମାନେ ଯେ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇଅଛନ୍ତି ତାହା ଏହି ଉତ୍ସାହର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରମାଣ । ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଆମାନେ ବୁର୍ଲା ଗାବିଶ୍ୟକ ଭାବ ଭାବ ହୋଇ ପଢ଼ୁଥିବାରୁ ସେହି ସେହି ପ୍ରଦେଶର ଅନ୍ୟ ଜାଗାସ୍ଥ ଅଧ୍ୟାପିକାଙ୍କର ଅପଥ୍ୟ ଅବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଭୃତିରେ ଓଡ଼ିଆ ଗ୍ରନ୍ଥ ଉଦ୍ଧେୟ ପାରୁନାହିଁ । ସେ ସବୁ ସ୍ଥଳରେ ଓଡ଼ିଆ ଗ୍ରନ୍ଥ ବିପର ଅବସ୍ଥା ରହିବ ଏବଂ ଉତ୍କଳରେ ଉତ୍କଳ କରବ ସେଥିପାଇଁ ଓଡ଼ିଆ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଅବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟ କରବା ବିଧେୟ । ବୋଲିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ ଓଡ଼ିଆ ଗ୍ରନ୍ଥର ଲେଖ ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଲେଖ ହେବ ଏବଂ ଅତି ସେହି ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀରେ ବିଜ୍ଞାନ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଏକତ୍ବ ରହିଅଛି । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଯତ୍ନ ଓ ଉଦ୍ୟମ ହେତୁରେ ସରସବତୀ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ସହାୟ ହେବେ, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଅମ୍ଭେ ଶୁଣି ସୁଣି ହୋଇଥିବା ଯେ ମନ୍ଦବର ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ମହାଶୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନିଲରେ ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ଅବଶ୍ୟକ କଲେବେଳେ ସେଠା

ତୋଟି କମିଶନର ପ୍ରସିଦ୍ଧ କର୍ତ୍ତୃପତ୍ରଦ୍ୱାରା ସହାୟତା ପାଇଥିଲେ । ଲେବ-
ମାନଙ୍କ ଅନ୍ତରାତ୍ମକାର୍ଯ୍ୟ ଚପୁରକା ଦେଖିଲେ ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନର କର୍ତ୍ତୃପତ୍ର-
ମାନେ ସେଥିରେ ସହାୟତା ଦେଖାଇବେ । ଗତବର୍ଷ ସନ୍ନିଳମାରେ ଶକ୍ତିନୈତିକ
ଓଡ଼ିଶାର ବାହାରରେ ଥିବା ଓଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରେ ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାର
ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ସ୍ତାପ୍ତି ଅନୋଲନ ଦେବା ବାଣୀ ପଡ଼ିଥିଲା ଏବଂ ସନ୍ନିଳମା ମଣ୍ଡ-
ପରେ ସଙ୍ଗେ ଯତ୍ନସାମାନ୍ୟ ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ଅନୋଲନକୁ
ପରିପୁଷ୍ଟ ଓ ସୁଦୃଢ଼ କରିପାରିଥିଲେ ଏ ବର୍ଷକ ମଧ୍ୟରେ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ
ଅନେକଦୂର ଅଗ୍ରସର ହୋଇପାରିଥାଆନ୍ତା । ସିଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତି ନିଶ୍ଚୟର ଅଞ୍ଚଳରେ ବା
ମେଢ଼ମାପୁରରେ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କ୍ଷେତ୍ର ଅଛି । ସନ୍ନିଳମାର ପ୍ରସ୍ତାବା-
ନୁସାରେ ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଚାର ସମ୍ବନ୍ଧେ ସେପରି ଶୁଖିଲାବନ୍ଧୁ ଭାବରେ ଉଦ୍ୟମ
ହୋଇ ନ ଥିଲେ ସ୍ୱଳ୍ପ ଗତବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ମାନ୍ୟବର ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ମହାଶୟ
ସିଦ୍ଧିପୁରରେ କାର୍ଯ୍ୟର ଯେଉଁ ସୁବିଧା କରିଅଛନ୍ତି ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ବସି
ସ୍ତାପ୍ତିଭାବରେ ଗୁଲିବ ବାହାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଷ୍ଠାନ ବର୍ତ୍ତମାନରେ ଏ ସନ୍ନିଳମା ବେଳେ
ଦେବା ଉଚିତ ବୋଲି ମନେକଲେ । ବଡ଼ ସୁଖର ବସ୍ତୁ ଶ୍ରବଣ ଅଟେ ଏବଂ ସହେଲ-
କଳା କ୍ଷେତ୍ର ଦ୍ରୁତର କରେରିରେ ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଚଳନ ସରକାର ମଞ୍ଜୁର କରି-
ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରଧନପୁରଠାରେ ଗୋପବନ୍ଧୁ ବାବୁଙ୍କ ଉଦ୍ୟମର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଗୋଟିଏ
ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ଗୋଟିଏ ଭାଗବତ ମନ୍ଦିର ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଅଛି ବୋଲି
ସମ୍ଭବ ପଡ଼ାହରୁ ଜଣାଯାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସିଦ୍ଧିପୁର ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଜାଗ୍ରତ ଦେବା
କ୍ଷବଶ୍ୟକ । ଗଙ୍ଗାମବାସିମାନେ ନିଜଭାଷା ଭାଷା କରିବାଲାଗି ବହୁବଧ ଯତ୍ନ ଅନେକ
ଦିନରୁ କରିଆସୁଅଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ଯତ୍ନର ଫଳରେ ଗୁରୁପୁର ବାହାରେ ଓଡ଼ିଆ
ଏକମାତ୍ର କରେରିଗ୍ରାସା ରୁପେ ଗୃହୀତ ହୋଇଅଛି । ମଞ୍ଜୁର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ
ଓଡ଼ିଆଭାଷି ବାହା ଓ ତାଲୁକାମାନଙ୍କରେ ଏକମାତ୍ର ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରଚଳନ ନ ଦେବା-
ଯାଏ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଓ ଶିକ୍ଷାର ସ୍ଥାନ ଦୃଢ଼ ଦେଲା ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ ।
ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବାହାରେ କେବଳ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରଚଳନ ନିମନ୍ତେ ଆମାମୀ
ବର୍ଷ ଗଙ୍ଗାମ ନେତବର୍ଗମାନଙ୍କର ମନୋଯୋଗ ସୀମାବଦ୍ଧ ରହିଲେ ବିଶେଷ
ଉପକାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି ।

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଜିଲ୍ଲା ଗଠନ ।

ଏହାଛଡ଼ା ମାନୁଆଲ ପ୍ରଦେଶର ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିମନ୍ତେ ଆଉ
ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ଦରକାରୀ ଶୀଘ୍ର ଅବଶ୍ୟକ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଜୟପୁର ଅଞ୍ଚଳ ବିଶାଖା-

ବ୍ୟବସ୍ଥାପକସଭାରେ ଓଡ଼ିଆ ସଦସ୍ୟ ।

କଷ୍ଟସ୍ତର ଜିଲ୍ଲା ଗଠନ ମାନ୍ୟତା ପ୍ରଦାନକାରୀ ବର୍ଗର ବସ୍ତୁ । ସିଂହଭୂମରେ ଓଡ଼ିଆ କଲେଜିଆ କଲିବା ବିଦ୍ୟାର ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରାଦେଶିକ ସରକାରଙ୍କ ବର୍ଗର ଥିଲା । ଚତୁର୍ଥର ପୂର୍ବର ପ୍ରଭୁର ପ୍ରାନ୍ତର ସ୍ଵାଧୀନତାରେ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରଗତିକର କଲିବା ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଶାସନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ବର୍ଗର ଥିଲା । ମେଦିନୀପୁର ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଅଭାବ ଅଭିଯୋଗମାନ ବଙ୍ଗଳା ପ୍ରାଦେଶିକ ସରକାରଙ୍କ ବର୍ଗର ଥିଲା । ଏହିପରି ବିଭିନ୍ନ ଓଡ଼ିଆ ଅଂଶମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ଗୁହାରିମାନ ସେ ସେ ଅଂଶର ଶାସନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ବର୍ଗର ବସ୍ତୁ ଥିବା ଦେଖି କୌଣସିଠାରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଦାବା ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଆସର କରିପାରୁନାହାନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେପରି ଭାବରେ ଅବସ୍ଥିତ ସେଥିରେ କୌଣସି ପ୍ରଦେଶରେ ସେମାନେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଲାଭ କରିପାରିବା ସମ୍ଭବପରି ନୁହେଁ । ଫଳରେ କୌଣସି ପ୍ରାଦେଶିକ ଗରୁଣ୍ଡମେଷ ଗାଈ ଅଧୀନସ୍ଥ ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟକ ଓ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅନୁଭବ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ଅଭାବ ଅସୁବିଧା କିବାରଣ ପକ୍ଷେ ବେଳେ ଅସ୍ଥାବୀନ୍ ଦେଉ ନାହାନ୍ତି । ଏଥିଲି ଭାରତ ଗରୁଣ୍ଡମେଷଙ୍କ ସଭାରେ ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ଶ୍ରମରୁ ଜଣେ ସରୀ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରଦେଶସ୍ଥ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ଅଭାବ ଅସୁବିଧା, ଦୁଃଖ ଗୁହାରିମାନ ସେଠାରେ ଜଣାଇପାରିବେ । ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ସଭ୍ୟ ଭାବେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାରେ ଗରୁଣ୍ଡମେଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ମନୋନୀତ ହୋଇ ନ ରହିଲେ କିବାଚିତ ବ୍ୟାଧି ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଭାଗରେ ପଡ଼ିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଅବଶ୍ୟ ଗତ ଭିନ୍ନବର୍ଗ ବିଦ୍ୟାର ଓଡ଼ିଶା ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାର ପ୍ରତିନିଧି ରୂପେ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରବାଣ ନେତା ମାନ୍ୟବର ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ମହୋଦୟ ଯାଉଥିଲେ । ଏଥର ବିଦ୍ୟାର ଓଡ଼ିଶାର ଜମିଦାରମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଓଡ଼ିଆ ଜମିଦାର “ଅଣ୍ଟାସି ଉତ୍କଳ ଆଶା କିଶୋର ପାଦପ” ମାନ୍ୟବର ବନିହାର ଗଜା ମହୋଦୟ ଭାରତ ଗରୁଣ୍ଡମେଷଙ୍କ ସଭାକୁ ନିବାରଣ ଦେଇଅଛନ୍ତି । ଏ ଦୁଇ ଦିଗରେ ବିଦ୍ୟାପ୍ରମାନଙ୍କର ବଦାନ୍ତତା ପ୍ରକାଶ ପାଇଅଛି । ମାତ୍ର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରଦେଶରେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ସ୍ଥାନ ସେପରି ବର୍ତ୍ତମାନ ସରକାରଙ୍କ ଏ ସୁଯୋଗ ବଢ଼ିବା କଦାପି ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ ଏକ ପାସନାଧୀନରେ ନ ରଖିବାଯାଏ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ପ୍ରତିନିଧି ଭାବେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାରେ ରହିବା ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ଦୁର୍ବଳ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସ୍ଵାର୍ଥରକ୍ଷା ନାହିଁ ଅନୁଭବ ।

ଲୁଗା ପୋକ୍ରାନ ।

ଅଜିତାଲ ଗ୍ରାମର ଶୁଭଅଙ୍ଗେ ଶିଳ୍ପ ବାଣିଜ୍ୟର ଉଲ୍ଲସ ନିମନ୍ତେ ବଡ଼ ଚେଷ୍ଟା ପଡ଼ିଛି । ଲୋକେ ବୁଝିଲେଣି ଯେ ଦେବଳ ସରକାରୀ ଶୁଦ୍ଧରେ ଏହିକି ଅତି କମ୍ ଲେବନାହିଁ । କିମ୍ପେ ଶିଳ୍ପ ଲୋକେ ଦେଶରେ ଶିଳ୍ପବାଣିଜ୍ୟ କୃଷିର ଉଲ୍ଲସ ଅବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଦୃଢ଼ଯୁକ୍ତିମାନ କରୁଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଦେହ ଦେହ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ କଲେଣି । ବିଶେଷତଃ ଇଉରୋପୀୟ ଯୁଦ୍ଧ ଦେହ ବୈଦେଶିକ ଶିଳ୍ପଜୀବ ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କର ଆମଦାନି ଉଶା ଦୋରସିବରୁ ଲୁଗାପୋକ୍ରାନ ଶିଳ୍ପର ପ୍ରତ୍ୟେକକ୍ଷଣ ସରକାର ଉପଲବ୍ଧି କରୁଥିବାର ଜଣାଯାଏ Industrial commission ବସି ଗ୍ରାମର ଭଲ ଭଲ ଅଞ୍ଚଳର ଅବସ୍ଥା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁଅଛନ୍ତି । ଏ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଫଳ କେବେ ବାହାରିବ ଏବଂ ପରିଣାମ ଯେ କି ଦେବ ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ କୁହାଯାଇ ନ ପାରେ । ତହିଁ ପ୍ରତି ଆଶେଷା ରଖିବା ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ । ବଡ଼ଲୁଗାରେ ଦେଉ ନା ଶେଷଭାଗରେ ଦେଉ ଶିଳ୍ପ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ ୦ ଦେଲେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ବରୁଣ ଓଡ଼ିଆର ଅତି ସମ୍ମାନ ଅସମ୍ଭବ ଦୋରପଡ଼ିବ । ଓଡ଼ିଶାର ଅତି ଏଅଞ୍ଚଳରେ ମରୁଡ଼ି, ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ବନ୍ୟା । ତାହି ମରୁଡ଼ି ତାହି ଦୁର୍ବିଷ କ୍ରମାଗତ ଲାଗିରହିଛି । ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଶାଶ୍ୱତ-ବଳ ହନିହୁଏତ ଉଶା ଦୋର ଆସୁଅଛି । ନିୟମିତ ଖାଦ୍ୟଭାବ ଏଥିର ମୁଦାପ । ନିଜ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳରେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ ତାମ ମିଳୁଥିବାରୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧ ବର ଗ୍ରାମ ଶିଳ୍ପ ବହୁତ ସଂଖ୍ୟକ ଓଡ଼ିଆ ରେଭୁଡ଼ କଲେକଟା ଅଶାମ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରାନ୍ତକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ପିଲା କୁଟୁମ୍ବ ସରେ ଦାରୁଣ କଷ୍ଟ ଲେଉଟୁଛନ୍ତି । ଦେଶରେ ସେମାନଙ୍କୁ ତାମ ଦିଆଯାଇପାରିଲେ ସେମାନଙ୍କର ଉପକାର ହୁଅନ୍ତା । ଏବଂ ଦେଶର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି ହୁଅନ୍ତା । ସରକାରଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବଡ଼ କାର୍ଯ୍ୟ ଦୋରପାରେ । ଏହା ଓଡ଼ିଶାରେ ତାହିକି ଗ୍ରାମରେ ବହା ସରକାରୀ ସହା-ଯ୍ୟରେ କୌଣସି ଶୁଭରତ ଉଦ୍ୟମ କୃତକାର୍ଯ୍ୟଦେବା ସହଜନୁଦେ । ଓଡ଼ିଶା ଉପକୂଳ ଲୁଗା ପୋକ୍ରାନ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଶସ୍ତ ସେଷ । ପ୍ରାୟ ୨୦ ବର୍ଷ ତଳେ ବାଲେଶ୍ୱର ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ, ମରତପୁର ଦରିଶପୁର ଏବଂ ତରତା କୂଳବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରାନ୍ତମାନଙ୍କରେ ଲୁଗା ଆମଦାନି ଦେଉଥିଲା । ସେଥିରେ ଅନେକକ୍ଷୁଦ୍ର ଲୋକ ନିବାସ କରୁଥିଲେ । ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ଅବସ୍ଥାନ ଓଡ଼ିଶାପ୍ରସେ ଏକ ପ୍ରାକୃତିକ ସୁବିଧା । ଏ ସୁବିଧାର ଅପରାଧ ଦେବା ଅଙ୍ଗେ ଆଶେଷର ବିଷୟ । ଲୁଗା ପୋକ୍ରାନ ବନ

ଦେବା ଦନ୍ତ ପାରିକୁଦ ମାଲୁଦ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲୁଣ ଥେକୁନ ଦେଉଥିବା ଅଞ୍ଚଳର
 ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଅନ୍ୟନ୍ତ୍ର ଶୋଚନୀୟ ହୋଇଅଛି । ଧୋଇ ମରୁଡ଼ି ଦେବୁ
 ଦୌଣ୍ଡି ବର୍ଷ ପସର କଷ୍ଟ ହୋଇଗଲେ ସେମାନେ ଏତାବେଳେଟେ ଉତ୍ସବ
 ହୋଇଯାଉଅଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ପାରିକୁଦ ମାଲୁଦ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅନ୍ଧାର ବଢ଼ିଥିବା
 ଶବ୍ଦ ଅନେକେ ସମ୍ବଦ୍ଧମାନଙ୍କୁ ଅବଗତ ଥିବେ । ପୃଷ୍ଠର ବର୍ତ୍ତମାନ ମାନିଷ୍ଠେଷ
 ଡକସନ ସାହେବ ଏହି ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସାଧାରଣ ଗୁନା ଦ୍ଵାର ଏବଂ ଉଚ୍ଚତ୍ତ୍ଵ କାର୍ଯ୍ୟ
 ଖୋଲି ଅନୁଚିନ୍ତା ପ୍ରଜାପାଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଅଛନ୍ତି । ବୁଦ୍ଧିବାନ ଦେଲେ
 ଏଅଞ୍ଚଳର ଲୋକଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଦୌଣ୍ଡି ଉପାୟ ନାହିଁ କିମ୍ବା ତାମ ବରବାକୁ
 ଅନ୍ୟ ଛୋଟ ବ୍ୟବସାୟ ତାହିଁ । ତିଲିକାରୁ ପାଣି ନିଆହୋଇ ଗଞ୍ଜାମର ତୁମ୍ବା
 ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ଲୁଣ ଆଦାୟ କରାଯାଉଅଛି । ଗଞ୍ଜାମର ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ
 ସ୍ଵରାଜ୍ୟ ଓ ଖୋପଡ଼ାଠାରେ ଲୁଣ ମରାଯାଉଅଛି । ଗଞ୍ଜାମର ଲୁଣ ଓଡ଼ିଶାକୁ ବିଶେଷ
 ପରିମାଣରେ ରପ୍ତାନି ହେଉଅଛି । ଓଡ଼ିଶାର ଉପକୂଳରେ ବିଶେଷତଃ ତିଲିକା
 ପାଖରେ ଏହି ଲୁଣ ପୋକୁନ ବ୍ୟବସାୟର ସୁବିଧାବାର ଦେଲେ ବିହାର
 ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥାଗମର ଯେପରି ଏବଂ ପତ୍ତା ଖୋଲିବ ସେପରି
 ସମ୍ଭାବନାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟ ମଜୁରି ମିଳିବ ।

ସମୁଦ୍ର ସୁବିଧା ।

ସମୁଦ୍ର ସୁବିଧାନ ଦେବୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ଲୁଣ ପୋକୁନ ଦେବା ଯେପରି
 ଅବଶ୍ୟକ ବାଣିଜ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ବନ୍ଦର ଖୋଲିଯିବା ମଧ୍ୟ ସେପରି ବା ଚିନ୍ତାଧ୍ୟତ
 ବାସ୍ତବ୍ୟ । ବିହାର—ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ପ୍ରସ୍ତାବ ବେଳେ ଶରଣ୍ଠମେଘ
 ଡେସ୍ପାଚରେ (De spatch) ହେଉଥିଲେ ଯେ ବିହାରକୁ ସମୁଦ୍ର ଗସ୍ତା ଯୋଗା-
 ଇବା ନିମନ୍ତେ ତା ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଯୋଡ଼ାଯିବା ଉଚିତ । ଓଡ଼ିଶାର ଦାନ-
 ଲବର ବିଭାର କିଛି ନାହିଁ । ବିହାରର ଯହିଁରେ ଲବ ତାହାହିଁ ଦେଲା । କିନ୍ତୁ
 ନାହିଁ ଏ ସମୁଦ୍ର ଗସ୍ତାଦ୍ଵାର ବିହାର ଦୌଣ୍ଡି ପ୍ରକାରେ ଉପକୂଳ ଦେବାର
 ଜଣାଗଲାତାହିଁ ? ବିହାର ଉପକୂଳ ଦେଲେ ଅବାନ୍ତର ଭାବରେ ଓଡ଼ିଶା ମଧ୍ୟ
 ଉପକୂଳ ହୁଅନ୍ତା । ଗୁନବାଲି ଓଡ଼ିଶାରେ ଏବଂ ସରକାର ବନ୍ଦର । ତାହାହିଁ
 Harbour ବା ଜାହାଜର ସୁବିଧାନକର ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ଥଳ ଯୋଗାଯୋଗ ବିଶେଷରେ
 ବିହାର—ଓଡ଼ିଶା ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଥିଲା । ସନ୍ତୋଷଜନକ ଉତ୍ତର
 ମିଳିତାହିଁ । କିମ୍ବା ଓଡ଼ିଶାର ଉପକୂଳର ଅନ୍ୟ ଦୌଣ୍ଡି ସ୍ଥାନରେ ଉପକୂଳ

ବନ୍ଦର ବା ହାତବର ଗୋଲସିନ୍ଧାର ଉଦ୍ୟମ ଦେଉନାହିଁ । ସରହାସ ତେଷ-
ପାତରେ ଲକ୍ଷିତହେବୁ କେବଳ ସାମଗ୍ରିକ ଦାର୍ପଣ ଚଳାଇବା ସତ୍ୟେ ହୋଇ-
ଥିଲା ବୋଲି ବୟାସ ବସନ୍ତର ନ ପାରେ । ବନ୍ଦର ଗୋଲବାଲକ ଦାର୍ପଣରେ
ଲେଖାଧାରଣକର ଦରବାର କିଛି ନାହିଁ । ଗଞ୍ଜାମର ଦଉପଡ଼ାଠାରୁ ବାରେ-
ଲର ସୀମା ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଉପକୂଳରେ ହାବର ନମନ୍ତେ ଏତାଧିକ
ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରାଚିନିକ ବୋଲି ଅଶାକ୍ଷ୍ୟତା । ସେ ବସନ୍ତରେ ଅନ୍ତରକ
ଯନ୍ତ୍ରଦେଲେ ପ୍ରାକୃତକ ଅନୁସନ୍ଧାନ ସହଜରେ ଦୂର ବସନ୍ତରପାରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ
ସାମାଜ୍ୟର ବୁଦ୍ଧି । ଶୂନ୍ୟଅନ୍ତେ ଅର୍ଥର ଶୋଣେ । ଏହା ଚୌଣସି ବ୍ୟୟସାଧ୍ୟ
ଅନୁଷ୍ଠାନର ଦାଗ ନମନ୍ତେ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ ନୁହେଁ । ତଥାପି କିଛି ଲକ୍ଷିତା
ଉପକ । ଅଶାକ୍ଷ୍ୟ ଯୁବକ ଅବସାନ ପରେ ସରହାର ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାକୃତକ
ସଦ୍ୟାର ସଦ୍ୟବଦାର ଦରବାକୁ ପ୍ରସାସୀ ଦେବେ ।

ଉପସଂହାର ।

ଅମ୍ଭେମାନେ ଅନେକ ବସନ୍ତରେ ସରହାରକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଁ ।
ନିର୍ଭର ନ କଲେ ନ ଚଳେ । ମାତ୍ର ଅସ୍—ନିର୍ଭରତା ସମସ୍ତ ଜାଗା ଉନ୍ନତର
ମୂଳ । ନାହିଁର ଅମ୍ଭଶକ୍ତି ହିଁ ଜାଗାସକ୍ତି । ସେହି ଅମ୍ଭ-ଶକ୍ତିର ବିକାଶ ନ ଦେଲେ
ଜାଗାସ ଜୀବନ ଲଭ ହୋଇ ନ ପାରେ । ମୁଁ ସୁନ୍ଦରେ ଉପସ୍ଥିତ ଦେବେଦ
ପ୍ରସଙ୍ଗର ଅଲୋଚନା କରୁଅଛି ମାତ୍ର । କିନ୍ତୁ ଜାଗାସ ଉନ୍ନତ ନମନ୍ତେ ସଦ୍ୟ
ପଡ଼ା ଉନ୍ନତ ରହୁଅଛି । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ନାମ ଦମରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଅଗ୍ରବ ରହୁ-
ଅଛି । ମୁଁ ପୂର୍ବେ କହୁଅଛି ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ପାଶରକ ବଳ ଦକୃତକ ଶୀଘ୍ର
ଦେଉଅଛି । ପକ୍ଷିଗ୍ରାସର ସସ୍ତ୍ରୀ କ୍ରମେ ବଦଳୁ ଦେଉଅଛି । ରୋଦମାନଙ୍କର ସର-
ଲତା ଓ ଧର୍ମଗ୍ରାସ କ୍ରମେ ଉଜା ହୋଇ ଅସୁଅଛି । କଳହ ବିବାଦ, ଦାଗ ଦାଗ
ବଢୁଅଛି । ଅନ୍ଧାରୁ ବଦଳୁହନ ବେଶୀ ଦେଉଅଛି । ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତି ଦେଶରେ ଅଦର
ବଢିଥିଲେହିଁ, ତାହା ଦେବଳ ସରହାର ଶୂନ୍ୟ ଅଶାରେ । ଶୁଦ୍ଧ ପାଣି ଶୁଦ୍ଧ-
ର୍ଜନର ପିପାସା ନାହିଁ । ଜାଗାସ ସାହର୍ୟ ଉନ୍ନତ ନମନ୍ତେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ତରରେ ବା
ହୀନାବକ ଉପାୟରେ ଲକ୍ଷ୍ୟପର ଉଦ୍ୟମନାହିଁ । ସେ ଶୀଘ୍ର ଉଦ୍ୟମ ଦେଉଅଛି ତାହା
ଚୋଟିପ୍ରାଣ ଏକ ବିଶାଳ ଜାତି ପକ୍ଷରେ କିଛି ନୁହେଁ । ଶିକ୍ଷଣ ଓ ପାଠାବଳକ
ମଧ୍ୟରେ ନିଳନର ସୁଯୋଗ କ୍ରମେ ବଢୁଅଛି । ପ୍ରାଚୀନ ସ୍ମରକର ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗୋଟିଏ
ଗୋଟିଏ ଲେପ ହୋଇ ଯାଉଅଛି । ଦେଶର ପୂର୍ବ ଶିଳ୍ପ ସବୁ ପ୍ରାୟ ମରଣଲକ୍ଷ ।

ଏହିସବୁ ଅସଂଖ୍ୟ ଅସୁବିଧା ମଧ୍ୟରେ ଜାଗାସ୍ତ୍ର ଜୀବନ ଗଠନ ହୋଇ ନିସଂଶୟକୃତ ପ୍ରତ୍ୟାସ ବୋଲି ମନେ ହେବା ସ୍ଵାଭାବିକ । କଟକ କଲେଜରେ ଦେବତା ଏମ୍, ଏ, ବି, ଏଇ କ୍ରାସହେଲେ, ସିନ୍ଦ୍ରିଭୂମି ଓ ଗଙ୍ଗାମ କଲେଜମାନଙ୍କରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଚଳିଲେ, କିମ୍ବା ଜୟପୁର ଗୋଟିଏ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର କଲେଜ ହୋଇଗଲେ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଜାଗାସ୍ତ୍ର ଆହାତ୍ତା ଯେ ପୂର୍ଣ୍ଣହେବ, ଚାହା ନୁହେଁ । ଜାଗାସ୍ତ୍ର ଜୀବନ ଗଠନ ନିମନ୍ତେ ସହସ୍ର ପଦ୍ମରେ ସହସ୍ର ପ୍ରକାର ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ହେବ । ଅନୁହର ଭୂମିର ଶୁଷ୍କ, ଗ୍ରାମ୍ୟତାହୁଣୀର ସହସ୍ର ଓ ଗ୍ରାମ୍ୟ ପୃଷ୍ଠଭିତ୍ତି ପକୋଡ଼ାରଠାରୁ ଆରମ୍ଭହରି ଧର୍ମ, ଗଜମାଳ ଓ ସମ ଜମାଳ ପ୍ରଭୃତି ବସ୍ତ୍ରାଣ୍ଡି ସେବରେ ବସୁଳ ଅନୋଳନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବହୁମୁଖୀ କ୍ରିୟା ଅନୁଷ୍ଠାନ କରିବାକୁ ହେବ । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଲେଜା, ଦେବଳ ସହସ୍ରସ୍ତ୍ର ଆକ୍ରାନ୍ତ ଦର୍ମନିଷ୍ଠ ଦେଶସେବକ । ଜଣେ ଅନନ୍ତ ମିତ୍ରେ ଦେବଳ ସନ୍ଥାନୀ ଅଧିବେଶନର ଶୁଭି ଛଅ ମାସ ପୂର୍ବରୁ କଲେଜ ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ଚାହିଲ ପକାଇଲେ ଦେବନାହିଁ । ପ୍ରଭୁର, ଆଶୁର, ଓ ବିଶୁର ସନ୍ତପ୍ରହାର କ୍ରିୟାରେ ଦର୍ମ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ସାଧନା କରିବାକୁହେବ । ସନ୍ଥାନୀର ଦନତର ଅଧିବେଶନରେ ଜାତି ଶୃଙ୍ଖଳା ଉଠିବ ନାହିଁ । ଏହା କେବଳ ଜାତିର ମିଳନ ମଣ୍ଡପ । ଏହାରେ ପରସ୍ପର ସହର ଭାବ ବିନିମୟ କରି ମାତୃସେବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁ-ପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ନବବର୍ଷରେ ପୁଣି କର୍ମୀମାନେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରବେଶ କରିବେ ପ୍ରଭୃତି ନିଷ୍ଠାପର ଦର୍ମୀ ସଂଖ୍ୟା ଦେଶରେ ବଢ଼ୁ । ମହାଶ୍ଵରଗାୟ ଜାଗାସ୍ତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନ କରିବୁ । ଓଡ଼ିଆ ଜାଗାସ୍ତ୍ର ଜୀବନରେ ମଙ୍ଗଳମୟଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ ।

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀନିବାସ ଗଜମଣି ଗଜଦେବ ।

ସରସଜଳ ସ୍ନାନ ଚନ୍ଦ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାଦେୟ ବହୁତା ପରେ ନମ୍ର ପ୍ରତାପେ
ସଜୀବ ହୋଇଥିବ ।

ଚିଠିଶ ବିବିଧ ଗୀତ ।

ରାଜ ଦେବନୀ—ରାବଣ ।

ଜୟ ଜୟ ବାଣୀ, ମେଘ ମହାରଣୀ
ଶ୍ରୀ ପଞ୍ଚମନଙ୍କ ରଜତୁଳାମୟ । ଘୋଷା ।

ଉତ୍ତାର ବଦନେ ଉତ୍ତଳ ସନ୍ତାନେ
ପୁରୁଷ ନଳଦ ଶ୍ରେଣୀ । ୧ ।

ସୁପଥ ସୁଖାର୍ଦ୍ଧ ଧନ ମାଳ ଶକ୍ତି
ବ୍ୟାପିଅଛୁ ଏ ଧରଣୀ

ତାଙ୍କ ସମ ଦେହ ଅନ୍ତ ଦେଖା ତାହାଁ
ପ୍ରଜାଙ୍କ ମହତ୍ତମଣି । ୨ ।

ଦୟା ଦାନ ଗୁଣେ ନାହିଁ କିରବନେ
ଉଦୟ ସମ୍ମାର ଶଶି ।

ସୁସେପ ସମର ନୁହେଁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭାବ
ଉତ୍ତଳ-ସନ୍ତାନେ ଜାଣି । ୩ ।

ମିଳିତ ପକ୍ଷର ଜୟ ଦାମନାର
ଉଡ଼ାନ୍ତି କେତେ ଗାଣି ।

ଉପରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଭ ଭକ୍ତିମଳା
କରନ୍ତି ମଙ୍ଗଳ ଧନି । ୪

ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ ପ୍ରସ୍ତାବମାନ ।

ପ୍ରଥମ ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ ।

ଉପସ୍ଥିତ ମହାସମାଜରେ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀଗୋବିନ୍ଦ ଅଭୟ ବିଜୟ ନାମରେ ବିଶ୍ଵବିଦ୍ୟାଳୟ
ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଏହି ସମ୍ମିଳନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରକ୍ତିସ୍ଵପ୍ନ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି ।

ପ୍ରଃ ମହନ୍ତ ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ଗୋସ୍ଵାମୀ

ଅଃ ଗୟ ଶ୍ରୀ ସୁଦାମଚରଣ ନାୟକ ବାଦାହୁର

ସଃ ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ପାଣିଗ୍ରାହୀ ବି, ଏ

ମହନ୍ତ ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ଗୋସ୍ଵାମୀ କହନ୍ତେ :—

ଅଜ ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଅଗତ ସେ ବିଷୟ ବଡ଼ କଷ୍ଟଦାୟକ, ମହାସମାଜ
ବଡ଼ ଶ୍ରୀକ୍ଷଣ । ଦେବେ ନୃଣାଂସ ଦୃଷ୍ୟ । ଦେଉଅଛି ଚାହାର ସଂଖ୍ୟା ତାହୁଁ ।
ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ସମ୍ପ୍ରାନ୍ତ ତ୍ୟାୟ ଓ ସତ୍ୟର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରକ୍ଷା ସଂକଳେ ବଞ୍ଚିବାକୁ
ସହଜ ଶାନ୍ତି ସ୍ଵର ନଷ୍ଟ କରୁଅଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଯାହା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ
ତାହା ସାମାନ୍ୟ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କେ କରୁଅଛୁଁ ଓ ଭବିଷ୍ୟତରେ କରୁଁ । ଯୁକ୍ତ ବହୁକାଳ
ପ୍ରାୟୀ ଦେଉ ଏହା କାହାରି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ । ଭବିଷ୍ୟତ ଗଣ୍ୟର ଲୋକମାନଙ୍କେ
ନିଷ୍ଠୁର ଅବତାରୀ ହସ୍ତରେ ପ୍ରାଣହରଣବା ବଡ଼ ଦୁଃଖର ବିଷୟ । ଏ ଶ୍ରୀକ୍ଷଣ
ଯୁକ୍ତର ଶାନ୍ତି ସାଙ୍ଗଦେବା ନିମନ୍ତେ ଓ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଗୋବିନ୍ଦ ଜୟଲଗି ଭବିଷ୍ୟତ
ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଏଥିପ୍ରତି ଭବିଷ୍ୟତର କରୁଣା ଦୃଷ୍ଟି
ପଡ଼ୁ । ଭବିଷ୍ୟତ କରୁଣାଦୃଷ୍ଟିରେ ଯାହା ଶାନ୍ତିବାସ ସେତେ ଦେବ ।

ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ଓଡ଼ିଶା ଯେ ଏ ଯୁକ୍ତରେ ସ୍ଵାଧୀନତା ନ ଦୋଇଅଛି ଏମନ୍ତ
ନୁହେଁ । ଭାରତ ଉତ୍କଳ ଓ ବ୍ରହ୍ମଣ ଅଧିନାଥୀତ ସମସ୍ତ ପ୍ରଦେଶ ଓ ଗଣ୍ୟ
ସ୍ଵାଧୀନତା । ସ୍ଵାଧୀନତା, ଅସ୍ଵାଧୀନତା ଦଣ୍ଡସ୍ଵାଧୀନ ହୋଇ ଗୋବିନ୍ଦ ଶାନ୍ତି, ଦେଶ
ଓ ଗଣ୍ୟର ଶାନ୍ତି ଲାଗି ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତୁ । ଭବିଷ୍ୟତ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର କରୁଣାବେଦନ ଶୁଣି
ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ଦୂର କରବେ ।

ଗୟବାଦାହୁର ଶ୍ରୀ ସୁଦାମଚରଣ ନାୟକ

ପୂର୍ବୋକ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅନୁମୋଦନ କରି କହନ୍ତେ—

I have been called upon to support the proposal put forward by the Right Reverend Mahanta Maharaj of Radhakanta math of Puri. It is to pray

to God for a speedy conclusion of the war that is devastating not only Europe but the whole of the civilized world. In an assembly like this, of Oriya people, both political and natural, a proposal like this is sure to be carried unanimously. It has the support of the entire population of Orissa. It is the first and foremost resolution and it is very significant with us Oriyas who are noted for the loyalty to the Throne, why, because we Oriyas had a glorious past of our own kings whom we owed allegiance and we therefore possess a tradition of loyalty towards the Throne of which we are justly proud and of which we make no demonstration. The tradition is that the Oriyas are loyal and law-abiding. Thank God, the evil that prevails and predominates in other parts of India has not reached to contaminate Orissa. Though unfortunately the India Defence Act has been extended to Balasore neither the acts, deeds nor conduct of the Oriyas made it in any way a necessary Imperial measure. It was the misdeeds of the misguided Bengalee youths which brought the halter to the nearest Oriya neck. But an Oriya is an Oriya. He is traditionally a Raj-Bhakta. He lives moves and has his being in Rajahs. There is a charm in the word "Raja", it is fascinating to the Oriya mind. There are families which elevate the mind of the Oriyas. A Raja is always a Raja to every body. Objections have been raised in certain quarters for Chiefs to preside—even from Ganjam and other parts. Those who object or raise the cry are ignorant or rather innocent of the Oriya mind that the word Raja has a charm and fascination to the Oriya. The Oriyas want that their Chiefs should co-operate with them. They have been from generation to generation taught to be loyal. Their Chiefs always command their respect irrespective of their position. Loyalty is the Oriya's Dharma (ଧର୍ମ). It is therefore natural for them to be loyal to His Majesty the King Emperor. The war has not only stirred the vitality of Europe but the rest of the world outside

Europe. The British Raj is fighting against a power which has been devouring and devastating the whole of Christendom and her inter-alies. Highly cultured Germany was seeking for time, and opportunity, and both came within her reach and both will have an end and an ignoble end no doubt. We have been praying to God for the last two years but from what we read in papers matters are becoming more and I more serious day by day. The Empire is striving hard to see German militarism crushed. Germany is the central power and her allies are only commandeered." Our British Raj is not behind hand, nor is lacking in powers. The German Emperor teaches to hate, others as his "Kultur" though he is a Defender of Christianity which teaches and preaches love. German Emperor in a prayer said "God has blessed us with 3rd year of war Christmas". Will this go on with him forever? We feel that Germany will have a Napoleanic end, extraordinarily disastrous.-Our King Emperor's empire is not affected muchless affected anywhere but our King Emperor has stood as a defender of right against might, (truth against falsehood, Gabriel against Satan.) British Empire is sure to be crowned with success and it is our duty, that we as loyal subjects should pray for a speedy end of the war and success of the British arm.

ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ପାଣିଗ୍ରାହୀ କ, ଏ, ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ସମର୍ଥନ କରି କହିଲେ ।

ପୃଥ୍ଵୀରାଜ ସଦ୍ଵ୍ୟାସଦ୍ଵାରା କରୁଥିବା ଅନୁମାନଙ୍କର ସମ୍ରାଟଙ୍କର ବଳପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରସ୍ତାବର ସମର୍ଥନ ଲାଭ ମୋ ଉପରେ । ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଲାଭର ଏପରିକିରେ ଜଡ଼ିତ ଯେ ଲାଭରକୁ ଏଥିମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧର ଉପଶାନ୍ତ ଅନିଷ୍ଟଦ୍ଵାରା ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲାଣି । ପଶ୍ୟାଦର ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି, ଧନ ଓ ପ୍ରାଣରେ କ୍ରୋଧାଦି । ଇଂଲଣ୍ଡସମ୍ରାଟ ଇଡ୍ଵାର୍ଡ ଏ ମହା ପ୍ରଳୟବଦ୍ଧ ସମୟରେ ଅବଗାଧି ହୋଇ ନାହାନ୍ତି । ଦେବର ସମସ୍ତ ମନୁଷ୍ୟଜାତି ପ୍ରତି ଦର୍ଦ୍ଦବ୍ୟସାଳତ ସତ୍ତାଣେ ହୁଏ ଜର୍ମାନୀର ଦୁର୍ଦ୍ଦାତା ଲାଲସା କରୁଥିବା ଏ ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣାର ପ୍ରୟୋଜନ ଦେଲା । ଯେତେବେଳେ ବଦର ଜର୍ମାନୀ ଦେଲଜିଷ୍ଟ୍ର ଧ୍ଵଂସ ହଲା ଯେତେବେଳେ ଯଶସ ଶକ୍ତିଲେପର ଅପରା ଦେଲା ସେତେବେଳେ ସର୍ବ ଇଂଲଣ୍ଡ ଶକ୍ତ ପ୍ରହାର

ତେଣୁକରି ବସନ୍ତ ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ । ଏ ସମୟରେ ଇଂଲଣ୍ଡ ମାଲକ ରତ୍ନଧ୍ବରେ ସେ ନିଜର ଅସ୍ତ୍ର ସମ୍ପାଦ ଦରଘାଆ କଲା; ଏହି ସମୟରେ ବେଳା ବୁଝେ ନୁହେଁ ଯୁଦ୍ଧେଘାୟ ସମସ୍ତ ରାଜଦାୟକ ଲାଗିଅଛନ୍ତି—ଏହିର ବସନ୍ତ-କବଳରେ ବର୍ଷକେ ଅବେଦେ ଦଶ ଓ ଅସଦାୟ ଦେଲେଣି, ଅନେଦେ ଅସବଦା ଦେଲେଣି । ଏହି ସମୟ ଦିନୁ ପ୍ରବଳତର ଦେଉଅଛନ୍ତି ମାତ୍ର “ସରୋଧର୍ମ ପ୍ରତୋ-ଜୟଃ” । ଅନୁମାତକ ବ୍ରତଶରଣ ଶେତର ଉପକାର ଧର୍ମ ଓ ଶାନ୍ତିସୋ ଲାଗି ଏହି ପବକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗ ଦେଇଅଛନ୍ତି । ସେ ଅଶେଷ ନବୀଦେବେ । ଏହି ଯୁଦ୍ଧରେ ପରଶାମ ସମ୍ପଦେ ଅଶକ୍ତା କାହିଁ । ଅପଶମାଦେ ଜାଣନ୍ତି ନୂତନ War cabinet ଇଂଲଣ୍ଡରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଏହି ମନ୍ତ୍ରୀସଭାର ପ୍ରଧାନ ନାୟକ Lord George ଏହାଯୋଗୁଁ ଜର୍ମାନ ମନ୍ତରେ ବୋର ଅବଦ୍ଧ ; ଜର୍ମାନ ସକ୍ଷମପ୍ରାବ ଦରଅଛ । ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜର୍ମାନ ସବୁର ବୋଷର ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରାୟସ୍ତବ କରକାହିଁ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସକ୍ଷ ଦେବାର ଦୌଶସି ସମ୍ଭାବନା କାହିଁ । ଯୁଦ୍ଧେଘାୟ ସମୟର ରୁଷଲ ଅନୁମାଦେ ବେଦେ ଶେଗି କାହିଁ । ବ୍ରତଶ ଶାସକକର୍ତ୍ତାମାନେ ଅନୁ-ମାତକ ଅବସ୍ଥା ଦେଇଅଛନ୍ତି । ରାଜବରାଣ୍ୟ ଗଣା ଓଡ଼ିଶାରାଣ୍ୟ ଇଂରାଜ ରାଣ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଜଡ଼ିତ । ବ୍ରତଶର ଜୟରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଣ୍ୟବାଦ ଦେବାର ଅଶା ଦରି-ଅଛ । ଅନୁମାଦେ ଏକାଗ୍ରତାରେ ଉନ୍ନତକ୍ଷ ପ୍ରାର୍ଥନା ଦରୁ ସେପରି ବ୍ରତଶରଣ ଶାନ୍ତି ନବୀ ହୋଇ ବିଜୟମୁକୁଟ ଧରଣ ଦରୁ ।

ମନ୍ଦନ୍ତ ମହାବଳ ଶ୍ରୀ ବଦାଶ ଦାସ କହୁଲେ ।

ମହାରାଜର ଯୁକ୍ତିପରି ଏ ଯୁକ୍ତିର ଉତ୍ତର । ତର୍ଜନ ଅଭାଗର ଦେହୁ ଅମ୍ଭ
ମାନଙ୍କର ମହାବଳା ଯୁକ୍ତିରେ ନିୟୁତ, ଯାହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପ୍ରକଟ ସେ ଅବଶ୍ୟ
ନିୟମର ଭରିବେ । ଯୁକ୍ତି ଅଭାବର ଦେଲଣି—ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଶ୍ୟ ଭବର
ଶାନ୍ତି ସଫାରେ ।

୨ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ।

ଏହା ସମ୍ମିଳନୀ ଉଲ୍ଲେଖବାଦୀ ବାମଶ୍ରାୟସର ଶ୍ରୀ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ଶ୍ରିରାମକ
ଦେବ ଓ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସାମନ୍ତ ଶ୍ରୀ ରାଧାଚରଣ ଦାସଙ୍କ ଅକାଳତ୍ୟାଗରେ
ମୟୂର ଶୋକ ପ୍ରକାଶ କରୁଅଛନ୍ତି ।

ପ୍ର: । ଶ୍ରୀ ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି .

ଅ: । ଚି: ବ, ଏକ, ମିଶ୍ର ନ ରେଖା

ସଃ । ବାବୁ ଶ୍ରୀ ଶିବଜୀରାୟଣ ନାୟକ

ଦୃଢ଼ କବି ପତ୍ନୀରମୋଦନ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣଟି ପ୍ରସ୍ତାବ କରିବାକୁ ଯାଇ ବହୁଲେ ।

ସେପରି ଲୋକ ମନେ ଭାର୍ଯ୍ୟ ଦୁଃଖ ହୁଏ ସେପରି ଦୁଇଟି ମହାତ୍ମା ଗର୍ବ ବର୍ଷ ଉତ୍କଳରୁ ଶୁଭିଷ୍ଟ । ସେମାନଙ୍କ ତାମ ସୁରଣ କରି ମୁଁ ଅପଣାକୁ ଧନ୍ୟ ମଣ୍ଡିଲ । ବାମଣ୍ଡା ସନ—ଅବଶ୍ୟ ସେ ସତସୁରୁଷ ବୋଲି ସମ୍ମାନାସ୍ପଦ, ମାତ୍ର ଜନ-ସାଧାରଣରେ ଗୋଟିଏ ଗୁଣ ସକାଶେ ମନୁଷ୍ୟ ବିଖ୍ୟାତ ହୁଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବାମଣ୍ଡା-ସନଙ୍କଠାରେ ଅନେକ ଗୁଣ ଥିଲା; ମୁଁ ତାଙ୍କ ପିଲାଦିନୁ ତାଙ୍କୁ ଜାଣୁଥିଲି । ସେ ସଂସ୍କୃତ ଓ ଉତ୍କଳଭାଷାରେ ଅସାଧାରଣ ପଣ୍ଡିତ ଥିଲେ । ସେ ବାରଣସୀ ବହୁ ଲେଖିଅଛନ୍ତି । ଅନେକ ବଙ୍ଗୀୟ ମାସିକ ପତ୍ରିକାରେ ସେ ସମସ୍ତ ଆଲୋଚନା ଓ ପ୍ରଶଂସିତ ହୋଇଅଛି । ସେ ଭଲ ଇଞ୍ଜିନିୟରଥିଲେ । ସେ ବାମଣ୍ଡାରେ ସେହି ସେହି ନିର୍ମାଣ କରୁଅଛନ୍ତି ତାହା ଯେ ଦୌଣ୍ଡିଷ ଭଲ ଇଞ୍ଜିନିୟର ପକ୍ଷରେ ପ୍ରସଂସାର ବସସ୍ତୁ ହୋଇଥାନ୍ତି; ତାଙ୍କର ଚିନ୍ତା, କାଠ, ଲୁଗାଦଳରେ ଅନେକ ପାଲୁଣୀ ଓ ସାନ୍ତାଳମାନେ ନିୟୁକ୍ତ ଥାଇ ଜୀବିକା ନିବାହ କରନ୍ତି । ଇଞ୍ଜିନିୟର ଭାବ୍ୟଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ନିଜେ ସବୁପ୍ରଧାନ ଇଞ୍ଜିନିୟର କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ, ବାମଣ୍ଡା, ବଞ୍ଚାନ ଲବେ ରେଟର ତାଙ୍କ ବଞ୍ଚାନ ଆଲୋଚକାର ଉଦ୍‌ବିବରଣ । ଉତ୍କଳାଚଳତ୍ରୟ ଇଂରାଜ ସନରୁରେ ବହୁ ସାବଧାନତା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯାଇଗାହିଁ, ମାତ୍ର ସେ ବଡ଼ ଚତୁର୍ପରବା ସହଜ ତାହା ଦୂର କରି ଥିଲେ, ଜେଲ ଲୋକର ସଂଶୋଧନ ଲାଗି ପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇଥିଲା । ରେଗିର ପ୍ରତି କି ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଅଛନ୍ତି । ସବୁଜୀବରେ ସମ୍ମାନ ଦୃଷ୍ଟି ତାଙ୍କର ବିଶେଷତ୍ଵ ଥିଲା ।

Bamra is the pocket edition of France ବାମଣ୍ଡାରେ ଅବୈତଳତ ସ୍କୁଲ ଉଚ୍ଚ ଇଂରାଜ ସ୍କୁଲ ଓ ବାଲକାସ୍କୁଲ ପ୍ରାପ୍ତି ଓ ପରପୋଷଣ ତାଙ୍କର ବିଦ୍ୟାନୁଗ୍ରହର ପରତପ୍ତ । ପ୍ରଜାସାଧାରଣଙ୍କୁ ବିଦ୍ଵାତ ଚରଣବା ସକାଶେ ସେ ବିଶେଷ ଚେଷ୍ଟା କରୁଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପରି ପରଶ୍ରମୀ ଲୋକ କରଳ, ବାମଣ୍ଡାକୁ ଓଡ଼ିଶାର ଉତ୍କଳିନୀ ବୋଲିଯାଇ ପାରେ । ସେଠାର କବି ଓ ସେଠାର ବାଳକମାନଙ୍କ ଦକ୍ଷତା ସେଠାର ଉତ୍କଳିନୀ ନାମ ସାର୍ଥକ କରୁଅଛି । ବିଦ୍ୟାର ଯଥେଷ୍ଟ ଅବର ହେଉଥିଲା, ସବୁ ସ୍ତ୍ରୀର ପଣ୍ଡିତମାନେ ସ୍ଵର ସ୍ଵର ପାଉଥିଲେ । ସବୁଠାରେ ସେ ମୁକ୍ତବସ୍ତ୍ର ଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଦୁଃଖ ଓ ଅନେକ ଉପା । ସେହିପରି କରୁଅଛନ୍ତି ଅନେକ କଥା ପୃଥିବୀ ଓ ସ୍ଵର୍ଗରେ ଅଛି ତାହା ବର୍ଣ୍ଣନାସ୍ଥରେ ନାହିଁ ।

ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଶ୍ରୀଧାରଣ ବାସ ସୁନ୍ଦର ଧନବନ୍ତ ଉତ୍କଳ ଲୋକ ସ୍ତରେ । ସେ ଅତି
ଧାର୍ମିକ ବଳତ ଓ ସୂକ୍ଷ୍ମଥିଲେ । ସେ ଅକାଳରେ ଧନବ୍ୟୟ କରୁଥିଲେ ।
ତାଙ୍କ ଅକାଳମୃତ୍ୟୁରେ ବାଲେଶ୍ୱର ଶକ୍ତିପ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ଅଛି ।

ବାଲେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର କହୁଥିଲେ ।

ବାମନାଶଳୀ ଓ ସାମନ୍ତ ଶ୍ରୀଧାରଣଙ୍କ ବିଷୟରେ ଭୂଷଣପ୍ରଦାସ ପ୍ରସାଦ
ମାନମୟ ପଦ୍ୟମୋହନ ବାବୁ ଅତି ଉଚିତ କରୁଅଛନ୍ତି । ଅନୁମୋଦନରାଶିର
ମୋ ଉପରେ । ଅନୁମୋଦନେ କାନ୍ଦି ମୃତ୍ୟୁବିଧିର ପ୍ରେତାତ୍ମାକୁ ଲାଗୁ । ଅନୁମୋଦନେ
ଭୂଶିତ ହୋଇ ତାଙ୍କ ଅସ୍ତର ଭୂଶବିଧାନ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଗୁଣକାର୍ତ୍ତବ୍ୟ
ଅନୁମାନଙ୍କର ଅଭାବ । ଅନେକ ଲୋକ ମରୁଅଛନ୍ତି ମାତ୍ର ବାମନା ଓ ଶ୍ରୀଧାରଣ
ମୃତ୍ୟୁରେ ଅନୁମୋଦନେ କାହିଁକି ଭୂଶ ପ୍ରଦାନ କରୁଅଛନ୍ତି ? କାରଣ ସେମାନଙ୍କ
ମୃତ୍ୟୁରେ ଅନୁମୋଦନେ କିଶେଷ ଶକ୍ତିପ୍ରସ୍ତ । ବାମନା ସଙ୍ଗେ ଶଶବିପାରୀ ଯେଉଁ-
ମାନେ ଅଳାପ କରିଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ଏହି ବିଷୟ କରୁଥିବେ ଯେ ପାଣିଅଳ୍ପ ଓ
ଗୋରୁଅଳ୍ପ ଏ ପ୍ରକାର ସବୁପ୍ରକରେ ପ୍ରତ୍ୟାକ୍ଷ ନୁହେଁ । ବାମନା ୪୨୩ ବର୍ଷ
ବଢ଼ିଥିଲେ । ଗର୍ଭାବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲେ ଅନେକ ଦେଶସ୍ଥଚକ୍ରର କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାର
ଥାନ୍ତେ । ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ପିତାଙ୍କ ଉପଯୁକ୍ତ ପୁତ୍ର ଥିଲେ । ସେ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କର
ସୁଦୀର୍ଘ ରକ୍ଷାକର ପିତୃବଂଶ ସୁସ୍ଥିତ ଚାହା ନୁହେଁ ସେ ନିଜେ ୨୦ ମାସର
ବ୍ୟାପୀ କରଦାନ କରିଅଛନ୍ତି । ଯଦିଓ ଅନେକ ଅହାତସତ୍ତ୍ୱେ ଓ ସେ ସନ୍ନିଳମାରେ
ଯୋଗ ଦେଇ ତ ଥିଲେ ତଥାପି ବ୍ୟସନବ୍ୟାଧିରାଶି ପ୍ରାପ୍ତବ୍ରାତ୍ରୀ ସନ୍ନିଳମାର
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଆଶିଷ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ବାଣିଜ୍ୟ
ବ୍ୟବସାୟ ଲବ୍ଧାଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ମନେ କରୁ ନ ଥିଲେ । ବାଣିଜ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କର
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏହି ଉପଦେଶ ଲବ୍ଧର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସେ
ନିଜେ ଉଚ୍ଚଧରଣର ବଡ଼, ଚକ୍ରକର ଓ ସୁସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ଗାଙ୍ଗେୟ ବଜୟ କାବ୍ୟ
ତାଙ୍କ ଅକାଳ ବିଷୟରେ ଅସମ୍ଭବ ରହିଲା । ସେ ବଙ୍ଗ, ଉତ୍କଳ ଓ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେ-
ଶରେ ପ୍ରଜାର୍ଥ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଗୁଣକାର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବା ଅନୁମାନଙ୍କର ଉଚିତ ।

ବାମନ୍ତ ଶ୍ରୀଧାରଣ ନିଜେ ଧନୀଥିଲେ । ଧନ କେବଳ ଦାନ ସଦାଶେ
ଏକଥା ସେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଧନବ୍ୟୟ ବହୁମୁଖୀ ଥିଲା । ସଦା-
ବର୍ତ୍ତ, ତାନ୍ତ୍ରରଖାଦା ପ୍ରାପ୍ତ, ଦରଦାଶାଶ୍ରମ ପ୍ରାପ୍ତ ଓ ପୁଣ୍ୟଭିକ୍ଷୁନୀ ପ୍ରଭୃତି
ଦାତା ସଦବ୍ୟୟରେ ତାଙ୍କର ଧନ ବ୍ୟୟିତ ହେଉଥିଲା । ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ତାଙ୍କର

ବସୋମ ଅବଶ୍ୟ ଶୋକାବଦ୍, ଶ୍ରୀ ଗୁଣାଚରଣଙ୍କର ସଦ୍‌ଗୁଣ ଅନୁଭବଣ କରବା ସମସ୍ତଙ୍କର ବିଧେୟ, ଅତଏବ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ଅନ୍ତରରସଦ୍ ଅନୁମୋଦନ କରୁଅଛି ।

ବାରୁ ଶ୍ରୀ ଶିବନାଗସୁଣ ତାହୁନ କହିଲେ—ମୁଁ ବାମଶ୍ରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ ଅନଭିଜ୍ଞ ତେଣୁ ତାଙ୍କର ଗୁଣାବଳୀ କଷ୍ଟସ୍ଵରୂପେ ମୁଁ ବିଶେଷ କହିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ଗୁଣା-
ଚରଣଙ୍କୁ ମୁଁ ତାଙ୍କ ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ଜାଣେ, ସେ ବଡ଼ସ୍ତ୍ରୀ, ରକ୍ତ ଓ ଦେଶ-
ସେବକ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସାତସପ୍ତ ବାଳେଶ୍ଵର ସମ୍ବିଳମାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିଲେ ।
ସେ କନାଯୋଗୀରେ ଅତିଥିମାନଙ୍କୁ ଗାଡ଼ିରେ ଚଢ଼ାଇ ଗୋଡ଼ାଧିକାର ଦେଉଥିଲେ ।
ତାଙ୍କର କଳସ୍, ଗୁଣାଗୋବିନ୍ଦ ତାଙ୍କୁ ଅନୁଭବଣ କରି ଓଡ଼ିଶାକୁ ଧନ୍ୟକରିଲୁ ।

ବାରୁ ଗମ ନାଗସୁଣ ପ୍ରହରାଜ କହିଲେ—ପ୍ରକର ମୋହନ ବାରୁଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ
ଓ ବାରିଷ୍ଟର ମିଶ୍ରଙ୍କ ଅନୁମୋଦନପରେ ମୋର ସମର୍ଥନବାହୁଲ୍ୟ ମାତ୍ର । ଯେଉଁ
ପୁରୁଷାଣୀରେ ପାଣି ପୂର୍ଣ୍ଣହୁଏ ତାହାର ନିଷାସନ ନକଲେ ପୋଷାକର ବନ୍ଧ ଭଙ୍ଗ-
ଯାଏ । ସେହିପରି ସେ । କି ଓ ଶେଷ ଉପସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରଜାପ କଲେ ମନରେ ଶାନ୍ତି
ଅସେ । ଶକୁନ୍ତଳାରେ କବିବର କାଳୀଦାସ କହିଅଛନ୍ତି—“ପ୍ରିୟନକକୁ ଦୁଃଖ
ବାଦିଦେଲେ ଦୁଃଖ ସହ ହୋଇଯାଏ” । ବାମଶ୍ରୀ ଓ ଗୁଣାଚରଣ ମୃଗରେ
ଦୁଃଖ ସାହା ବାଲେଶ୍ଵରବାସୀମାନେ ଏକା ରହିଥିଲେ ତାହା ଗଣ୍ଡାମ ଓ ସମ୍ବଲ-
ପୁର ପ୍ରଭୃତି ସ୍ଥାନର ଭ୍ରମମାନେ ବାନ୍ଧିନେଲେ ଆମ୍ଭେମାନେ ସହଯିବୁଁ । ଭ୍ରମର-
ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତି କଲିବତା ପରଦର୍ଶନ ହାତରେ ବାମଶ୍ରୀ ଗଜାଙ୍କସହିତ ମୋର ସାକ୍ଷାତ୍ ।
ଶେଷେ ଚିତ୍ତ ଗୁଡ଼ର ବନ୍ଧରେ ପକାଇ କଷ୍ଟ ମାରୁଁ ଅମୃତମାନଙ୍କୁ ପାଶେଟି ନେବାକୁ
ଉପସ୍ଥିତ । ସେ Oriya type writer ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ରଚନାକୁ
ପ୍ରମାଣ ଯେ ସେ କବିଦୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବଙ୍କ ଅବତାର ।

ଗୁଣାଚରଣ ବାରୁଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ ମୋର ଅଭିଜ୍ଞତା ଅସ୍ପଷ୍ଟ । ଦୋଷବିଚ୍ଛନ୍ନ
ମଣିଷ ଅଭାବ । ତେଣୁ ମନୁଷ୍ୟର ଗୁଣାବଳୀ ଆଲୋଚନା କରବା ବିଧେୟ, ଗୁଣା-
ଚରଣଙ୍କଠାରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଗୁଣ ଥିଲା । ଗତ ବାଲେଶ୍ଵର ଅଧ୍ୟବେଶନ ହେବା ମୋର
ମନେ ପଡ଼ିଛି, ଗୁଣାଚରଣ ବାରୁ ସାଗନ୍ଧ୍ୟ ସଂକଳନପାଇଁ ଅବିଚ୍ଛାନ୍ତ ପରଶ୍ରମ କରି
ରାଜ ୧୦ ଟା ସମୟରେ ମୋ ଗେମଶୟ୍ୟା ପାଖରେ ଉପସ୍ଥିତଥିଲେ, ଏହା
ତାହାଙ୍କ ବ୍ୟସ୍ତ ସହସ୍ର ଚାର ପରିଚୟ । ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଓପର ହୋଇ ମାତଲୁ ।
ଭ୍ରମରବିମାନ ମଧ୍ୟ ସେଇଠା । ତେଣୁ ଭିତରେ ପଶି ଗୁଣ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ ।
ଅତଏବ ଅନ୍ତରର ସଦ୍ ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଅଛି ।

“ସ୍ଵ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ—

ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଜୟପୁର ଏଜେନ୍ସିକୁ ଗୋଟିଏ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଜିଲ୍ଲାରେ ପରିଣତ କରି ତହିଁରେ ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ ପ୍ରଚଳନ କରିବା ନିତାନ୍ତ ଅବସ୍ୟାଙ୍ଗୀୟ ବୋଲି ଏହି ସନ୍ଥାନୀ ବିବେଚନା କରନ୍ତି ଏବଂ ଏଥିପ୍ରତି ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ମତାଯୋଗ ଅନୁକର୍ଷଣ କରନ୍ତି ।

ପ୍ରା. ଶ୍ରୀ ବିଜୟଦେବ ବର୍ମା, —

ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ଉତ୍ତରାଂଶରେ କରନ୍ତି କଲେ ଯଥା —

(୧) ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଜୟପୁର ଏଜେନ୍ସିକୁ ଗୋଟିଏ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଜିଲ୍ଲାରେ ପରିଣତ କରିବା ।

(୨) ତହିଁରେ ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ ପ୍ରଚଳନ ।

ଅଥବାପଦେ ସମ୍ଭାଷକଙ୍କ ବକ୍ତୃତାରୁ ଜାଣିଥିବେ ଜୟପୁରର ସେବିକାଳ ୧୭୦୦୦ ବର୍ଗ ମାଇଲ । ଏଥିରୁ ଅର୍ଡ଼େନାରି ଗ୍ରାମ ୬୦୦୦ ବର୍ଗମାଇଲ, ଅବଶ୍ୟକ ୧୧୦୦୦ ବର୍ଗମାଇଲ ଜୟପୁର । ଏହା ଡ୍ରୌଣସି ଏବଂଗୁଜା ଦ୍ଵାରା ସୁଶାସିତ ନ ଦେବା ଦେହୁ ଏହା ଭଲ ନ ଲାଗେ କରନ୍ତି ଦୋରଅଛି । P. W. D. Local Fund. ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ବାହା ପୃଥକ୍ ଦୋରଅଛି । କିନ୍ତୁ ସରକାରୀ ଗଜସ୍ତ୍ର, ଫୌଜଦାରୀ ଓ ଉଦ୍ୟାନର ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଵ ବିଷୟରେ ସେପୁର ବିଶାଖାପଞ୍ଜନ ଅନ୍ତର୍ଗତ । ସେଠାର ଶାସକବର୍ତ୍ତୀ ଜଣାଇଅଛନ୍ତି ଯେ ଜୟପୁର ଉପରେ କିସପୁରେ ବିଶାଖାପଞ୍ଜନଠାରୁ ପୃଥକ୍ ଦେବା ବାହ୍ୟମୟ । ମାତ୍ର ଯୁକ୍ତ ଦେହୁ ବାହା ପ୍ରଗତି ଅଛି । ଏହା ବୋଲି ଅମ୍ଭେମାନେ ଆବେଦନ କରିବା ନାହିଁ ଏ କଥା ନୁହେଁ, ଯେତେବେଳେ ଲେଣ୍ଡମେଣ୍ଟ କେତେକ ବିଷୟରେ ଜୟପୁରକୁ ପୃଥକ୍ କରି-ଅଛନ୍ତି ତେବେବେଳେ ଅମ୍ଭେମାନେ ଆଶା କରୁଁ ଯେ ତଦାକୁ ସରକାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ-ରୂପେ ପୃଥକ୍ କରିଦେବେ । ତେଣୁ ଆବେଦନ ପଠାଇବାକୁ ଦେବ ।

(୨) ସେଠାରେ ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ ପ୍ରଚଳନ କରିବା । — ଜୟପୁରର ଲୋକେ ଅଦମ୍ୟବାସୀ; ସେମାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ସମସ୍ତେ ଓଡ଼ିଆ, ସେଠାରେ କେବେବି ଲୋକେ ବାସ କରନ୍ତି, ସେଠା ଗଜ୍ୟ ବା ଗଜା ବରକାରରେ ଲୋକେ ପ୍ରଚଳନ ନାହିଁ । ସେଠାକୁ ବିଜ୍ଞ ଉତ୍କଳୀ ଭ୍ରମମାନେ ତ ଯିବାରୁ ଗୋଲଙ୍ଗାମାନେ ସେଠାରେ କର୍ମରୂପ ଦୋରଅଛନ୍ତି । ସେଠାରେ ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ ପ୍ରଚଳନ ଦେବ ଉଚିତ । ଜୟପୁର ଗୋଟିଏ ଓଡ଼ିଆଜିଲ୍ଲା ଦେବା ବୃତ୍ତନ୍ତ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ମୁଁ ଅମନ କଲି ।

ଏ ସଦ୍‌ବଚନ ମହାଶୟ, ଏଲ, ପ୍ରସାବତରୁ ଅନୁମୋଦନ କରି କହିଲେ—
 ବୌଗୋଳିକ ଓ ସାମାଜିକ ଅବଶ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ପୃଥକ୍ କଲର ସମସ୍ତ ଉପା-
 ଦାନ ଜୟପୁରଠାରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛି । ସେଠାର ଜନସଂଖ୍ୟା, ଅସ୍ତ୍ର ଓ ଅସ୍ତ୍ରଜେ-
 ଦେଶୀୟ ଯେ ଏହା ଗୋଟିଏ ପୃଥକ୍ କଲ ଦେବା ଉଚିତ । ଶ୍ଵେତ ଓ ବସାଗା-
 ପଟଣାର ଯେଉଁ ଓଡ଼ିଆମାନେ ସେଠାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ବ୍ୟାସ
 କରନ୍ତି ଯେ ଜୟପୁର ଗୋଟିଏ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର କଲ ଦେଲେ ସେଠାକାର ଓଡ଼ିଆ-
 ମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତ ହେବ । କଲ ସହିତରେ ଚୈଲ ଯେପରି ମିଶି ନ ପାରେ
 ସେହିପରି ଓଡ଼ିଆମାନେ ଚୈଲଜିମାଦଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଶି ବଦାମି ଏବଂ ଜାତି ଦୋର
 ନ ପାରନ୍ତି । ଜୟପୁର ଭଲ ଜଳରେ ପରିଣତ ଦେଲେ ଅମୁମାନଙ୍କର ଅବେଶ
 ଉପକାର ସାଧନ ହେବ । ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଶବ୍ଦର ଗ୍ରହଣ ନ କରୁଥିବା ଜୟପୁର ଓଡ଼ିଆଙ୍କ
 ଧନରେ ପ୍ରବାହିତ । ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର କଲ ଗଠିତ ଦେବା ଅବଶ୍ୟକ—
 ଯେହେତୁ ଓଡ଼ିଆ ଓ ଜୟପୁର ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଭାବ ଭାଷା ଏକ । ସେଠାରେ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର
 କଲ ନ ଥିବାରୁ ସେଠାର ଭାଷା ଓ ଜାଗା ଭାବ ବଢ଼ାଶୋଭା, ଶ୍ରଦ୍ଧାସ୍ପଦ ବଳ
 ବିକ୍ରମଦେବ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଟେକ୍ ରଖି ନ ଥିଲେ ଓଡ଼ିଆ ସେଠାର ଦୃଷ୍ଟିରେ ରହି
 ନ ଥାନ୍ତା । ଜୟପୁର ମୁମୂର୍ତ୍ତିମାଣ ମୂଳ ନୁହେଁ । ସେଠାରେ ଜାଗାସ୍ତ୍ର ଭାବ ନୁହେଁ
 ଦେବା ଉଚିତ । ତେଣୁ ଜୟପୁର ସହିତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁମୋଦନ କରୁଅଛୁ ।

Mr. B N. Misra. ସମର୍ଥନ କରି କହିଲେ—

I beg to support this resolution in English. It is not a new proposal. Lord Curzon proposed to bring Ganjam and Joypur to Orissa. This matter of Joypur Agency forms for police Govt. a separate department. Mr. Hanis's report for civil and criminal administration to form Joypur a separate District with Oriya as the court language. In area and population it is quite fit for a separate District. The subordinate Rajas are all Oriyas. Hence it ought to be an Oriya District. This resolution ought to reach the ears of the Madras Government.

ଏଥି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ—

ଓଡ଼ିଶା ଉପକୂଳରେ ରାସ୍ତାରେ ଲବଣପ୍ରାନ୍ତୀନ ଉଠାଇଦେବା-
 ଦ୍ଵାରା ଗହର ଉତ୍କଳବାସିଙ୍କର ଏକ ପ୍ରଧାନ ଜୀବନାବିଧିର ଉପାୟ ବଳ

ହୋଇଯିବାରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାର ପୁରୀ ପ୍ରତିଳିପିମନ୍ତେ ଭରଣ୍ୟ ଓ ପ୍ରାଦେଶିକ
ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଏହି ଫଳିଳା ପ୍ରାପ୍ତି କରିବ ।

ପ୍ରୀ—ମାତ୍ୟବର ଶ୍ରୀ ଗବେନ୍ଦ୍ରଧାମସ୍ତୁତ୍ୟ ଇତ୍ୟଦେଃ ଗୀତାସହେତୁ କବିତା,
ବହୁଲୋ—

ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ତେଜା କରବା ଉଚିତ ହେଉ ଏ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦ୍ଵାର୍ଯ୍ୟରେ
ପରିଣତ ହୁଏ । ଅନେକ ଦିନପୂର୍ବେ ଓଡ଼ିଶାର ଅନେକ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଲୁଣପୋକ୍ରାନ୍ତ
ହେଉଥିଲା । ବଙ୍ଗାଳୀରେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାଲୁଣ ଚିତ୍ତୁଥିଲା, ଓଡ଼ିଶାସିଦ୍ଧି ଖୁବ୍‌ଲିଙ୍ଗ-
ସିଦ୍ଧେବ ଚକ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ଲୁଣ ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତର ଲୁଣ ଅପେକ୍ଷା ଭଲ ।
ପରଦାରବାହୁର ଓଡ଼ିଶାର ଲବଣବିଶେଷ ବାଣିଜ୍ୟ ୯ ୯୦୦୦୦୦୦ ଅଠର
ଲକ୍ଷ ବୋଲି ଅବୁ ବୁଝୁଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଦୁଇପ୍ରକାର ଲୁଣ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିଲା ।
ଯଥା—ପୁଙ୍ଗା ଓ କର୍କିତ—ରକ୍ତ ବା ସୂର୍ଯ୍ୟକରଣ ଉତ୍ପନ୍ନ । ଚିଲିକା ଅନ୍ତେ
ବର୍ଷକେ ଶଲ୍ୟ ମହଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହେବାରେ
ଲବଣପୋକ୍ରାନ ବନ୍ଦ । ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକମଣ୍ଡଳର ଶତକର ୮୦ ବୃଷଭାଗ ।
ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚଳି ଶୁଣ ବର୍ଷରେ ଅଳ୍ପବୁଝି ବା ଅଳ୍ପବୁଝି ଯୋଗେ ପସର ମଞ୍ଜୁ
ହୋଇଯାଏ । କୃଷି ବ୍ୟଗତ ଗାବିଜାଳବାହର ଅନ୍ୟ ଉତ୍ପାଦ ଉତ୍କଳରେ ନାହିଁ ।
ହେବଳ ରେଙ୍ଗୁଳ, କଲିକତା ଓ ଅସାମକୁ ଯାଇ କୁଲିବାର୍ଯ୍ୟ କର ହେବେତ
ଓଡ଼ିଆ ଉଦର ପୂରଣ କରିବ କାରଣ ଓଡ଼ିଶାରେ ସେମାନେ ଦାର୍ଯ୍ୟ ପାନ୍ତିନାହିଁ ।

ପସର ଲୋକସାଧୁ ହେଲେ ଧୂବେ ଲୋକମାନେ ଲୁଣ କର ତାର ଲବରେ
ଚିତ୍ତୁଥିଲେ । ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନ ଲୁଣପୋକ୍ରାନ ନ ହେବାରୁ ଅଗିରିବ ବୃଷିମାତ୍ର-
କର ନାନା ଦାର୍ଯ୍ୟ ପାଇବାର ସୁବିଧା ନାହିଁ । ସମୁଦ୍ର କୁଳ ଲୁଣ ରସାଳପ୍ରାନ୍ତରେ
ଅନ୍ୟ ଶୁଣ ହୁଏନାହିଁ । ତେଣୁ ଶୁଣ ଜମିରେ ଶକ୍ତି ହେବନାହିଁ । ଯେଉଁ ସମ-
ସ୍ଥରେ ଲୁଣ ହୁଏ ସେତେବେଳେ ବୃଷଜାମ ମଧ୍ୟ ନ ଥାଏ । ତେଣୁ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ମୁଁ
ଅଗତ କରୁଅଛି ।

ଆ—ଶ୍ରୀ ରବିବାଳୁଚରଣ ଦାସ ଜମିଦାର ବହୁରେ ।—

ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତର ଲବଣପୋକ୍ରାନ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧେ ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ
ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ । ତେବେ ବାଲେଶ୍ଵରର ଲୁଣବ୍ୟବସାୟ ସଙ୍ଗେ ମୁଁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥିଲି ।
ବାଲେଶ୍ଵର ଲୁଣ ବଙ୍ଗଦେଶ ନିବେଶିତୀ ସରକାରୀ ଗୋଲକୁ ଯାଉଥିଲା । ବଙ୍ଗ-
ଦେଶ ଓ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ ଏ ଲୁଣ ପ୍ରଚଳିତ ହେଉଥିଲା । ଏହି ଲୁଣପୋକ୍ରାନ୍ତ

ଓ ବହଳ ସକାଶେ ବାଲେଶ୍ଵର ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରାୟ ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶଲେବ ଦାମ ପାଉଥିଲେ । ଜାହାଜ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ବମାର, ବଡ଼ାଇ ଜାହାଜାନିବାଦ କରୁଥିଲେ, ମାତ୍ରେ-
ଶଲସି ମଧ୍ୟ ଜାହାଜ ପାଉଥିଲେ, ମାତ୍ରେ ସେ ଲୁଣବ୍ୟବସାୟ ଉଠିଯିବାରୁ ବାଲେଶ୍ଵର
ଲେବେ ବଡ଼ ବସ୍ତୁ ପାଉଅଛନ୍ତି । ଲୁଣପୋକ୍ରାନ ଉଠିଯିବାରୁ ଲେବେ ଦରିଦ୍ର
ହୋଇଅଛନ୍ତି । କନିକାସଜା ଲୁଣପୋକ୍ରାନର ସମ୍ବରୁଦ୍ଧ ନ ପାଇଁ ଅନେକ ଦିନରୁ
ତେଣ୍ଡା କରୁଥିବାରୁ ଅମ୍ବମାନଙ୍କର ଧନ୍ୟବାଦାର୍ଦ୍, ବାଲେଶ୍ଵରବାସିମାନଙ୍କର
ଏ ଦାର୍ଯ୍ୟ ସଂଧାନଲଗି ଉତ୍ତୋଷ ତେଣ୍ଡା କରିବା ଉଚିତ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜଗବନ୍ଧୁ ସିଂହ ଓକିଲ ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ସମର୍ଥନ କରି କହିଲେ ।—

ଲୁଣ ଅମ୍ବମାନଙ୍କର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକୀୟ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ତେଣୁ ଏହାର ବସତ
ଅଲେକତା ଅବଶ୍ୟକ । ଲୁଣପୋକ୍ରାନ ବାହୁକ ବନ୍ଦ ହେଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା
ଅଲେକ୍ୟ ନୁହେଁ । ପାରିକୁଡ଼ ମାଲୁଦର ଲେକମାନେ ଅନାରୁଣ୍ଡିଯୋଗୁଁ ଏ
ବର୍ଷ ଅବହତ୍ତୁ ପାଉଅଛନ୍ତି । ଲେକପ୍ରେସ୍ ପୁରାଣ କଲେକ୍ଟର ସାହେବ ସାଧାରଣ
ଗୁମାଦାର ସେଠାରେ ଅନୁଦାନର ସୁବଧା କରିଅଛନ୍ତି । ସେଠାର ଲେକଙ୍କ
ଦୁଇବସ୍ତାର କାଶେ ବର୍ତ୍ତମାନ ରୁଣ୍ଡିଅଛି—ତାହା ଲବଣପୋକ୍ରାନ ବନ୍ଦ ।
ସେମାନେ ଶୁଷ୍ଟ ଅପେକ୍ଷା ଲବଣପୋକ୍ରାନ ଅଧିକ ଦର ଧନବାନ୍ ହେଉଥିଲେ ।
ବାଲେଶ୍ଵରର କଥା ଶୁଣିଅଛନ୍ତି । ପାରିକୁଡ଼ ମାଲୁଦ ଦେଖିଲେ ବୁଝିବେ ଲେବେ
କି ବସ୍ତୁରେ ପଡ଼ିଅଛି । ସରକାରଙ୍କ ବାଦ୍ଦର Industrial Commission
ବସାଇଅଛନ୍ତି । ଆଶା କରାଯାଏ ଏ ସୁଯୋଗରେ ଏ ବସ୍ତୁ Commission କୁ
ଓ ସରକାରଙ୍କୁ ଗୁମାଦାଦେଇପାରିଲେ ସରକାର ଅବଶ୍ୟ ଅମ୍ବମାନଙ୍କର ବୁଝାଇ
ଶୁଣିବେ । ତେଣୁ ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ଅନ୍ତରର ସହିତ ମୁଁ ସମର୍ଥନ କରୁଅଛି ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବଲ୍ଲଭରୁ ଦାସ ଓକିଲ କହିଲେ —

ଅପଣମାନେ ଲୁଣପୋକ୍ରାନର ପ୍ରଚରୁଦ୍ଧାନର ଅବଶ୍ୟକତା ଶୁଣିଲେ ।
କାର୍ଯ୍ୟରେ କପର ପରଶର ହେବ ତାହା ଶୁଦ୍ଧିବା ଉଚିତ । ବେଳ ସରକାରଙ୍କ
ଉପରେ ନିର୍ଭର କଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଅମ୍ବେ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ପଥ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ସେ
ଅଉ ଅଧେ ସମ୍ପାଦିତବେ । ଏହା ଏକଜଣକର କାର୍ଯ୍ୟ ବା ବାଲେଶ୍ଵର କାର୍ଯ୍ୟ-
ନିବାହିକା ସମିତିର କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ, ଅମ୍ବମାନଙ୍କର ସମ୍ମିଳିତ ଶକ୍ତି ନିୟୋଜିତ
କରିବା ଉଚିତ, ଅମ୍ବେମାନେ ସୌଭାଗ୍ୟକ୍ରମେ ଲଃ ମେହିଓର ସାହେବଙ୍କୁ ଓଡ଼ି-
ଶାର ଦମିତଦରକୁପେ ପାଇଅଛୁ । ତେଣୁ କଲେ ଅବଶ୍ୟାକାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ହେବ ।

୫ମ ଚର୍ଚ୍ଚାବଳୀ:—

ପ୍ରାକୃତ ଓଡ଼ିଆର ବୈଷୟିକ ଶିକ୍ଷାପ୍ରସାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କଟକରେ ଗୋଟିଏ ଇଞ୍ଜିନିୟାରୀ ସ୍କୁଲ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବା ନିତ୍ୟାନ୍ତ ଅବଶ୍ୟକ ବୋଲି ସମ୍ମିଳନ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଅଛନ୍ତି ।

ପ୍ରସ୍ତାବକ ମାଧ୍ୟକ୍ଷର ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଦାସ କ, ୧, କହିଲେ—

ପ୍ରସ୍ତାବଟି ସହଜ ମାତ୍ର ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାର ଦରକାର କଣ ? ମୋଟି କଲି ସେ ସମସ୍ତ ଅଲୋଚନା କରିବା ଅସମ୍ଭବ ।

ପ୍ରାକୃତ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରକୃତ ଛଡ଼ା ଓଡ଼ିଆ ନୁହେଁ । ମନୁଷ୍ୟ ମନୁବେଳେ ତାକୁ ପ୍ରକୃତ ଛଡ଼ା ବୋଲି କହନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ମରିନାହିଁ । କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ମନଶ୍ଚିମେଷ୍ୟଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବାରୁ ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳରୁ ପ୍ରାକୃତ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲିଯାଏ । ସେହି ଜାତୀୟତା ବଳରେ ଏହି ବସ୍ତୁ ଓଡ଼ିଆ ଯୋଡ଼ି ଦେବ ।

ବୈଷୟିକ ଶିକ୍ଷା ବା ପ୍ରାଥମ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଓଡ଼ିଆଜାତି ଚିରପ୍ରସିଦ୍ଧ । ଓଡ଼ିଆ ଚରିତ୍ରାତ୍ମକ ପ୍ରାପତ୍ୟସୂକ୍ଷ୍ମା ଛଣ୍ଡାଂଶୁରେ ଅତି କଥଣ ରହିବ ? ଉଦ୍‌ବେଗର, ଦୋଷାର୍ତ୍ତ ଓ ସୁଗମର ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଜାତୀୟତା, ଇତିହାସ । ଏ ସମସ୍ତ ମନ୍ତବ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହେଲେ ଓଡ଼ିଆର ଗୌରବଚିତ୍ର ଅତି କଣ ରହିବ ? ଅତି ଶିକ୍ଷିତ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟମାନଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଯେଉଁ ଜାତିର ପ୍ରାପତ୍ୟ ବସ୍ତୁସ୍ଥ ଜନ୍ମାଦିଅଛି ସେ ଜାତିର ପ୍ରାପତ୍ୟ କଣ ଥିଲା ଅପେକ୍ଷାରେ ସହଜରେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରିବେ । ଜାତିର ଅଗତ କଥଣ ଥିଲା ତାହା ଦେଖି ଶିକ୍ଷା ଦେବା ଉଚିତ । ସବୁଜାତି— ଜର୍ମାନ, ପ୍ରେସ୍, ଇଂରାଜ ସମସ୍ତ ଜାତିର ବୌଦ୍ଧିକ ବୈଶ୍ଵକାର୍ଯ୍ୟରେ ବିଶେଷତ୍ଵ ଅଛି । ଜର୍ମାନ ଜାତି ଧର୍ମିବଳରେ ନୁହେଁ, ସତ୍ୟ ବଳରେ ନୁହେଁ କେବଳ ପ୍ରାପତ୍ୟବଳରେ ଅତି ସମ୍ବଳପ୍ରାଣୀରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ । ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଜାତୀୟତା କେବଳ ତାର ପ୍ରାପତ୍ୟରେ *Genius to the Oriya lies in its architecture*. ଅଜବାଲ ଅଦେବ ଓଡ଼ିଆ ଘର ଉପାଧରେ ବୁଣେ ହେଉଁ ଅଛନ୍ତି । ଏହା ଜାତିର ଗୌରବ ବଢ଼ାଉଅଛି ସତ୍ୟ, ମାତ୍ର ଉଦ୍‌ବେଗର ଦେଉଳ ଚର କଥ ଅମ ଜାତିର ଶ୍ଵେତ ରଞ୍ଜିତ । ଓଡ଼ିଆ କେଉଁ ଶିକ୍ଷାରେ ବିଶେଷତ୍ଵ ଦେଖାଇ ପାରବ ଏଥିପ୍ରତି ଦିବାର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିତାହିଁ । ତାହା ହୋଇଥିଲେ P. W. D. ରେ ଜଣେ ଦେଲେ ଓଡ଼ିଆ ଥାନ୍ତେ । ଓଡ଼ିଆର ପଞ୍ଚାଦିପଦ ରକାବଣ କେବଳ ତାହାର ଶିକ୍ଷାର ଅଭାବ । ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁମା ନେ ପ୍ରାପତ୍ୟ ଶିକ୍ଷାରେ ସୁବ୍ୟା

ପାଠଶାଳା ସେମାନେ କୃତବ୍ୟ ଦେଖାଇ ଅଛନ୍ତି ଓଡ଼ିଆ ଜାଗସୁଦା ଜାଗ୍ରତ କରିବା ପାଇଁ କଟକରେ ଗୋଟିଏ ଇଞ୍ଜିନିୟାର ସ୍କୁଲ ପ୍ରାୟନ କରିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଇଞ୍ଜିନିୟର ଅଂଗଡ଼ର ଗଜା ମହୋଦୟ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଟ ୨୦୦୦୦ ବା ସରିକାର ବାହାଦୁରଙ୍କ ହସ୍ତରେ ଅର୍ପଣ କରିଅଛନ୍ତି । ଯୁକ୍ତ ସମସ୍ତ ଶ୍ଵରଦାର୍ଯ୍ୟର ଅନ୍ତ-ସମ୍ପ୍ରଦେଶରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟୟ ବଦଳ କରି ସରକାରବାଦୁରୁ ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲ ପ୍ରାପନ କରିବୁ ଏ ପ୍ରାର୍ଥନା ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ଉପଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ଅମ୍ଭେମାନେ ତେଜାହାସ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ କରି ସରକାରଙ୍କ ଦଳରେ ଦାକର ଦେଲେ ଅବଶ୍ୟ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବୁଁ । ଯଦି ଆପଣମାନେ ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସମୀକ୍ଷା କୋଲ ମନେ କରିବୁ ତେବେ ଦାୟିତା ବା ଅଶା ସମ୍ମାନଦକ୍ଷତାରୁ ରେହା ପଠାଇଲେ ଆଶା ସଫଳ ହେବ । ପ୍ରାୟ ୨ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଦେଲେ ସ୍କୁଲଟିଏ ହୋଇପାରିବ ।

ଅନୁମୋଦିତ ଗଣେଶ ମହାପାତ୍ର କ, <ଲ କହିଲେ:—

ଅନେକଦିନ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ସମ୍ମିଳନ ମଣ୍ଡଳରେ ଆଗର ଦେବାକୁ ସରକାର ବୁଝିଲେଣି ଓଡ଼ିଆମାନେ ବୈଷୟିକ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ । ମାନ୍ୟ ବା ଓଡ଼ିଶାରେ ଏ ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ତାହୁଁ । ଏହି ପ୍ରଦେଶର ଓଡ଼ିଆମାନେ ବୈଷୟିକ ଶିକ୍ଷା ସହାୟ ଶିକ୍ଷୁର ଯିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । କଟକ ସର୍ବେସ୍କୁଲ କିଛି ନୁହେଁ । ଏପରି ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ଥିବା ଶୋଚନୀୟ ବ୍ୟାପାର । ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗେଇ କାହାନ୍ତି ଏପରି ନୁହେଁ । ଇଞ୍ଜିନିୟାର କଲେଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଅର୍ଥସାପେକ୍ଷ । ବଣେଷରୀ ଯୁକ୍ତ ବାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆସକ୍ତ କରୁଅଛନ୍ତି ମାତ୍ର ସବୁବେଳେ ମରଦାବଙ୍କୁ ଗୁହଁବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଅଂଗଡ଼ ଗଜା ହୋ ଡିଏ ଦକ୍ଷର ଟଙ୍କା ଦେଇଅଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଧନ, ଗଣ୍ୟ-ମାନ୍ୟ ଗଜା, ଜମିଦାର ଅନେକ ଅଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାରୁ ଦୂରଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସଂଗ୍ରହ ଦେବା କିଛି ନୁହେଁ । ଗଜାମ ଗଡ଼ନେତେ ଓଡ଼ିଶାରୁ ସୁଧାକ୍ ସ୍ଥରେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାକୁ ମାନ୍ୟତା କୋଲ ମନେ କରିଥାଏ । ମୁଁ ଆଗର ସହିତ ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ଅନୁମୋଦନ କଲେ ।

ସମର୍ଥକ ବାବୁ ଶ୍ରୀ ପୀରବ ସ ପଟ୍ଟନାୟକ କହିଲେ:—

ଓଡ଼ିଶାରେ ଇଞ୍ଜିନିୟାର ସ୍କୁଲର ଆରବ ମୁଁ ସ୍ଵୟଂ ବଣେଷରୀରେ ଉପ-ଲବ୍ଧି କରିଅଛୁ । ଗତ ଭବନବର୍ଷ ପୂର୍ବକ District Board ରେ କାର୍ଯ୍ୟ କଲ-ବେଳେ ଜାଣିଥିଲି ଓଡ଼ିଆ P. W. D. ରେ କାହାନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆର ଗଜା ବାସନ । ଇଞ୍ଜିନିୟାର କଲମରେ ତାହୁଁ, କଟକ ସର୍ବେସ୍କୁଲରୁ ପାଠ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ମାସିକ

ଟ ୧୫୮୦ ବାରୁ ବେଣୀ ଉପାବୃତ୍ତ ହେବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥଳର ମାସିକ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟୟ ଟ ୫୦୮୦ ବାରୁ କମ୍ ନୁହେଁ । ତ ଦୁଃଖର ବସ୍ତୁ ଟ ୨୫ ବାର ଜଣେ ସର୍ବେସ୍ୱାର ସଂଚାଳଣେ ଡାକ୍ତା ଓ ବଙ୍ଗଳାରୁ ଲୋକ ଅଣିବାକୁ ହୁଏ । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ଦାସ ଅଜ୍ଞ ଅବଶ୍ୟ ଭବନେଶ୍ଵର ଦେଉଳ ନିର୍ମାଣ ହେଉଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ନିଗାନ୍ତସମ୍ପର୍କେ କଟକରେ ଗୋଟିଏ Overseer class ଦରକାର । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ମାତ୍ର ମନ ନାହିଁ ତେଣୁ ସମସ୍ତେ ମନ ଦେଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ଅବଶ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପୂରଣ ହେବ ।

ବାରୁ ବିପଦାନନ୍ଦ ଦାସ ବ, ଏକ ଉପସେକ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ସମର୍ଥନ କରି କହୁଥିଲେ—

ପୂର୍ବ ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲୋକନନ୍ଦ । ସବୁବାରୁକ ଭବ୍ୟ ଅର୍ଥଦେହ ଓଡ଼ିଆ Overseer ନାହିଁ । ଏ ଜାତି ବ୍ୟତୀ ଏ ଅଭାବକୁ ବୋଧ କରିଥାନ୍ତି । ଅମ ଦେଶର ଲୋକେ ଅବସରକରେ ଦକ୍ଷତା ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ କରିଥାନ୍ତି । ଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦସ୍ତଖେଷ୍ଟ ହେଲେ ସେ ଅମଦେଶ ବ୍ୟୟ ନିବାହ କରିବାକୁ ସମର୍ଥନ ଦେବ ଏ ବଥା ମୁଁ ବିଶ୍ଵାସ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତଗତ୍ତି ଜାଗାସମ୍ପର୍କରେ ମୁକ ।

ଅମ୍ଭେମାନେ ଟେଣ୍ଡ ଅଣା କରୁଁ ଅଗାମୀ ସମ୍ମେଳନା ପୂର୍ବରୁ ମିଳନ ପାରି ପ୍ରାପ୍ତି ହେବ ।

ବାରୁ ମୁକୁନ୍ଦପ୍ରସାଦ ଦାସ ମୁକ୍ତାର କହୁଥିଲେ—

ବର୍ତ୍ତମାନ କେବଳ ବାଲେଶ୍ଵର ଜିଲ୍ଲାର ଜାଗିର ସଂଖ୍ୟା ବେଶିଲେ ଜାଗିର ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଉପକାରଣା ରୁହାଯାଏ ।

ନବେ, ପୁଷ୍ପ, ବାଲେଶ୍ଵରରୁ ଶତା ଲୋକ କଟକ ମେଡ଼ିକେଲ ସ୍କୁଲରୁ ପାସ କରି ଦେଶ, ବଦେଶକୁ ଯାଇ ନିଜର ଶାସନାୟତ୍ତ୍ଵାବୃତ୍ତ କରିଥାନ୍ତି, ତଥା ଉତ୍କଳର ଗୌରବ ବଢ଼ାଉଥାନ୍ତି । ସେହିପରି କଟକରେ ଗୋଟିଏ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ସ୍କୁଲ ପ୍ରାପ୍ତି ହେଲେ ଅଦେଶ ଉତ୍କଳୀ ଶାସନାୟତ୍ତ୍ଵାବୃତ୍ତ ନୂତନ ପଦ୍ଧତି ପାଇବେ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେ.ଗ୍ୟତା ଦେଖାଇ ନିଜର ଓ ଜାତିର ଦେବ ବଢ଼ାଇବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍କୁଲ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ହେଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଅଭିଧାନ ଦେଉଳୁ ସ୍କୁଲ ଅଗଳ ହେବ ଏ ଅଶଙ୍କା କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ପ୍ରଥମେ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜ ଖୋଲି ଦେଲେ ସମୟରେ ସମସ୍ତ ଶ୍ରେଣୀର ଯୋଡ଼ି ସଂଖ୍ୟା ୧୦ ବା ୧୨ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରାକାଶବରୁ ଅଦେଶ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କଲେଜରେ ପ୍ରବେଶ ଲାଭ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି । ଅନେକ ସ୍କୁଲ ପ୍ରାପ୍ତି ହେଉ ପରେ କମଳା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ସ୍ଥାପିବେ ।

୨ଷ୍ଠ ଲକ୍ଷ୍ୟ—

ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଓ ବଙ୍ଗପ୍ରଦେଶମନ୍ଦଳରେ ଥିବା ଓଡ଼ିଆ ଅସଲମାନ ବଦାର ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରଦେଶାନ୍ତର୍ଗତ ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳ ସହର ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଶାସକ-ଭକ୍ତ ନ ହେଲେ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ପ୍ରକୃତ ଉତ୍କଳ ସାଧକ ଦୋରପାରିବ କାହିଁ ବୋଲି ସନ୍ଥାନୀ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ କରିନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ସଂଶ୍ଳେଷକାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବା ନିମିତ୍ତ ଗର୍ଭସ୍ଥମେଣ୍ଡାଙ୍କ ମତୋଚୋଗ ଅବର୍ତ୍ତଣ କରିବାଲାଗି ଯେଉଁଠି ବହୁତ ଉପାୟ ଅବଶ୍ୟକ ସେ ସବୁ ବିଷୟ ଅବଲମ୍ବନ ନିମିତ୍ତ ଜମ୍ବୁଲକ୍ଷିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଚୈବ କମିଟି ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାର ଅର୍ପଣ କରୁଅଛନ୍ତି ।

୧ । ମାନ୍ଦ୍ୟବର ଶ୍ରୀ ଗଜେନ୍ଦ୍ରଦାସପୁଣ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ମଦେବ ଗଜା ସାହେବ କଳିହା ।

୨ । ମାନ୍ଦ୍ୟବର ମିଶ୍ରାଏମ୍, ଏସ୍, ଦାସ ପି, ଅ, ଇ ।

୩ । ମାନ୍ଦ୍ୟବର ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଦାସ ବି, ଏ, (ସେକ୍ରେଟରୀ)

୪ । ମାନ୍ଦ୍ୟବର ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ବି, ଏଲ ।

୫ । ମାନ୍ଦ୍ୟବର ଗୋକୁଳଚନ୍ଦ୍ର ସିଂହ ।

୬ । ଶ୍ରୀପୁରୀ ଗୟା ସୁଦାମଚରଣ ନାୟକ ବାଦାବୁର ।

୭ । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହରିହର ପଣ୍ଡା ବି, ଏ ।

ପ୍ରସ୍ତାବକ ମାନ୍ଦ୍ୟବର ଗଜାସାହେବ କଳିହା କହିଲେ — ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓଡ଼ିଆ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟର ସମର୍ଥନ କରିବେ । ଏହାପ୍ରକ୍ତ ଓଡ଼ିଆର ଚର ପୋଷିତ ଅଶା— ଏହା ସବୁ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ହୃଦୟତତ୍ତ୍ଵରେ ଅଦାତ ହେଉଅଛି । ଏଇଥିଲାଗି ଏଡ଼େ ଭେଦ ଓ ଉଦ୍‌ବେଗ । କେଉଁ ଓଡ଼ିଆ ନ ଚାହେଁ ସବୁ ଓଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳ ଏକତ୍ର ହେବ ।

ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନଙ୍କ ସର୍ବାଦା ମଙ୍ଗଳାରୁ, ମେଢ଼ାବନ୍ଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଜବସ୍ତ୍ରାର ବିଶ୍ଵାସରୂପୀ । ଭୁବଦେଶର, କେଶାକ ଦେଉଳ ବେଶିବାକୁ ଅଗି କେତେ ନିଲବ ମୁଗ୍ଧ ହେଉନାହାନ୍ତି ? ପୂର୍ବକାଳରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଗାନ୍ଧିଜୀରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରଭାବ ଲାଭ କରୁଥିଲେ । ସମୁଦ୍ରପାଶ, ପୁରୀ ଓଡ଼ିଆର ଧର୍ମବିରୁଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ ନ ଥିଲା । ଓଡ଼ିଆମାନେ ବଣିଜ୍ୟ ଉଦ୍‌ବେଶରେ ଯାଇ ଯାତ୍ରା ପ୍ରଭୃତି ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କରେ ବସନ୍ତ ପ୍ରାପନ କରୁଥିଲେ । ସିଙ୍ଗାପୁର ଓ ମାଲୟ ଉପକୂଳରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ବଳଙ୍ଗ ବୋଲି ପରିଚିତ । ପୂର୍ବ ଗୌରବ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥା ସଙ୍ଗରେ ଭୁଲକା କଲେ ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବୋଧ ହୁଏ । ଏହାର ପ୍ରଧାନ

ଭାରତ ଓଡ଼ିଆ ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେବା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଆ ଶାସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ବଞ୍ଚାଇବା
 ଶେଷ ମଧ୍ୟସ୍ତରରେ, ଶେଷ ବଞ୍ଚାଇବା, ଶେଷ ବଞ୍ଚାଇବା ଓ ଅପରାଧୀ
 ମାନୁଷ୍ୟ । ସେହି ପ୍ରାକମାତ୍ରରେ ଲେଖକଙ୍କୁ ଲୁଚାଇବା ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ
 ଅସୁବିଧା ସ୍ୱାଧୀନ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତ କରବା ଦୂରରେ ରଖିବା ସମ୍ଭବ
 ଅସୁବିଧା ଲେଖକ, ପାଠକ । ସେମାନେ ଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଜାତିର ଭଲ ଯାତ୍ରୀ ।
 ସେମାନେ ଜମିଦାର ଲୋକ ଯେଉଁ ପଡ଼ୁଅଛନ୍ତି । ମାନୁଷ୍ୟ ଅସୁବିଧା ଓଡ଼ିଆଙ୍କ
 ଅସୁବିଧା ଦେଲେ ଅସୁବିଧାରେ କିଛି କରୁଥିବୁଁ ନାହିଁ । ଅସୁବିଧାଙ୍କ ଅସୁବିଧା
 ଦୂର କରିବାକୁ ସରକାରଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ଅବଶ୍ୟକ । ମାତ୍ର ଅସୁବିଧାଙ୍କ ଏକମ
 ଦେଲେ ସରକାର ଅବଶ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ । ତେଣୁ ମୁଁ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଣି
 ଦେଇ ।

ଅନୁମୋଦିତ ଶ୍ରୀମତୀ ଗଣେଶ ମହାପାତ୍ର ଦ, ଏଲ, କହୁରେ—

The resolution which has been so ably moved is of supreme importance. We have been always emphasising it since 1902. We have felt it. This movement proceeded from Raja Baikunthanath Dey Bahadur. This was followed by a memorial—a Viceroy's proposal was nipped in the bud. It was opposed by the Telgus. Since then there has been a change in the policy of the Government.

Authoritative pronouncement in the despatch of Lord Hardinge. We are strengthened with this. There has also been a change in views of the telgus. They agitate in the change of Andhra province. We ourselves have undergone changes. The things in 1902 are different from now. The people themselves realise that the Oriya is a different race with a tradition of their own. We are not afraid of any opposition. Doting over the past is a weakness unless we turn to the present. We ought to feel that we are dismembered. This step of separation is merely accidental on the part of the Government and not mature and deliberate. Hence we are to bring it to the kind notice of Government without attributing any fault to it because Government cannot be illogical and inconsistent. Lord Pentland's said that

the Oriyas, demand is just which ought to be granted. Serious difficulties in practical realisation there are. Any concession to minority of Oriyas is inadequate. The same state of things continue everywhere. It may be the administration of a Commissioner. However we want to be placed under one administration. The Sub-Committee consisting of the members proposed would be of immense use to secure this happy end. We have hope that it will be able to bring about the result.

ବାବୁ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରାଚେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଛବି—

I will bring before the Conference a few difficulties of this dis-memberment of the Oriya tracts—the difficulties which Sambalpur felt for a long time. Hindi as Court language in Sambalpur gave immense trouble to the people. It is only the interest of selfish people to keep us separated from our brothers in other provinces. The Government will lose nothing by our union. But on the otherhand our union with our brothers will enable us to reap the full benefits of the British rule in India.

ପ୍ରତିବନ୍ଧ ସ୍ଵରୂପ କୃଷକମାନଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଛବି—

ଉତ୍କଳଭୂମିର ଏକକ୍ରମେ କରଣ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ସିଂହଭୂମରେ ଓଡ଼ିଆଭାଷା ପ୍ରଚାର କଲେ ସମ୍ମିଳନୀ ବେତେକଟା । ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରି ପାରନ୍ତେ । ଓଡ଼ିଆମାନେ ସବୁଠି ଦୃଷ୍ଟି ଓ ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଏମନ୍ତ କି ଶତକଲ୍ପଦ୍ରୁମର ଲେଖକ ଉତ୍କଳଜାଣକର ଅର୍ଥ ଶ୍ରୀରାମାଦିକ ବୋଧ ଲେଖିଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଉତ୍କଳର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ ଦେଉଅଛି ଉତ୍କଳ=ଶେଷ୍ଠ, ବଳ=ବଳା ଯାହାର ଅର୍ଥାତ୍ ଶେଷ୍ଠ ସ୍ଵାପଦ୍ୟ ଜାତି । ଏହି ଅର୍ଥର ସାର୍ଥକତା ସମ୍ପାଦନରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଓଡ଼ିଶା ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଅକ୍ରମ । ତେଣୁ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବର ଆବଶ୍ୟକତା ।

ଶ୍ରୀ ସ୍ଵରୂପ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଞ୍ଚନାୟକ ବ, ଏଲ, ବହୁଲେ—

ଉତ୍କଳଶାସ୍ତ୍ରମାନ ଏକତ୍ର ହେଲେ ସମସ୍ତ ଅଭାବ ଦୂରୀକୃତ ହେବ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । କହାର କରକପ୍ୟାଳୟ ସମ୍ପାଦିତ୍ ଅଭାବର ପାଣ୍ଡୁଲିପିରେ ଓଡ଼ିଆର ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷାର ବଶେଷ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । କେବଳ ବ୍ୟାଗ୍ରତ ଓଡ଼ିଶାର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ କେବଳ ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉତ୍କଳ ଏକତ୍ର ହେଲେ ଶବ୍ଦମେଳା

ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କି ଯଦାକୁ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଜାତି ବିଶେଷର ସମସ୍ତ ଉପାଦାନ ଓଡ଼ି-
ଶାରେ ଅଛି । ଓଡ଼ିଶାର ଜିଜ୍ଞାସୁ ସାହିତ୍ୟ ଅଛି, ଗୌରବମୟ ଇତିହାସ ଅଛି ।
ବଙ୍ଗର ଦେ ଲରବେଳେ, ବେବର ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜଙ୍କର ସମସ୍ତ ମୟୂକ ଥିଲେ ।
ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜଙ୍କର କବିତା ର ମୂଲ୍ୟ ଅନେକ ବର୍ଷପୂର୍ବେ ଭାବଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ବେତା
ଅପେକ୍ଷା ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ଓଡ଼ିଶା ର ଧର୍ମ ସବୁ ଜନାକତା । ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଗଞ୍ଜାମର ସ୍ଵାର୍ଥ ଦେଖିବ
ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ଵାର୍ଥ ନାନା ଦ୍ଵାରଣରୁ ଗଞ୍ଜାମ ସହିତ ଜଡ଼ିତ । ବଙ୍ଗପ୍ରଦେଶ-
ଭୁକ୍ତ ଶଶିଓଡ଼ିଶାର ମଧ୍ୟ ସେହି ଦଶା । ସେଉଁ ସବୁବର୍ତ୍ତି ଉପରେ ଭାର ଅର୍ପଣ
ବରମଣ ସେମାନେ ତ ନିଜର ଶକ୍ତି ନିଯୋଜିତ କରିବେ । ତା ବୋଲି ଅନ୍ୟ-
ମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା ଏହା ନୁହେଁ । ଏ ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିର ଜାଗାସ୍ତ୍ର ପ୍ରଭୃତି ।
ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଏଥିପ୍ରତି ଯଥେଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଛି ।

ଅମିଦାର ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗଜଗୋପାଳ ଅନ୍ୟର୍ଥ୍ୟ କହୁଲେ :—

ମୁଁ ଜଣେ ଦ୍ରାବିଡ଼ର ଲୋକ, ୧୦୮୨ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ମୁଁ ଜାଣିଲି ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର
ପୁରପୁରୁଷମାନେ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଯାଇଥିଲେ । ଓଡ଼ିଆ ଟାଣ ବଙ୍ଗ ବନ୍ଦାର ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ
ଓ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଅଧୀନରେ ହେବାରୁ ସମ୍ଭବ ଉନ୍ନତ କରି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଭାଷା
ମଠକରେ ଓଡ଼ିଶା ଏକ ଦେଶ ଓ ଏକଶାସକରେ ରହିଲେ ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ଉନ୍ନତ
ହେବ ।

ପାରଳାର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅପରା ପଣ୍ଡା କହୁଲେ—

ଓଡ଼ିଆମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶ ଜୟ କରି ଗଜା ହୋଇଥିଲେ । ଓଡ଼ିଆମାନେ
ବିଭିନ୍ନ ପାଷାଣାଧୀନରେ ରହିବାରୁ ଓ ସେମାନଙ୍କ ସଖ୍ୟା ବମ ଦେବାରୁ ନାନା
ପ୍ରକାର ଅସୁବିଧା ଭୋଗୁଅଛନ୍ତି । ଅସୁବିଧା ଗଞ୍ଜାମ ଗଜାମାନେ ଓଡ଼ିଆଥିବାରୁ
ସେଠାକାର ଓଡ଼ିଆମାନେ ସୁଖରେ ଅଛନ୍ତି । ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଅବଶ୍ୟ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର
ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂର୍ବେ କରିବେ ଯେତେବେଳୁ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ମିଳିଯାଇଅଛି ।

୨ମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ —

ଉତ୍କଳୀୟମାନଙ୍କର ଅଶା ଅନ୍ଧାର । ଓ ଅଭାବମାନ ସରଦାରଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ
କରାବଳାଗି ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ଭାରତୀୟ ବାବୁ । ପକ୍ଷ ସଭାରେ ସଦସ୍ୟ ମନୋନୀତ
ବ ନିର୍ବାଚିତ ଦେବୀର ଅବଶ୍ୟତା ଏହି ସମ୍ମିଳନ ଉପଲବ୍ଧି କରିଛି ।)

ପ୍ରସ୍ତାବକ ଗୟ ଶ୍ରୀ ସୁଦାମଚରଣ ଦାସଙ୍କ ବାହାଦୁର କହିଲେ—

ତେଣେ ମଣିଷ କଣ ଓଡ଼ିଶାର ଅଭାବ ଜଣାଏ ? ରେଣୁମେଘ ଆମ ଅସରଥୀ କଣ ଜଣି ତାହାନ୍ତୁ ? ରେଣୁମେଘ ସମସ୍ତ ଅବଗତ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅଭାବମାନ ବାମ୍ଫେର ସରକାରେ ଗୋଟିଏକୁ ଆଣିବା ଦରକାର । ସକଳ ବାହାଦୁର ଓଡ଼ିଶାର ମଙ୍ଗଳ ଚେଷ୍ଟା ପାଇଁ ଚିନ୍ତିତ । ମାନ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟତମ ଜଣେ ଚିନ୍ତା ଧ୍ୟାନ ଅଛନ୍ତି । ନିଜେଲ ସୁଧର ଗୁଣ ନହୁଅ । ମୁମାଦେ ନୀରବ ବହିରେ ଅଭାବମାନଙ୍କୁ ସକଳରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ସୁଦାମ ଆନର୍ଣ୍ଣ ନ ଶେଷ ଅଭାବ ଚିରଦିନ ରହିବ । ଅତଏବ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଅଗତ କଲି ।

ଲଲମୋହନ ପତି ଓକିଲ କହିଲେ :—

ଭାବେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାକୁ ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ସଭ୍ୟ ଯିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଟେମାନେ ପୂର୍ବ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ଗୁଣ ଶୋଭାପ୍ରଦ । ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରୀ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଶେଷର ନ୍ୟାୟ ବାଣୀ ଓ ସୁକ୍ତି ଭରଣ ଶ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ର ସମୀପରେ ପ୍ରଦାୟ ଅଗତ କର ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନାର ସଚ୍ଚିନିତା ସକଳରଙ୍କ ଦୃଢ଼ମଙ୍ଗଳ ବରଦ ନ ପାରିଲେ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଅଶ୍ରୁ ସୁଦୂର ଗହବ । ସରକାର ଅବାନ୍ତର ଗୁଣରେ ଜାଣିଅଛନ୍ତି ସତ୍ୟ କିନ୍ତୁ ସେ ସତ୍ୟକୁ ନୁହେଁ । ଗଳ୍ପ ବାସ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ବେଳିଆପାର କର୍ମ ପ୍ରଭୃତିର ଦେଉ ଏହା ସବୁ ଜାଣିର ଅଦର୍ଶ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଗଣଶ୍ରୀମଣ୍ଡ ଏ ସୁକ୍ତିର ସରବତ୍ର ଦୃଢ଼ମଙ୍ଗଳ କରଅଛନ୍ତି । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏ ପ୍ରାର୍ଥନା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ବାବୁ ଗୋଲଚେନ୍, ଦାସ ବ, ଏଲ, କହିଲେ—

ଅଶ୍ରୁ ଏବଂ ଅକ୍ରମ୍ପା have no limit. Wants are multifarious. But still there are wants which call for immediate help. We feel keenly that one of us should go to the imperial Council to represent our wants Mr. Das was returned once to the supreme Council. This time the Raja of Kanika is returned. These elections depended on the good will of the Beharies. This is a precarious position. The question of unification of the Oriya speaking tracts is very urgent. But hitherto it has been a cry in the air owing to want of constitutional agitation. Tomorrow the Patna University will be passed. Who

will bring the wants of the Oriyas to the notice of the Council? Press and Platform are not so much effective as a member in the Council for representing one's cause. I fully support the proposal.

ବାପରେ କହୁ ପ୍ରବନ୍ଧିତ ସଙ୍ଗୀତ ବେଳ ।

“ଅଜ୍ଞ ମାତୃଜ୍ଞା ବିସ୍ତର—

... ..

ମନ ବର୍ତ୍ତାବେଶ—

ଭାରତୀୟ ବ୍ୟବସାୟକ ସମ୍ମେଲେ ଉପସ୍ଥାପିତ ପାଟଣା ବୟାବ୍ୟାପକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ ଦେଲେ ଓଡ଼ିଆର ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନରେ ବ୍ୟବସାୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରାକୃତିକ ଓଡ଼ିଶା କଂଗ୍ରେସ ପୃଥକ ବୟାବ୍ୟାପକ ସ୍ଥାପିତ ନ ଦେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷାର ପନ୍ଥା ନିରାସ୍ତ୍ର ଦେବତା ହିଁ ବୋଲି ଏହି ସମ୍ମେଲେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଲେ ଏବଂ ଉପସ୍ଥିତ (Bill) ପାସ୍ତୁର ପ୍ରତି ଅନୁମତି ଦେଖାନ୍ତୁଥିବା ମତବାକ୍ତବ୍ୟ ନ ଦେବାପାଇଁ ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ଓଡ଼ିଆ କଲେଜରା ବୟାବ୍ୟାପକର ଅଧୀନରେ ଯେପରି ଅଳ୍ପ ସେହ ରି-ସି.ଏ. ନିମିତ୍ତ ଗବର୍ଣ୍ଣ ମେଣ୍ଟ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତୁ ।

ପ୍ରସ୍ତାବକ ମାନ୍ୟବର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବଜ୍ରବିହାରୀ ଦାସ ଏହିପରି —

ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଉପରେ ଜାତୀୟ ଉନ୍ନତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ମେ । ଏ ବାଲି ହାତୀ
ବେଢ଼ାର ଓଡ଼ିଶା ଉଦ୍ୟମ ପଥରେ ବସୁନିତ ଦେବ ଚାହା । କପର ଓଡ଼ିଆ ଜା-କୁ
ଉନ୍ନତ ବା ଅବନତ ଅଟେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବକ୍ରାବ୍ୟ । ଏ ବସବସ୍ୟାଲୟଟି
Residential University ଦେ—ପିଣ୍ଡକ ଓ ଶୁଦ୍ଧତାରେ ଏକସ୍ଥାନରେ
ରହି ଶେଷରେ ଅବସର ଦେବେ । ଏହି ଧରଣର ବସବସ୍ୟାଲୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଶରେ
ଅଦର୍ଶ ପ୍ରାନ୍ତ୍ୟ । ଅମ ଦେଶରେ ଏହା ନୂତନ ନୁହେଁ । ତାଳଦରେ ୧୦୦୦
୨୦୦୦ ଛାତ୍ର ଏହି ପ୍ରାନ୍ତରେ ଶିକ୍ଷା ପାଉଥିଲେ । ଦେଶର କପର ବସବସ୍ୟାଲୟରେ
ଏ ବସବସ୍ୟାଲୟ କଣ ଅମ ଦେଶ ପ୍ରତି ଉପଯୁକ୍ତ ଦେବ ? ଏ ଇଉନିଭରସିଟି
'ସୋନାର ପଥର ବାଟି' । ଏ ଧରଣର ବସବସ୍ୟାଲୟ ଗୋଟିଏ ସହରରେ ଅବ-
ସ୍ଥାପିତ ଥାଇ ସେହି ସହରର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କଲେଜ ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ୨୦ମାଇଲ
ବା ୨୫ ମାଇଲ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ କୌଣସି କଲେଜ ବସବସ୍ୟାଲୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଦେବା
ଦଥା କୌଣସି ଦେଶରେ ନିଶା ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଅମ ପ୍ରସ୍ତାବର ବସବସ୍ୟାଲୟ
ପ୍ରାୟ ୨୦୦ ମାଇଲ ଦୂରସ୍ଥ କଟକ କଲେଜରୁ ଅଧୀନସ୍ଥ ବର୍ତ୍ତେ । ଅମେ ସିନା

ଉତ୍କଳିକା ସମାଜେ ପାଟଣାକୁ ଦ୍ଵାରଣ କରୁଥିବା ଅନେକ ଶିକ୍ଷା, ଏମେ, ବ ଏମେ, ଏସ୍, ସି ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉ ନାହିଁ । ଉଚ୍ଚବିଦ୍ୟା ସଙ୍ଗେ ସମ୍ପର୍କ ରହିବା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପାଟଣାକୁ ଯିବାକୁ ହେଲେ କଲିକତା ପାର ହୋଇ ୩୦ ମାଇଲ ଯିବାକୁ । ଏ ବଳୋପସ୍ଥ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ପକ୍ଷରେ କପରି ସ୍ଵାଧୀନତା ଆପଣମାନେ ସଦନରେ ଦୃଢ଼ସୂଚନା କରିପାରିବେ । ପ୍ରସ୍ତାବର ପାଟଣା Residential university ଦ୍ଵାରା ଓଡ଼ିଆର ବିଶେଷ ଉପକାର ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । Orissa wants a federal university ଓଡ଼ିଆ କେବେ Residential University ପାଇବ ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଉଛି in the near-future କିନ୍ତୁ ସେ ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତ କେବେ ଅସିବ ତାହା ନାହିଁ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ମଧୁସୂଦନ ପାଣି ଗ୍ରାଣ୍ଟ ବ, ଏ, କହିଲେ—

The resolution which has been presented to you by Hon'ble Braja Sunder Das is the most significant question of the day. When the new province of Behar and Orissa was organised it was proposed to make the province self-contained by establishing a university and a separate High Court. I am not going to take you through all the points. The king in his reply to the deputation of the Calcutta university was given a watch word of hope to spread education in India by a net work of schools and colleges and thereby to make the people responsible citizens. But this bill only provides for College or Colleges in Cuttack only. This is a restriction unnecessarily imposed on the Oriya aspiration.

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମଜେନ୍ଦ୍ରପ୍ରସାଦ ଦାସ ଏମେ, ବ, ଏଲ୍ ସମର୍ଥନ କରି କହିଲେ—

ସରାଫିକ ମହୋଦୟ ଓ ଉପସଭା, ପ୍ରସ୍ତାବର ସମର୍ଥନର ଲାଭ ମୋ ଉପରେ ଅଛି । ଯଦିବର୍ତ୍ତୀ ବିକ୍ରମାଦେ ଯଥେଷ୍ଟ କଳ୍ପଅଛନ୍ତି ତେବେ ମୁଁ ମୋର ଶ୍ରୀଶତ୍ରୁ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଵର ସହର ମିଶାଇବି । ଅନେକେ କହନ୍ତି High education has produced a band of Godless youths in Orissa କିନ୍ତୁ ଆପଣମାନେ ମୋ ସହର ନିଶ୍ଚୟ ଏକମତ ହେବେ ଯେ ସେମାନେ ସତ୍ୟର ଅପଲାପ କରନ୍ତି । ଉତ୍କଳିକା ବ୍ୟାଘ୍ର ଓଡ଼ିଆରେ ଦୌଶସ୍ତି ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇ ନ ପାରେ ଏକଥା ଆପଣମାନେ ଏକବାକ୍ୟରେ ସ୍ଵୀକାର କରନ୍ତେ ।

ପ୍ରସ୍ତାବିତ ବସବଦ୍ୟାଳୟ ବ୍ରାହ୍ମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷାର ବାଧା ପଡ଼ିବ ସନ୍ଦେହ-
ନାହିଁ । ରେଭେନ୍ସା କଲେଜରେ ଅଭାରସ୍ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସାୟର ବଶେଷ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ
ନାହିଁ । କେତେକ ଗୁଡ଼ିଏ ବସଷ୍ଟରେ ଅଭାରସ୍ ଅଛି ମାତ୍ର ଶିକ୍ଷାମାନଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ଅଭାବ ଦୁର୍ଭାବ ହେବନାହିଁ । ଅଭାରସ୍ ବ୍ୟାପକ କ, ଏ, ବା ବି, ଏସ୍, ସି ବା ଲ
ଏମେ ବେଳକୁ ବଡ଼ ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ନ୍ତି । ବଶେଷତଃ ପାଟଣା ବସବଦ୍ୟାଳୟରେ
ତେ ଅଭାରସ୍ ଓ Distinction ଯେ ପାସ କରିବା ଶିକ୍ଷାମାନେ ଏମେରେ
ପ୍ରବେଶ ଲାଭ କରିପାରନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ପ୍ରବେଶାଧିକାର ନାହିଁ । କଟକ-
ରେତ ସବୁ ବସଷ୍ଟରେ ଅଭାରସ୍ ଶିକ୍ଷାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ନାହିଁ । ତାହା ହେଲେ
ଅତି ଅଳ୍ପ ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷକ ଏମେ ଉପାଧି ଲାଭ କରିପାରନ୍ତି ।

ନୂତନ ଅଢ଼ନରେ କେବଳ କଟକରେ ଅବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଏବେବାର
ବହୁ କଲେଜ ହୋଇପାରେ । “ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ” ବାଲେଶ୍ୱର ବା ସମ୍ବଲପୁରରେ କୌଣସି
ସମୟରେ କଲେଜ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷାର
ପ୍ରଧାନ ଅଗ୍ରଭାଗ ହେବ । ପାଟଣା ପୂର୍ବର ଅବସ୍ଥା ସହିତ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥା
ଉଲ୍ଲାନା ହେଲେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଲାଭର ଅବସ୍ଥା । ବଡ଼
ଦୁର୍ଭାଗରେ ବଡ଼ ଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମସ୍ତ ଅବେଦନକାରୀ ସ୍ଥାନ ପାଉନାହାନ୍ତି ।
ଅତୁର ରବିବାରରେ କଟକରେ ଅତି ଗୋଟିଏ କଲେଜ ହୋଇପାରେ ତା
ବୋଲି ଅନ୍ୟତ୍ର ହେବାର ବ୍ୟୟ ମଧ୍ୟ ନ ରହିବ ନାହିଁ ତ ? ଅନ୍ୟତ୍ର କଲେଜ
ହେଲେ ବସବଦ୍ୟାଳୟ ସମ୍ପର୍କରୂପେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ପାରିବନାହିଁ, ଏ ସ୍ଥଳରେ
ମୂଲ୍ୟ ବଡ଼ କମ । ପାଟଣାରୁ ଜଣେ ପରପ୍ରଜ୍ଞା ଆସିଲେ ବାଲେଶ୍ୱର ପାଇଁ ହୋଇ
ପଡ଼େ ଯିବେ । ବାଲେଶ୍ୱରରେ ବହୁସଂଖ୍ୟା ବ୍ୟାପକ କଲେଜ ବଳଲୀର ସଙ୍ଗେ
ବାଲେଶ୍ୱର କଲେଜ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ପାରିବେ । ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଧାନ ସ୍ଥାନ-
ମାନ ଲୋକ ଯୋଗେ ସମ୍ବନ୍ଧ । ଅନ୍ୟତ୍ର ପରିବର୍ତ୍ତନରେ କୌଣସି ବାଧା
ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର କଲେଜ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ସୁବିଧା ଅନୁସାରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ନ
ହେଲେ ଓଡ଼ିଶା କଲିକତା ବସବଦ୍ୟାଳୟ ଅଧୀନରେ ରହୁ ।

Mr. Abdul Manan Bar-at-Law said—
I fully support the proposal.

୧ ମ ଚର୍ଚ୍ଚାରଣା—

ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ବାକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଦେଇ ଆମାମୀର୍ଷ ନିମନ୍ତେ ଦାର୍ଯ୍ୟ ନିଦା-
ହୁବା ସିଦ୍ଧି ପ୍ରତି ଫେରୁ ଓ ଅବଶ୍ୟକ ଦେଲେ ସରାବଣ୍ୟା ବୁଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ
ସେମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମତା ଦିଆଯାଉ ଏବଂ ସେହି କ୍ରମେ ସନ୍ଥ ଲଳା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ନିୟମାବଳୀ
ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ଆମାମୀ ବାସ୍ତବ ଅଧ୍ୟବେଶନରେ ଅଗତ କରନ୍ତୁ ।

୧ । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଦ୍ମବେଶନ ସେନାପତି

୨ । " ଭଗବତ ପ୍ରସାଦ ମହାପାତ୍ର ।

୩ । " ଗଜେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ ଦାସ ଏମ୍, ଏ ଡ, ଏଲ, ।

୪ । " ରାଧାଶ୍ୟାମ ଦାସ ।

୫ । " ଦେବୀରା ପ୍ରସାଦ ଦାସ ଡ, ଏଲ, ।

୬ । " ଲଳମୋହନ ପତି — ଓଗଲ ।

୭ । " ମୁକୁନ୍ଦ ପ୍ରସାଦ ଦାସ ।

୮ । " ରମଣାଚାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରହରାଜ ।

ପ୍ରସ୍ତାବକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ମହାନ୍ତି ଡ, ଏଲ, କହଲେ :—

ଅମେମନ୍ତେ ମମେନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରୀକାଟି ହୋଇ ଗୁଲିଯାଉ । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ
ଚର୍ଚ୍ଚାରଣା ଚକ୍ରବାସନ୍ତର ସନ୍ଥ ଲଳା ମଣ୍ଡପରେ ରହିଯାଏ, ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଦାର୍ଯ୍ୟରେ
ପରିଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇ ଗୋଟିଏ କ୍ରମେ ଅବଶ୍ୟକ, ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ନିୟମାବଳୀରେ
ବାସ୍ତବ ଅଧ୍ୟବେଶନ ଦେବାପ୍ରକରେ ସନ୍ଥ ଲଳା ଦାର୍ଯ୍ୟ ନିଦାହୁବା ସିଦ୍ଧି
ପ୍ରାପ୍ତିର ଶୃଙ୍ଖଳା ଗଠିତ । ଅତଏବ ସିଦ୍ଧି ବାଲେଶ୍ଵରରେ ରହିବା ପ୍ରକାର
ଯାହା ଦେଖାଯାଉଅଛି ସେଥିରେ କର୍ମନିବୃତ୍ତତା ସିଦ୍ଧି ଯୋଗ୍ୟ ଦାର୍ଯ୍ୟ
କରେନାହିଁ । ଆଶାକରୁଁ ଅସନ୍ତାପର୍ଷ ଅଧ୍ୟବେଶନରେ ବାଲେଶ୍ଵର ଭ୍ରମ-
ମାତ୍ରରେ କର୍ମ କରପାରିଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଦେଖାଇବାକୁ ସମର୍ଥନେବେ ।
ସନ୍ଥ ଲଳା ନିୟମାବଳୀ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ, ବିଶେଷରେ ଦାସିଭଗ୍ନ
ହୋଇ ଦାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

ବାବୁ ଶ୍ରୀ ବିନାୟକ ନାୟକ, ଶ୍ରୀ ପ୍ରତାପ ପାଣିଗ୍ରାହୀ ଡ, ଏଲ, ଓ ଓକଲ
ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପଣ୍ଡା ନାୟକ ପ୍ରସ୍ତାବିତୁ ସମର୍ଥନ କଲେ ।

୧୦ମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ—

ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ସିଂହଭୂମ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରପୁର, ପଦ୍ମପୁର ପ୍ରଭୃତି ଓଡ଼ିଆଅଞ୍ଚଳରେ ଓଡ଼ିଆ ବଚେରାଗ୍ରାଣୀରୂପେ ଗୁପ୍ତର ଦେବା ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷାବିସ୍ତାର କମିଟ୍ଟି ବହୁଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦେବାର ପ୍ରୟୋଗନା-ସୁଚୀ ଏହି ସମ୍ମିଳନ ଉପଲକ୍ଷେ କରନ୍ତି ।

ପ୍ରସ୍ତାବକ ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଭଞ୍ଜବେଦ, ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରୁଥିବେ :—

ସିଂହଭୂମରେ ଓଡ଼ିଆ ବଚେରାଗ୍ରାଣୀ ଦେବା ଉଚିତ, ସିଂହଭୂମର ଅଧିବାସୀମାନେ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଓଡ଼ିଆ, ସିଂହଭୂମର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଓଡ଼ିଆବେଶ ଓ ଓଡ଼ିଆଗ୍ରାଣୀ । ଉତ୍କଳରେ ସଙ୍ଗଠନକାରୀ, ଦକ୍ଷିଣରେ ବେଦାଧ୍ୟାପକ, ପୂର୍ବରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ । ସିଂହଭୂମ ହିନ୍ଦୀ ଓ ବଙ୍ଗଭାଷୀର ଉପହୀତ, ଅମ୍ବେମାନେ ଓଡ଼ିଆ-ଗ୍ରାଣୀ ହରାଇଥିବେ, ସେହିପରି ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ ଅନେକ ଓଡ଼ିଆ ଅଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ଶଶିଭୂଷଣ ରଥ—ମୁଁ ଅନ୍ତରାଳସହିତ ପ୍ରସ୍ତାବଟି ଅନୁ-ମୋଦନ କରୁଛି ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ଦୁର୍ଲଭଚନ୍ଦ୍ର ପାଣି କହୁଥିବେ :—

ମୁଁ ଜଣେ ମେଦନୀପୁରର ଓଡ଼ିଆ । ଓଡ଼ିଆରେ ମୋର ଅଭିଜ୍ଞତା ନାହିଁ ଓଡ଼ିଆଭାଷୀମାନଙ୍କ ଆବେଶ ଅନୁସାରେ ମୁଁ ଓଡ଼ିଆରେ କହୁଛି । ସନ ୧୯୧୧ ସାଲ ସେନ୍ସସସ୍ (Census) ରୁ ଜଣାଯାଏ ମେଦନୀପୁରରେ ଅନେକ ଓଡ଼ିଆ ଅଛନ୍ତି, ବହୁକାଳ ବଙ୍ଗାଧୀନରେ ରହି ଓଡ଼ିଆ ଭୂଲମରେଣି, ଅମ୍ବେ ଘରେ ବଙ୍ଗଳା କହୁଁ । ମେଦନୀପୁର ଜିଲ୍ଲାର କାନ୍ତିପୁରରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରେସ୍ ଅଛି । ସେଠାରେ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରସ୍ତୁତମାନ ବଙ୍ଗଳା ଅଞ୍ଚଳରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ହୋଇ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ । ଅମ୍ବମାନଙ୍କର ବହୁବାକ୍ଷୀ ଓଡ଼ିଆ, ଅନେକ ବାଙ୍କୁଡ଼ା ଏବଂ ମାନଭୂମ ପ୍ରଭୃତିରେ ଅଛନ୍ତି । ଅମ୍ବମାନଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆରେ ନ ଦେଉ ବଙ୍ଗାଞ୍ଚଳରେ ଓଡ଼ିଆଗ୍ରାଣୀ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉ । ଦତ୍ତେଶ୍ୱରରେ ଗ୍ରାଣୀ ଓଡ଼ିଆ ନ ଦେବାରୁ ସମ୍ମାନଙ୍କର ଅନେକ ଅସୁବିଧା ହୁଏ ।

୧୧ମ ପ୍ରସ୍ତାବ—

ବିଶାଖାପାଟଣା ଜିଲ୍ଲାସ୍ତର ଦଳମାନେ ଓଡ଼ିଆ ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଶିକ୍ଷାବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରୁ ନ ଥିବା ଅତି ଶୋଚନୀୟ ବସ୍ତୁ ବୋଲି ଏହି ସମ୍ମିଳନ ଉପଲକ୍ଷେ କରନ୍ତି ।

ପ୍ରସାବକ ଶ୍ଯକ୍ତ ବନ୍ଧନଦେବ ବର୍ମା କହଲେ :—

ଏ ପ୍ରସାବ ଅଗତ କରି ଅପରମାନେ ବଶାଶାପତ୍ନୀ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମୁଖି ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇଅଛନ୍ତି କାରଣ ସେଠାକାର ଲୋକମାନେ ସମ୍ମୁଖି ଓଡ଼ିଆ । ସେମାନଙ୍କ ମାତୃଭାଷା ଓଡ଼ିଆ । ସେମାନଙ୍କର ଉପାଧି ବେଦେଶ, ମହାନ୍ତି ଇତ୍ୟାଦି । ଜନଗଣନାରେ (Census) ସେମାନେ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ଗୁଞ୍ଜର କିନ୍ତୁ ସରକାରବାଦୀଙ୍କୁ କହନ୍ତି ଯେ କୁମ୍ଭେମାନେ ଓଡ଼ିଆ ନୁହଁ । ଏହାଦ୍ଵାରା ଓଡ଼ିଆଜାତିର ଗୋଟିଏ ବଶେଷ କ୍ଷତି ହେଉଅଛି । ସନ୍ତାନ ପକ୍ଷରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀନେତ୍ରଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଉ ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ସରକାର ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ।

ଅନୁମୋଦକ ଶ୍ଯକ୍ତ ଉପେନ୍ଦ୍ର କର କହଲେ :—

ବଶାଶାପତ୍ନୀଙ୍କର ଓଡ଼ିଆମାନେ ଓଡ଼ିଆକୁ ମାତୃଭାଷାକୁପେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବାପ୍ରକାରେ ସରକାରବାଦୀଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ ନ କରିବା ବଡ଼ ଶୋଭର ବିଷୟ ।

ସମର୍ଥକ ସୂର୍ଯ୍ୟଦାସବ୍ରହ୍ମ ପଞ୍ଜନାଏତ କହଲେ :—

The number of Karans in Vizag according to the last Census report is very large. There has been a great full of strength of the Oriyas—Karan are recognised as Oriyas in southern India. In such a case why are they treated as Telgus. As the Oriyas are enjoying their concessions in the Government report they are trying to cut short these privileges by calling them Telgus. This is misrepresentation on the part of the clerks and some low-paid sub Inspectors. The Karans asked the Government to be recognised as Oriyas for in schools the concessions previously enjoyed was withdrawn. The Inspector of schools was approached who asked me to represent these facts before the Government. The Magistrate of Vizag enquired and reported that the Karans are Oriyas. I desire that you should represent these facts before the Government. They are Oriyas. They are not a new people to be called Oriyas. It is a damn disgrace to call them Telgus.

ଏକ ପ୍ରସାଦ —

ଓଡ଼ିଶାରେ ଅସୁବେଦ୍ୟ ଶିକ୍ଷାଦତ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଉତ୍କଳସମ୍ମାନେ ସମ୍ପର୍କିତ
ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ପ୍ରୟୋଗମାତ୍ର ବୋଲି ମନେ କରିବୁ ।

ପ୍ରସାଦ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବଲ୍ଲଭରୁ ଦାସ ଓକିଲ କହନ୍ତେ—

ବଡ଼ ଦୁଃଖର ବସୟ ବଦଳିବିଷୟ ପ୍ରତି ଅଦର ଅମଦେଶରେ ଏବେ-
ବାରେ ଦମିୟାଇଅଛି । ରେମ-ପାଞ୍ଜା-ସରଣୀ ଦେବା ପ୍ରକୃତର ଜୟମ୍ । ବାହାର
ଜାବ୍ରା ଦ୍ଵାସ କରି ମାନବଜୀବନକୁ କଷ୍ଟରୁ ସୁଖର କରିବା ସତ୍ୟରେ ବହୁଜ୍ଞାନ
ମାନବ ଚେତ୍ତାରେ ଅସୁବେଦ ପ୍ରଭୁର ହୋଇଥିଲା । ଜ୍ଞାନ ବଜ୍ରାନର ସତ୍ୟ
ବିଭାଗରେ ଭାରତରେ ଅବନତି ହୋଇଅଛି । ଅସୁବେଦଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ସମଦୃଶ୍ୟପନ ।
ଅମ ଦେବ ଦେଶୀ, ଦେଶୀ ଔଷଧ ଯେତେ ଆମର କାର୍ଯ୍ୟକର ହୁଏ ବେଦେଶୀ
ଔଷଧ ତେତେ ହୁଏନାହିଁ । ଅଥ ବେଦେଶୀଚିକିତ୍ସା ବଡ଼ ବ୍ୟୟସାଧ୍ୟ । ଅମ ଦେଶ
ଗଢ଼ନ । ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ ଦୁଇଓଳ ଦୁଇମୁଠା ଶାବ ଅଳ୍ପ ପାନ୍ଥ ନାହିଁ । ବ୍ୟୟଯୁକ୍ତ
ଦେଲେ ତାକୁରକ୍ଷ ଫିସପାଇଁ ଟଙ୍କା ଦାହୁଁ ପାଇବେ ? ସରକାରବାଦ କୁରକ୍ଷ ମଧ୍ୟ
ଅସୁବେଦଶିକ୍ଷା ସୁଚରୁକାରପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଅଛି । ଅମ୍ବୁମାନବର ସରକାରକୁ
ଜଣାଇବା ଉଚିତ ଯେ କବିରାଜଦ୍ଵାରା ଅମ୍ବୁମାନେ ବେଶୀ ଉପକୃତ ଦେଉଅଛୁ ।
ସରକାରବାଦୀକୁରକ୍ଷ ବେଶୀରକା ଉଚିତ ଅମ୍ବୁମାନେ ଜନବ୍ୟୟରେ ବେଦେ-
ଶୀଚିକିତ୍ସ ବଦଳି ବଦ୍ୟାଲୟ ସ୍ଥାପନ କରିଅଛୁ । ବାଲେଶ୍ଵରରେ ଗୋଟିଏ ସମ୍ପୃକ୍ତ
ଗୋର ସଙ୍ଗେ ଅସୁବେଦ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଏ । ପୁଣି ଜଗନ୍ନାଥବିହାରୀ ଗୋଲରେ
ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି । ବେଦେଶୀ ଚିକିତ୍ସା ଉଦ୍ୟମରେ ବଡ଼ବେଳେ ଏକ ବର୍ଷ ହେବ
ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀ ଗୋଲ ହୋଇଅଛି । ଏହା ଓଡ଼ିଶା ପକ୍ଷରେ ଯଥେଷ୍ଟ ନହେଁ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମରେ ଜଣେ ଶିକ୍ଷିତ କବିରାଜ ରହିବା ବାଞ୍ଛନୀୟ । ଅବଶ୍ୟକ
ସମ୍ପର୍କ କବିରାଜକୁ ଶିକ୍ଷାଦେବା ସତ୍ୟରେ ଅବେକଗୁଡ଼ିଏ ସୁର ଦରକାର ।
ସମ୍ମିଳନ ଏ ବସୟରେ ସହବାନ୍ ଦେବେ ବୋଲି ମୋର ଅଶା ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପରାକ୍ଷର ଦାଶ ଓ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାନନ ସତ୍ତ୍ଵାଦି ପ୍ରସାଦଙ୍କୁ
ଅ ମୋକଦ ଓ ସମର୍ଥନ କଲେ ।

୧୩ ନିର୍ଦ୍ଦାୟଣ—

ସରାପତ୍ର ମହୋଦୟ ସ୍ଵେଚ୍ଛାସେବକମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟବାଦ ପ୍ରଦାନ କଲେ ।

ଶୟଳା ସମନାସୟଣ ପ୍ରବସଜ, ବାରୁ ମୁକୁନ୍ଦପ୍ରସାଦ ଦାସ ଓ ମାନ୍ୟବର ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଦାସ ବିଏ ସରାପତ୍ରକୁ ଅନ୍ୟବାଦ ଦେଲା ପରେ ନମ୍ଫ ଉକ୍ତ ସଙ୍ଘୀତଟି ଶୀଘ୍ର ହୋଇ ସରା ରଙ୍ଗ ଦେଲା ।

“ ମୋ ଜନନୀ—ସେ କି ନୁହେଁ ଉତ୍ତରର ମୁକୁନ୍ଦମଣି ଗୋ ”

* * * * *

ସମ୍ବଲପୁର ସନ୍ଥଲିନୀରେ ଯେଉଁ ମହାସ୍ବାକର ବଳ, ଉତ୍ସାହ ଓ ଦେଶ-
ହୃଦୈର୍ବଳତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କର ଅମ୍ବେମାନେ ଦ୍ବାଦଶ ଅଧିବେଶକରୁ ବାଲେ-
ଶ୍ବରକୁ ଆହ୍ୱାନ କରୁଥିଲେ, ଦୈବବଦନମାତ୍ର ସେହି ସ୍ବାଭାବର ଦାସ ସବୁ
ବାହାଦୁର ସନ୍ଥଲିନୀ ମୁହାଁ ଅକ୍ତାଳକାଳବଦନରେ ପଡ଼ିବ ଦେଲେ । ସେଉଁ
ସ୍ବର୍ଗୀୟ ମାନବର ମହାଶକ୍ତି ଦୈବଶକ୍ତିରାଧ ଦେ ବାହାଦୁରଙ୍କ ଯତ୍ନରେ ୧୯୦୭
ମସିହା ସନ୍ଥଲିନୀର ବୈଠକ ଏପରି ସଦାଙ୍ଗସୁନ୍ଦର ହୋଇଥିଲା, ସେ ମଧ୍ୟ ଏ
ଅଧିବେଶକ ବେଳରୁ ଉଦ୍‌ଘାମ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ, କେତାଶୁନ୍ୟ ବାଲେଶ୍ବର
ସନ୍ଥଲିନୀରେ ଅମ୍ବେମାନେ ଏକପ୍ରକାର ଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ । ଶାହାଉପରେ ପୁଣି
ଜିଲର ଶାସକକର୍ତ୍ତାଙ୍କର ଦାବୀର ଓ ଓଡ଼ିଆ ଓ ପ୍ରାୟୀ ବଙ୍ଗାଳିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ
କେତେକଦିନ ସହର ମନୋମାଳିନ୍ୟ ଓ ନାନା ଭଳି ନଗରର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ
ଥିଲା । ଏପରି କି ସନ୍ଥଲିନୀ ବାଲେଶ୍ବରରେ ଦେବା ଅମ୍ବୁବ ବୋଧ ହୋଇଥିଲା
ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ଦ୍ବାଦଶ ଅଧିବେଶକଟି ସ୍ବର୍ଗରୁପେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ବପ୍ନାଦିବ
ହେଲା ଏହା କେବଳ ସେହି ମାନବର ଭ୍ରାନ୍ତବ୍ୟାଧି ସଦାନୁସନ୍ତା ପରମେଶ୍ବରଙ୍କ
ଅପାର ଭରୁଣାର ଫଳ ଭାବେ ଅତି କିଛି ନୁହେଁ ।

କୌଣସି ଜାତୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ଉପରେ ବା କେବଳ ସ୍ବଳ
ମହାଶକ୍ତି ଓ ଧନକୃତ୍ତିମାନଙ୍କର ବୃଷାଦାତ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ନାହିଁ ।
ଜାତୀୟସ୍ତୋତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କରିବାର ଶକ୍ତି ବାହାର ନାହିଁ । ଜାତୀୟ ଜୀବନ ଗଠନ,
ଜାତୀୟ ଉନ୍ନତିପନ୍ଥା ମାନବ ମନରୁ ଫର୍ଣ୍ଣ କଲମାଡ଼େ, ଧନ, ଦରଦ, ବୁଦ୍ଧି, ବାଳକ
ପୂରୁଷ, ସ୍ତ୍ରୀ ସମସ୍ତେ ମିଳି ଜାତୀୟ ସଜ୍ଜରେ ଆହୁତି ଚାଲନ୍ତି—ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ସ୍ୱାର୍ଥ ମିଳି
ଏକ ବର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନ ପରିଣତ ହୁଏ । ଏହି ଇକ୍ତିର ସାରବତ୍ର ଅମ୍ବେମାନେ
ବାଲେଶ୍ବର ସନ୍ଥଲିନୀର ଦ୍ବାଦଶ ଅଧିବେଶକରେ ଅନୁଭବ କରପାରିଲେ । ଅଶୀତ-
ବର୍ଷ ବୁଦ୍ଧବଦ ପଦ୍ମରମୋଦନ ଶବ୍ଦ ଯୁକ୍ତର ବଳ ଘେନି ଅବଶଣ୍ଟି ହେଲେ ।
ତାହାଙ୍କର ଅବଶିଷ୍ଟ ସାହସ ଓ ଉତ୍ସାହଗଣାରେ ସମସ୍ତ ବାଲେଶ୍ବର ନାତିହୀନ ।
କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମାହୁତାସମିତ ଗଠିତ ହେଲା । ବହୁ ସୁପ୍ରସନ୍ନି ମିଳି ଏକ ମହାଶକ୍ତିର
ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ଏସ୍ବସଲଗ୍ନ ପ୍ରକାଶିତ ଗୁଣା ଚାଲିବାରୁ ଫଳ ଦେଖିପାରିବେ ସେ
ବାଲେଶ୍ବର ଓ ତତ୍ତ୍ବଜ୍ଞ ମଧୁରରକ୍ଷ ଓ ମାଲଗିରିର ସଦାସାଧାରଣ ଲୋକେ
କପରିଭାବରେ ନିଜର ଧନ ଓ ମନ ଚାଲିଦେଇଥିଲେ । ନିଗାନ୍ତି ଦରଦ ମଧ୍ୟ କିଛି
ହେଲେ ଏହି ମାତୃପୂଜାରେ ଦାନ କରୁଅଛନ୍ତି । ଏପରି କି ବାଲେଶ୍ବର, ମଧୁରରକ୍ଷ

ଓ ମାଳଗିରିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମ ସନ୍ନିଲମ୍ବା ପାଣ୍ଡିକ ପୁଣି ଦୂରଥିଲେ । ମୟୂରଭଞ୍ଜର ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ ଲାଲମୋଦନ ପତି ଓ ଶ୍ରମିକ ଶରତଚନ୍ଦ୍ର ଦାସଙ୍କ ଉଦ୍ୟମ ଓ ସାହାଯ୍ୟ ବଶେଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଯୋଗ୍ୟ । ସେମାନେ ଅମ୍ବୁମାଳଙ୍କର ଏକାନ୍ତ ଧନ୍ୟ-ବାଦର ପାତ୍ର । ବାଲେଶ୍ଵରର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନିମିତ୍ତର ଶ୍ରମିକ ବାବୁ ମନୁଅନାଥ ଦେ ସମ୍ମିଳନପ୍ରତି ଅନାଦରବଶରାଃ ଯୋଗ ନ ଦେଲେହେଁ ସେ ଏବଂ ମଣ୍ଡଳ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସେମାନଙ୍କ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଘର ସମ୍ମିଳନର ବ୍ୟବହାର ନିମିତ୍ତ ଦେଇ ନିଜ ହୃଦୟବଳର ପରତପ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରିଅଛନ୍ତି । କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତ୍ଵାସମ୍ମିତ ସେମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଘାଟନା ନିମନ୍ତେ ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରୁଅଛନ୍ତି ।

ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର, ରାଜା ମାଳଗିରି, ମହାରାଜା ବୈକୁଣ୍ଠବାଥ ଏବଂ ରାୟ ବାହାଦୁର ରାଧାଚରଣ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଅବଦାନରେ ଯେ ବାଲେଶ୍ଵରରେ ଏହି ଜାଗାସ୍-ସମ୍ମିଳନ ବସିପାରିଥିଲା, ତାହା କେବଳ ଲୋଚସାଧାରଣଙ୍କର ସମ୍ମିଳନ ଓ ଜାତୀୟଜୀବନପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଭକ୍ତି ଭିନ୍ନ ଅନ୍ତରାଧିକାରୀ କିନ୍ତୁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର କରୁନାହିଁ । ଏହି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଭକ୍ତି ଦିନକୁଦିନ ବାଲେଶ୍ଵରବାସିଙ୍କ ହୃଦୟରେ ବୃଦ୍ଧିଲାଭ କରି ଉତ୍କଳର ଜାତୀୟ କଲ୍ୟାଣ ସାଧନ କରୁ ଏହାହିଁ ପରମେଶ୍ଵରଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଚୌଶସ ପ୍ରକାରେ ସମ୍ମିଳନର କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ହୋଇଥିଲେହେଁ ତାହା ଯେ କୃଷ୍ଣଶୂନ୍ୟ ହୋଇଅଛି ତାହା କହୁ ନ ପାରୁଁ । ନାଚା ଅସୁବିଧାବଶରାଃ ବିଦେଶୀମାନେ ଛାଡ଼ିନିଥିବା ରାଜମାଳଙ୍କର ଅଭ୍ୟର୍ଥନାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସ୍ଵଗୁରୁରୂପେ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ସେମାନେ ନାଚାପ୍ରକାର ଅସୁବିଧା ଭୋଗ କରିଥିବେ । ଏହେତୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସଭାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତ୍ଵାସମ୍ମିତ ସେମାନଙ୍କଠାରେ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଅଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଭାବନାରେ କାୟାମନୋବାହ୍ୟରେ ଯେ, ସେ ପ୍ରକାରେ ଯେତେ ଅଳ୍ପ ଦେଲେ ସ୍ଵାସାହାଯ୍ୟ କରିଅଛନ୍ତି, ଆମେନାମେ ସେମାନଙ୍କ ଅନ୍ତରର ସହିତ ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରୁଅଛୁ ଏବଂ ଉତ୍କଳୀୟ ରାଜମାଳଙ୍କ ନିକଟରେ ଅମ୍ବୁମାଳଙ୍କର କୃତ୍ତି ନିମନ୍ତେ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଅଛୁ ।

ଅୟର ପରମାଣ ।

ମୋଟ ଅୟ	ଟ ୨୪୩୪୯/୩
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଭାଗବତପ୍ରସାଦ ମହାପାତ୍ର	ଟ ୧୦ ୯
„ ପଟ୍ଟଚରମୋହନ ସେନାପତି	ଟ ୧୦ ୯
„ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ମହାପାତ୍ର ସାଃ ଇଣ୍ଡାଉପୋଷ୍ଠୀ	ଟ ୨ ୯
„ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଗୁପ୍ତ ମାହାପାତ୍ର ସାଃ ଭାଗପତି	ଟ ୫ ୯
„ ବୈଦ୍ୟନାଥ ପଣ୍ଡା	ଟ ୨ ୯
„ ଗୁପ୍ତ ସୁଦାମଚରଣ ନାୟକ ବାହାଦୁର	ଟ ୫୦ ୯
ମାଧ୍ୟବର ଗଜାପାଦେବ ବଳିଆ	ଟ ୨୦ ୯
ବାବୁ ରଘୁନାଥ ଦାସ ସାଃ ସୁନଦେବ	ଟ ୪ ୯
„ ଅନନ୍ତପ୍ରସାଦ ପାଢ଼ୀ	ଟ ୧ ୯
„ ଉଦୟନାଗସୁଣ ମହାପାତ୍ର ସାଃ ସାବରଙ୍ଗ	ଟ ୨୫ ୯
ମୁକ୍ତି ପବନୁର ସେନାର ଶ୍ରୀ	ଟ ୧ ୯
„ ମହମଦ ଗୋଲପ ଶ୍ରୀ	ଟ ୨ ୯
„ ସେଣ ବ୍ରାହ୍ମ	ଟ ୨ ୯
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ମୁକୁନ୍ଦପ୍ରସାଦ ଦାସ	ଟ ୧୩ ୯
„ ବୈଷ୍ଣବଚରଣ ଦାସ	ଟ ୧୦ ୯
ଗୁପ୍ତ ବାହାଦୁର ଦିଲେନ୍ଦ୍ର ନାୟକ ଗୁପ୍ତ ମହାଶୟ	ଟ ୫୦ ୯
ବାଲିଶଶ୍ରୀ ପ୍ରାମରୁ ଅଦାୟ	ଟ ୫ ୯
ସୋସେ „ „	ଟ ୫ ୯
ଗୋପାଳପୁର „ „	ଟ ୧ ୯
ଗୋବିନ୍ଦଚରଣ „ „	ଟ ୮ ୯
ହୋତାର „ „	ଟ ୪ ୯
ସରସିଦା „ „	ଟ ୫୫ ୯
ଅମରୀ „ „	ଟ ୨୯ ୯
ଶ୍ରୀ ବାବୁ କୈଳାସଚନ୍ଦ୍ର ପାଠାକ	ଟ ୧ ୯
„ ବୃକ୍ଷପ୍ରସାଦ ମାହାନ୍ତି	ଟ ୧୦ ୯
„ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଗସୁଣ ଦାସ	ଟ ୧ ୯

ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଜାନକାବନ୍ଧୁ ମହାପାତ୍ର	ଟ ୧୯
ବେବର୍ତ୍ତୀ ଲଳିତାମୋହନ ମାହାନ୍ତି	ଟ ୪୯
ବାଲିଆପାଲକୁ ଅଦାୟ	ଟ ୧୨୩୪
ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଲଳିତାରୁ ଅଦାୟ	ଟ ୨୨୨୧/୩
ସେରଗଡ଼ ଗ୍ରାମରୁ ଅଦାୟ	ଟ ୪୫
ଜାନକମର ,, ,	ଟ ୧୫
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ପାଦଜୀବନ ଦାସ	ଟ ୫୯
,, ଅର୍ଦ୍ଧବନ୍ଧୁ ମହାପାତ୍ର	ଟ ୧୯
ବାଲପଦା ଗ୍ରାମରୁ	ଟ ୪୩
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଦେଶ୍ୟାମ ମାହାନ୍ତି ଜୀବନ ଦ୍ଵାରା ଅଦାୟ	ଟ ୫୦ ୯
କ'ଉପୁର ଗ୍ରାମରୁ ଅଦାୟ	ଟ ୧୯
ବାସୁଦେବପୁର ,, ,	ଟ ୨୩
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଗୋବିନ୍ଦପ୍ରସାଦ ମନୁମହାର	ଟ ୦ ୫
,, ଯାଦବାଜନ ମହାପାତ୍ର ଜୀବନ	ଟ ୨୦ ୯
,, କରୁଣାକର ପାତ୍ର	ଟ ୩ ୯
,, ଅଦ୍ଵୈତପ୍ରସାଦ ମାହାନ୍ତି	ଟ ୧୯
,, ସୂର୍ଯ୍ୟଜନ ପଣ୍ଡା	ଟ ୧୯
ଧାମନଗର ଗ୍ରାମରୁ ପ୍ରାପ୍ତ	ଟ ୨୩
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଶ୍ରୀକବୀପ୍ରସାଦ ଦାସ	ଟ ୨୯
ଶ୍ରୀ ରସାନନ ପାଣିଗ୍ରାହୀ	ଟ ୫୯
ବରୁଣସିଂହ ଗ୍ରାମରୁ ଅଦାୟ	ଟ ୨୯
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଦ୍ଵାରାଧର ସମ୍ବ	ଟ ୧୯
ଅଗଡ଼ାଶାଳ ଗ୍ରାମରୁ	ଟ ୫୯
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ଭୂୟାଁ	ଟ ୨୯
,, ରାମପ୍ରସାଦ ମହାପାତ୍ର	ଟ ୪୯
,, ରମଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ	ଟ ୫୯
,, ଜବାବନ ମହାପାତ୍ର	ଟ ୨୯
,, ରାମବତ ପାଣିଗ୍ରାହୀ	ଟ ୩୯

ମନ୍ଦାବତୀ ଗ୍ରାମରୁ ଅବାସ୍ତ	ଟ ୨୩୮
ଅଗଲୋ ,, ,,	ଟ ୨୩
ବାସୁଦେବପୁର,, ,,	ଟ ୩୮
କଞ୍ଚିଗ୍ରାମରୁ ଅବାସ୍ତ	ଟ ୧୭୮
କୁଣ୍ଡଳୀ ,,	ଟ ୩୮
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ମହେନ୍ଦ୍ରମୋହନ ମହାନ୍ତି ସାଃ ମାଲିଆ	ଟ ୧୮୯
ଦହଡ଼ର ଗ୍ରାମରୁ ଅବାସ୍ତ	ଟ ୪୮
ଅଲଲିଆ ଗ୍ରାମରୁ ଅବାସ୍ତ	ଟ ୧୮
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ପଦ୍ମବ ପାଣିଗ୍ରାହୀ	ଟ ୨୮
" ପଦ୍ମନାଭ ଦହିଣ ସପ୍ତ	ଟ ୨୮
" ଦମ୍ଭର ଦେ	ଟ ୨୮
" କଃ ନାୟକ ମୁଃ କଟକ	ଟ ୩୮
ଅନନ୍ଦପୁର ମୁଃ ରୁ ପ୍ରାପ୍ତ	ଟ ୧୧୮
ଦ୍ଵାନ୍ତ୍ରୀ ଗୁରୁ ପ୍ରାପ୍ତ	ଟ ୪୮
ସାନରଙ୍ଗ. ,, ,,	ଟ ୧୭୮
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଦୟାସ ମନ୍ତ୍ରକ	ଟ ୧୮
" ଉପେନ୍ଦ୍ରନାଥ ସାମନ୍ତସବ	ଟ ୨୮
" ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ବିଶ୍ଵାଳ	ଟ ୨୮
" ରମକାନ୍ତ ସାହୁ	ଟ ୧୮
ଧାମତମର ଶରଣଦା ଗ୍ରାମରୁ ପ୍ରାପ୍ତ	ଟ ୫୮
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ରମଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର । ସା । ବାଗବବାଦ	ଟ ୧୦୮
" ବିଶ୍ଵନାଥ ନାୟକ	ଟ ୨୮
ଶ୍ରୀମତୀ ପୂର୍ଣ୍ଣାମଣି ଦେବି	ଟ ୧୦୮
କୁର୍ମା ଶ୍ରୀ ଭବରଚନ୍ଦ୍ର, ମହାପାତ୍ର ସାଃ ଏଡ଼ିଚାଳ	ଟ ୧୦୦୮
ଅନନ୍ତପୁର ଗ୍ରାମରୁ ପ୍ରାପ୍ତ	ଟ ୩୮
ସଂକେଶ୍ଵର ଗ୍ରାମରୁ ପ୍ରାପ୍ତ	ଟ ୩୮
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ବରଦାସସାହ ପାଣି	ଟ ୧୦୦୮
ରଞ୍ଜିତ ପୁରୁଣା ବଜାରରୁ ପ୍ରାପ୍ତ	ଟ ୧୦୮

ଇନ୍ଦ୍ରାଧର ଗ୍ରାମରୁ ପ୍ରାପ୍ତ	ଟ ୩୮
ହିନ୍ଦିର ଅ " "	ଟ ୨୮
ମାଣିକପୁର " "	ଟ ୩୮
ଶ୍ରୀ ମଦନମୋହନ ଯେନା ସାଃ ହୋରକର	ଟ ୨୮
କୋରପର ଗ୍ରାମବାସିମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଦାୟ	ଟ ୧୮
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ପୁରୁଷେନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ	ଟ ୧୫୮
ଜଗନ୍ନାଥପୁର ଗ୍ରାମରୁ ପ୍ରାପ୍ତ	ଟ ୧୮
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ବିପ୍ଳବ ଦାଶ ସାଃ ନୂଆସାହୁ	ଟ ୧୮
" ଶିବଶଙ୍କର ଯେନା ସାଃ ନାମ୍ନେ	ଟ ୧୮
" ଉଦୟନାଥ ମହାନ୍ତି ସାଃ କୁଞ୍ଜରା	ଟ ୨୮
" ଚୌଧୁରୀ ରାଧାକାନ୍ତ ରାୟ ସାଃ ବାଲ୍ୟପାଲ	ଟ ୨୮
" ଅନିରୁଦ୍ଧ ଦାସ ସାଃ ଶୈଳବ	ଟ ୧୦୮
ବସନ୍ତୀ ଗ୍ରାମରୁ ଅଦାୟ	ଟ ୪୮
ଉତ୍କଳଦେବତା " "	ଟ ୨୫
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଜୟକୃଷ୍ଣ ମହାପାତ୍ର ସାଃ ଭଦ୍ରା	ଟ ୩୮
" ବଳରାମ ମହାପାତ୍ର ସାଃ ସରସ୍ବତୀ	ଟ ୪୮
" ରୁଦ୍ରନାଥସିଂହ ସହଜୀ	ଟ ୦୫
" ଚୌଧୁରୀ ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ମହାପାତ୍ର ସାଃ ଅଲଲପୁର	ଟ ୧୫୮
ଶ୍ରୀ ବରବାବୁ	ଟ ୧୮
ଶ୍ରୀ ବଳରାମ ବାବୁ ନାଏକ ସାଃ ଉଚ୍ଚାପଟୁଆ	ଟ ୨୦୮
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଗୋଲକପ୍ରସାଦ ଦାସ	ଟ ୪୮
ଶ୍ରୀ ରୁର୍ଦ୍ଧା ବଳଭଦ୍ର ପ୍ରସାଦ ଦାସ ମହାପାତ୍ର	ଟ ୩୦୮
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ରବୀନ୍ଦ୍ର କୁମାର	ଟ ୨୫୮
ହୋବଲେଗ୍ରାମରୁ ଅଦାୟ	ଟ ୩୮
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଦିନକର ରାୟ ସାଃ ନରସିଂହପୁର	ଟ ୨୮
" ପ୍ରଧାନଶାସନ ମହାପାତ୍ର	ଟ ୨୮୮
କମରୀ ଗ୍ରାମରୁ ଅଦାୟ	ଟ ୨୮
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ନାରାୟଣସିଂହ ପଣ୍ଡା ସାଃ ଶଙ୍କରପୁର	ଟ ୫୮

ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଲଳମୋହନ ଦାସ ସାଃ ନୁଆପଡ଼ି	ଟ ୨ ୯
„ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ସାଃ ସାସଙ୍ଗ	ଟ ୨ ୯
ସାସଙ୍ଗ ଗ୍ରାମରୁ ଅଦାସୁ	ଟ ୫ ୯
ବାମସଦା „ „	ଟ ୨ ୯
ବାଘର „ „	ଟ ୨ ୫
ଭିନୁଗଣ „ „	ଟ ୨ ୧
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ମାଧବାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ସାଃ ଭଦ୍ରଗ	ଟ ୨ ୧
„ ଦୁର୍ଗାଚରଣ ବେନ	ଟ ୧ ୯
„ ଦାଞ୍ଚିକଚନ୍ଦ୍ର ଲହା	ଟ ୧ ୯
„ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ମହାପାତ୍ର	ଟ ୩ ୯
ରବିମ ଗ୍ରାମରୁ ଅଦାସୁ	ଟ ୨ ୯
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଜାଣିକାଥ ଦାସ ସାଃ ଦୋରେଇ	ଟ ୫ ୯
ଦେବଣା ଗ୍ରାମରୁ ଅଦାସୁ	ଟ ୨ ୫ ୧
ମୁକିନା „ „	ଟ ୨ ୫
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ହାଡ଼ବନ୍ଧୁ ଚୌଧୁରୀ ସାଃ ଜାଗୁଳା	ଟ ୫ ୯
„ ବୁଦାବତକଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ	ଟ ୨ ୯
„ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ପଟ୍ଟନାୟକ	ଟ ୧ ୯
„ ସଧାନୋବନ୍ଦ ଦାସ	ଟ ୨ ୦ ୦ ୯
ଗରୁଡ଼ାଥ ଗ୍ରାମରୁ ଅଦାସୁ	ଟ ୧ ୯
ମଲଙ୍ଗ „ „	ଟ ୧ ୯
ଜାଗୁଳା „ „	ଟ ୨ ୯
ଦୋଳସାହି „ „	ଟ ୪ ୯
ଝୁଅର „ „	ଟ ୧ ୯
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ସାଧୁପ୍ରସାଦ ବିଦ୍ୟାଧର ମହାପାତ୍ର	ଟ ୧ ୦ ୯
„ ମଦନମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ	ଟ ୫ ୯
„ ଗଦାଧର ମହାନ୍ତି ଭଦ୍ରଗ	ଟ ୨ ୯
ମଙ୍ଗଳପୁର ଗ୍ରାମରୁ ଅଦାସୁ	ଟ ୨ ୯
ଅରସୋ „ „	ଟ ୩ ୫ ୧

କୁର୍ମାପୁର ଗ୍ରାମରୁ ଅଦାୟ	ଟ ୪ ୯
ବରଷୋ " "	ଟ ୩ ୯
ଏଡ଼ିବାଲ " "	ଟ ୮ ୯
ଜନପୁର " "	ଟ ୧ ୯
ପାଟଣାପୁର " "	ଟ ୧ ୯
ନୂଆପାଳି " "	ଟ ୪ ୩୮
ମରୋ " "	ଟ ୧୫
ବରଷୋ " "	ଟ ୩ ୧
ବରଜୟାଦା " "	ଟ ୧୫ ୩୮
ମାଡ଼ାଗର " "	ଟ ୪ ୯
ତାପୋ " "	ଟ ୩ ୯
ପୁଲିବା " "	ଟ ୪୫ ୩୮
ଝୁଲଝୁଲି " "	ଟ ୨ ୯
କାଟିଡ଼ିବା " "	ଟ ୪ ୯
ବସ୍ତା " "	ଟ ୧୫ ୮
ବହଲଦା " "	ଟ ୪ ୯
ପାଣିରୁଣି " "	ଟ ୩
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ପ୍ରଜାପତି ଦାସ ସାଃ ପାଣିରୁଣି	ଟ ୨ ୯
" ଦରଜରଣ ଦାସ ସାଃ ଗୋପୀନାଥପୁର	ଟ ୨ ୯
" ବାମୋଦର ଦୈରଜରୁନ	ଟ ୧ ୯
ଗଜକଳିକାରୁ ଅଦାୟ	ଟ ୧୧ ୨ ୩୮
କୁଳଗାଁ ଗ୍ରାମରୁ ଅଦାୟ	ଟ ୪ ୯
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଗମନାଗପୁଣ ପଦ୍ମଗଜ	ଟ ୩ ୪ ୯
" ରସିକାନନ ମଲିକ	ଟ ୨୫
" ମାଧବାବନ ମଦାପାତ୍ର	ଟ ୩ ୯
ଭେବଣା ଗ୍ରାମରୁ ଅଦାୟ	ଟ ୨ ୯
ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଜଗନ୍ନାଥପ୍ରସାଦ ଦାସ । ସା । ସୋସେ	ଟ ୨ ୯
ଗୁନବାଲ ମୁଦ୍ରାମରୁ ଅଦାୟ	ଟ ୪ ୯

ଶ ବାବୁ ଗନ୍ଧାଣ୍ୟମ ଦାସ । ସା । ବଦାପାଠ	ଟ ୪୦୯
” ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ଦାସ	ଟ ୫୯
” ଅଦ୍ୱୈତପ୍ରସାଦ ଦାସ	ଟ ୧୧୧
” ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ବେହେରା	ଟ ୨୯
ତୌଃ ଗୋଲ୍ଲେକନାଗସୁଣ ପ୍ରହରାଜ ମାତ୍ୟାତା	ଟ ୧୫୯
ଶ ବାବୁ ଗନ୍ଧାପ୍ରସାଦ ଦାସଙ୍କ ସୋର ଅମଳମାତେ	ଟ ୮୯
” ସଦାନନ୍ଦ ମାହାନ୍ତି	ଟ ୨୯
” ଘନଶ୍ୟାମ ଜନ	ଟ ୨୯
” ରଘୁନାଥ ସେନା	ଟ ୧୯
ମୁକ୍ତି ମହମ୍ମଦ ହଜିରୀ	ଟ ୨୯
ଶ ବାବୁ ଉମାକାନ୍ତ ଦାସ ସାଃ ବାଲୁଣିଆ	ଟ ୩୫୮
” ପଦ୍ମନାଭ ଦାସ	ଟ ୧୯
” କୃଷ୍ଣପ୍ରସାଦ ପାଠ	ଟ ୨୯
” କୃଷ୍ଣଚରଣ ଦାସ ସାଃ ଅଗରପଡ଼ା	ଟ ୧୦୯
ଭେରଣା ମୁକାମରୁ ଅବାସୀ	ଟ ୧୮୯
ବଳବାବୁଙ୍କଦ୍ୱାରା ଅବାସୀ	ଟ ୨୯
କାର୍ଯ୍ୟନିବାହକା ସମ୍ପୃକ୍ତ ସର୍ବମାତୃକାଙ୍କ ସଂଗ୍ରହ	ଟ ୮୫୯

ବ୍ୟୟର ପରମାଣ ।

ମୋଟ ବ୍ୟୟ	ଟ ୨୦୮୧/୩୩
ପେଣ୍ଡେର ଚସ୍ତାରି ଖରଚ	ଟ ୩୪୧/୮
ଚିଠି ଲେଖାଦ ତାହାବଦ୍ଧ	ଟ ୨୮୩୪
ଅଳୁଅ	ଟ ୧୩୭୫/୪
ବଲମା ଓ ତାଟି ମସୃ ବେଲଭଡ଼ା	ଟ ୫୭୯
ପ୍ରତିନିଧାନଙ୍କ ସନ୍ଧ୍ୟାମିଳନ ଓ ସ୍ଥାପନ	ଟ ୧୮୭୪
ସ୍ଵେଚ୍ଛାସେବିମାନଙ୍କପାଇଁ ପ୍ରମତି	ଟ ୭୦୯
ସନ୍ଥାନମା ପ୍ରସ୍ତୁତ ବେତନ	ଟ ୨୨୦୯
ଉପସନ୍ଥାନମାର ଉପମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କରିବା ବେଳା ଖରଚ	ଟ ୧୨୦୯
ଗୃହର ପୂର୍ଣ୍ଣାବସ୍ଥାନଙ୍କ ମଜୁରୀ	ଟ ୧୧୫୯
କର୍ମସ୍ଥାନମାନଙ୍କ ବେତନ ଲେଖାଦ	ଟ ୮୫୯
ତେଲଗେଡ଼ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମାଡ଼ିଭଡ଼ା ଓ ଖେର ଓ	
ସ୍ଵେଚ୍ଛାସେବିମାନଙ୍କ ଖରଚ	ଟ ୨୦୮୯
ଗୃହର ଅବାସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ଭଡ଼ା, ବରଭଡ଼ା	
ବଳପ୍ରମାଣଭଡ଼ା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅବଶ୍ୟକତା ଖରଚମାନ	ଟ ୨୫୧
	ଟ ୨୦୮୧/୩୩

ଅବଶିଷ୍ଟ

ଟ ୩୫୨୫/୩ ମଧ୍ୟରୁ

ପ୍ରସ୍ତୁତକର ବେତନ ଓ ସନ୍ଥାନମାର ଦାୟିତ୍ଵର ଉପାଦାନ ବେତନ ଦିଆଯିବ ।